

Lond.
1514

T
No
No
for
E Co
ymb
fami
man
id est
bles
gli/
cant
Sicu
ris de
dicit
recu
dmio
er' m
q' dicit
et ex
ofa. S
lica sp
darp
amie
ces r
ro pu
exda
māda
Augu
rigen
hū ad
verfu
dula
trūca
ptouū
C Ex
anno
deci
lo gra
gicis
terian
flue
cari
bus b
decen
ferme
virgū
lauda
res su
dere
sona p
cit m
hemio

Tytire tu patule recubans sub tegmine fagi
 Dulcestem tenui musam meditaris auena
 Nos patrie fines et dulcia linquimus arua
 Nos patriam fugimus: tu tytire lentus in bmbra
 formosam resonare doces amarillida siluas.

McLibanus

¶ Construe sic. O tytire. i. o virgili tu recubans. i. iacens quietus sub tegmine. i. sub
 ymbra fagi. i. illius arboris frondose/patule. i. late spaciose/meditaris. i. cantas mu-
 sam dulcistem. i. carmen rusticum auena tenui. i. cunio vi stipula dulci agili. Nos. i.
 mantuant linquimus. i. dimittimus non sponte nostra fines. i. methodu termino patrie
 id est mantue civitatis nre. i. relinquimus inq arua dulcia. i. campos amenos delecta-
 biles. Nos. i. mantuant fugimus. i. relinquimus patriam. i. mantuanam. o tytire. i. o vir-
 gili tu lentus. i. quietus ociosus in ymbra doces. i. facis siluas. i. nemota/resonare. i.
 cantare/amarillida formosam. i. carmen tuu. de amarillide. i. de amica tua copositus
 Sicut dicit seruius super eneid. In exponendis autorib de noie vita i morib actio-
 nis de qualitate sermonis i de intentione vel fine ppter qua scribitur: solet queri. vbi
 dicit seruius q virgilius fuit etia filius virgili natus ex mantua ciuitate venetie ve-
 recidissimus poeta/yno in vicio laborabat/qi lubucus valde fuit i impatiens libi-
 dinis sic q quida vocauerut eu balista/qi balista non potest ptere impetu. ideo sup-
 er tumulu scriptu fuit. Mre sub hoc lapidu tegitur balista sepult. Catholicus dicit
 q dicit est virgilius a mre sua virgulta q ipsa pregnas vidit in somnis virga ascendere
 ite vtero suo ad celu. filia suu astrologu i phi magnu futuru. Vita ei fuit studi-
 osa. Studuit eni neapolis cremone mediolani i cu esset. xxvij. annoru scripsit bucco-
 lica spacio triu annoru sicut bi in fine quarti georgicu. Carmina que lusi pastoru an-
 daz iuncta. Tytire tu patule recubans sub tegmine fagi. fecit vero georgica i octo
 annis i eneidem in. xij. annis. Et correxit buccolica i georgica/buccolica quide ad pre-
 ces i contemplatione pollionis. Sed georgica ad preces mecenatis pfidis. morte ve-
 ro puentus dimisit eneidem incorecta/qua ideo iussit postvira sua cremari. Contra que
 exclamat augustus cesar. Ergo ne iupremis potuit vox improba verbis. Ta dirum
 madare nephas ergo ibit lignes. Magnaq doctroqui morietur musa maronis. Jo
 Augustus cesar codoles tantu opus extingui phibuit ipm cremari. i. dedit ipm cor-
 rigendu duob magnis phis. i. tucce i varroni sub tali lege q supflus demeret et ni-
 hi adderent. ideo in eneide reperitur versus tructi i incompleti. Reperitur etia
 versus detracti qui non sunt scripti in corpore libri sicut ibi. Ille ego q quoda gracili mo-
 dularis auena etc. vsq armavirupq cano. Si aut in buccolicis reperitur aliq versus
 tructi sicut ibi. Incipe menalios. hoc non est ppter incorectione sed ex pignitia scri-
 ptoru quos piget sepe scribere i ostendere versum intercalarem vt dicit loco suo.
 ¶ Et istis potest recolligi etas virgili. s. q vixit quinquaginta annis. hebant eni. xxvij.
 annos qn coposuit buccolica q fecit in trib annis i georgica in octo. i eneidem in duo
 deci i hoc est veru si illos scripserit sine pausatione. Na virgili in eneidem vsus est tra-
 lo grandiloquo i metro heroico qd tenet vera i ficta i humana et diuina. In geor-
 gicis vero vsus est sermone mediocri sed in buccolicis vsus est stilo humilicm ma-
 teriam humile de qua loquitur. Unde ipse dicit in buccolicis. Si canimus siluas snt
 silue consule digne. I scdm altitudinem materie debet esse stilus altior/buccolica autem
 carmina dicuntur a bus quod est bos i icos custos/qi sunt carmina facta de pastoru
 bus bou vel alioru pecoru que per boues intelliguntur/et sunt in libro buccolicorum
 decem egloge. Dicitur aut egloga ab eglo qd est capra i logos sermo quali capru
 sermo/qi loquitur de paruis i vniuersis rebus i sic patet qualitas metri. Intentio aut
 virgili scribentis buccolica fuit sub iocundis verbis i in persona rusticoru pastoz
 laudare augustu cesarem pro beneficijs sibi ab eo collatis laudare etiam protecto-
 res suos pollionem et mecenatem in quo reducet magnu ingeniu virgili. s. con. prehē-
 dere magna rem in parua videlicet imperatores/senatores i alios presides in per-
 sona pastozum. sicut in georgicis designauit apes sub noibus regu vel ducum/qn dicit
 in quarto. Magnanimosq duces. Dicit ergo in principio buccolicorum absq pro-
 hemio. Tytire tu patule recubans etc. vbi introducit duos pastores scilz tytiram et

melibee per tytira intelligit ipse virgilius et per melibee intelligit quidam sermo vi-
caneus vel vicinus matuanius/noie cornelius gallus. Ubi est notandum quod vigente dei
lo ciuiti inter augusti cesarem et archonem/augustinus fuit victor et obtinuit cremonam
qua dimisit suis militibus pro stipendio suis. Sed quia terra cremonensis non sufficiebat
eis: ideo dedit eis mantua quare mantuanum expulsi sunt a suis possessionibus: et dictum
est eis verbum duru veteres migrare coloni vel habere in sequentibus. Ad ista ve misere
nimis vicina cremona. Sed virgilius hoc videns venit roma ubi usus patrocinio pol-
lionis et mecenatis imperauit ab imperatore agros. quos milites sibi abstulerant
quod videns gallus cornelius quasi inuidens felicitate virgili quia solus recuperauerat
agros a se demptos et ei. Tytira. i. huius tu es multum felix: quia tu recubas sub ymbra
vel tegmine fagi arboris frondose cantas carmina leta anena tenui. i. modici stili. Et
loquitur more pastoris qui faciunt fistulas suas de culmo vel stipula anene. Et nota
da est differentia inter patrem et patulum: quia patulum est quod naturaliter patet vel aperitur
sicut nares sed patres est illud quod aliqui aperitur et aliqui clauduntur vel hostium vel oculi. fa-
gus enim est naturaliter patens larga arbor. Pumio autem tunc fructus fagi comedebatur
ideo ubi fagus a fagin quod est comedere. Nos patriam fugimus. i. nos matuani patriam re-
linquimus et non reliquimus spem nostram: immo quod plus est fugimus patriam quam coacti fu-
gere: et nos etiam tristes linquimus arua nostra sed tu doces syluas resonare amaryllida. i.
amica tua: quia facis carmina locosa de pollione et de cesare quod amas et illa carmina re-
sonant per syluas. i. per maiores et antequam viros et locum more rustico quod pastores cantant in syluis

O melibee deus nobis hec ocia fecit

Namque erit ille mihi semper deus: illius aram

Sepe tenet nostris ab ouilibus imbuet agnus

Ille meas errare boues (ut cernis) et ipsi

Ludere que bellem calamo permisit agresti.

¶ Construe sic. O melibee o pastor deus. i. cesar augustus fecit. i. dedit hec ocia. i. ista bo-
na vel quiete. Namque ille. i. cesar/erit mihi. i. virgilius semper deus. i. in vita et post mortem
sua agnus. i. louis/tener. i. liguenis ab ouilibus nostris. i. specuibus nostris/imbuet. i. sacrificia
bit aram. i. super altare. illius. i. augusti cesaris Ille. i. cesar permisit boues meas. i. vaccas
errare. i. per campos esse/ut cernis. i. ut vides et permisit ipsi. i. me virgilius ludere cala-
mo agresti. i. fistula rustica quod velle. i. quecumque carmina velle ludere. **¶ O melibee.** re-
det tytira. i. virgilius ad melibee. d. q. cesar dedit sibi illa ocia. i. facultate viuendi
ex propriis agris sine graui labore. Namque ille. i. cesar/erit mihi deus in vita sua et post
mortem. Namque aliqui imperatores reputabatur inter deos post mortem sed augustus cesar
in vita sua meruit deitate et habere templum sicut deus. Illius aram. i. ad idem vixero
faciam sacrificium super altare suum et trigabo aram suam de sanguine agni. Ille meas er-
rare boues. i. cesar dedit mihi agros et libertatem cantandi carmina rustica metri que
cumque vellem ludere non per mimas siue per coactionem sicut etiam ipse virgilius dicit in
georgicis. Carmina que lusi etc.

Non equidem inuideo miros: magis vndique totis

Usque adeo turbatur agris en ipse capellas

Protinus eger ago hanc etiam vir tytira duco

Hic inter densas corporum modo namque gemellos

Spem gregis ab illice in nuda comixa reliquit

Sepe malum hoc nobis si mens non leua fuisset

De celo tactas memini predicere quercus

Sed tamen iste deus quis sit da tytira nobis.

¶ Construe sic. Equidem. i. certe non inuideo id est non habeo inuidiam miros magis

Sepe sinistra rana pradixit ab illi
horum

id est admiror q̄ turbat .i. q̄ nos mantuani turbantur yndus .i. ex oīpte totis agris
 .i. in agris uis vīq̄ adeo .i. tantū vel multū en .i. ecce .i. p̄le .i. ego melibens eger .id
 est non sanus/ago .i. duco .i. p̄otinus .i. longe a finibus/capellas .i. capras .i. O tyrrē
 .i. cum difficultate duco .i. cōduco hāc .i. caprā hēc capra .i. cōtra est .i. peperit hic .id
 est in isto loco inter corp̄os .i. illas arbores densas .i. sp̄sas/gemellos .i. duos filios
 exstentes sup̄ spem gregis .i. spem future generationis et ipsa mōp̄ relinquit ab in=
 teriecto admirantis illos gemellos in silice nuda .i. sup̄ lapidem durū memi quer=
 cis .i. illas arbores tactas et fulminatas de celo .i. desup̄ p̄dicere .i. significare hoc ma=
 lū .i. nos perdituros agros sepe .i. multoties nobis māmanis/si mens .i. cogitatio nō
 fuisset leua .i. bene cōsiderasse .i. Sensus est nos perdere agros res manifesta sc̄z quer=
 cis predicabat/sed nos mentis impudentia capti intelligere nequimus .sed tyrrē
 id est virgīlī dā .i. dic nobis quis est iste deus qui dat tibi ista oīa .i. Nō equidē .i. Zo=
 quitur iterū melibens/sed ne videatur loqui ex inuidia dicit se nō inuidere/sed mi=
 rari de felicitate virgīlī/q̄ alī mātuani paritū oēs miserias/q̄ turbātur in agris
 ip̄orū vīq̄ adeo .i. multū .i. Et est turbatur verbū impersonale q̄ mdr̄r se h̄z ad oēm
 personā .i. quo vult melibens latenter redarguere angustū cesarem non designando
 illum qui turbat vult etiā ostendere q̄ oēs mantuani fuerūt turbati sine aliqua dis=
 cretione et etiā sine culpa/q̄ non fuerūt expulsi propter sua demerita/sed propter vi=
 ciuitatē ad cremonē vt dictū est .i. Et nō dī turbamur/q̄ verbū personale designaret
 paucos et nō oēs .i. Et ipse capellas .i. hic melibens monstrat euidenter suas turba=
 tiones dicens q̄ ipse eger corpore et alio vīq̄ ducit secū duas capras .i. marē et vīorē
 et causa laboris est/q̄ capra sua .i. vīor de nouo cōtra est .i. enīta vel peperit gemel=
 los .i. duos filios qui sunt sp̄s futuri gregis et future ḡnationis .i. Et augmentatio labo=
 ris est/q̄ nō peperit in lecto molli/sed sup̄ silicē vel lapidē durū/et sine vestimēto
 vīstraminibus ad inuoluendū gemellos .i. Sepe malū hoc nobis .i. hic melibens dicit
 q̄ si ipse fuisset sapiens et cōsiderasset signa ex augurio ipse potuisset precauere istam
 turbationē/q̄ anno precedenti quercus que sunt arbores glandifere et pertinentes
 cui fuerūt tacite de celo .i. leuiter fulmināte quercus sunt arbores in tutela iouis et si
 bi cōsecrate .ideo non permittit eas dure fulminari .i. q̄ arbor iouis fuit tacta et tur=
 bata signū erat q̄ mantuani qui erant in tutela angustī turbarentur .i. Sed tamē iste
 deus .i. O tyrrē dā .i. dic mihi quis est ille deus qui dedit tibi oīa et ludere que velles
 Tibi notandum est q̄ dare significat tria sc̄z dicere/cōtribuere et cōcedere iuxta illos
 verus .i. Dico cōtribuo concedo significat do .i. Cetera videantur super textū .i. De alle=
 goria aut̄ quam aliqui volunt in his versibus predictis/quia dicūt carmina cantata
 virgīlī de vībe romana .i. vide sermū et alios exp̄positores .

Urbem quam dicunt romam melibee putauit **Ty.**
Stultus ego huic nostre similem quo sepe solemus
Pastores ouium teneros depellere fetus
Sic canibus catulos similes/sic matribus hedos
Noxam sic paruis componere magna solebam
Verum hec tantum alias inter caput extulit vībes
Quantū lenta solent inter viburna cupressi.

Construe .i. Ego tyrrē stultus .i. impudens o melibee putauit .i. credidi vībem .i.
 ciuitatem quē .i. vībem dicunt .i. vocant romam esse sup̄ple similem .i. equalem huic
 nostre .i. mantue quo .i. ad quam pastores ouium .i. caprarū sepe solemus .i. cōficien=
 mus depellere .i. a lacte remouere seu enutrire fet̄ teneros .i. id est agnos nouiter na=
 tos .i. Sic .i. eodem modo cognouerū romā esse simile mantue/sicut noxam .i. nouerū
 catulos .i. paruos canes esse similes canib̄ magnis/et sicut noxam inq̄ hedos .i. id est
 hīrcos teneros esse similes matribus suis .i. Sic solebam componere .i. id est cōparare
 magna .i. id est res magnas paruis rebus minimis verū .i. certe hec .i. roma tantū ex=
 tulit caput .i. maior inter alias vībes .i. ceteras ciuitates/et cupressi .i. illi arbores
 magne solent se extollere sup̄ple inter viburna lenta .i. illas arbores paruas seu cur=
 uas .i. Urbem quam dicūt romam .i. Tyrrē respondet more rustico per longas

A. ii.

embages quis fuit ille deus / et quia nullus homo potest esse sine loco . Ideo descri-
bet locum in quo est augustinus . I. romam / et facit topographiam sicut si aliquis describe-
ret parisiū ad ostendendū quis sit rex . Dicit ergo . O melibee ego stultus et igna-
r pastor qñ audiebā loqui de roma putabā qd esset quedā pauper ciuitas sicut mātia
nra in qua nos pastores omī depascimus agnos . Sed talis est differētia inter romā
qm̄ mātiā qualis est inter magnos canes et paruos . I. catulos vel iter pedes et captas
qñ roma excedit alias vides sicut cyprius viburnū . I. france . Cyprius enī est ar-
bor alta et viburnum est paruum arbutum .

Et que tanta fuit romam tibi causa videndi

Me.

¶ Construe. Que causa . I. que occasio tanta . I. tam magna fuit tibi tytiro videndi . I.
eundi romam . I. illam vibem . **¶ Et que tanta.** Querit iterū melibeus que fuit causa
finalis quare tytirus venit romā / qñ magna causa requiritur ad magnum effectum .

Libertas que sera tamen respexit inertem

Cy.

Candidior postq̄ tondenti barba cadebat

Respexit tandem et longo post tpe venit

Postq̄ nos amaryllis habet galathea reliquit

Namq̄ fatebor enim dum me galathea tenebat

Nec spes libertatis erat nec cura peculi

Quamuis multa meis exirent victima ceptis

Pinguis et ingrata premeretur calcus vbi

Non vnq̄ grauis ere domū mihi dextra redibat.

¶ Construe. Libertas candidior . I. pura fuit causa quare ego veni romam que liber-
tas sera . I. tarda / tñ respexit . I. cōspexit me inertem . I. pigrū postq̄ barba mea cade-
bat . I. cadebat . tondenti . I. radenti / tandē libertas respexit me / et venit . I. aduenit mi-
hi longo tempore . I. per longum tempus / post . I. postea / et postq̄ amaryllis . I. roma /
habet . I. possidet nos . I. me tytirū / galathea . I. manna / reliquit . I. dimisit me fatebor
enī . I. dicō veritatē dum galathea . I. manna / tenebat . I. possidebat me tytirum / spes
id est fiducia libertatis habēde non erat mihi / nec cura . I. sollicitudo peculi . I. gregis
erat mihi / quia multa victima . I. multa sacrificia exirent . I. procederent / ex meis ce-
ptis . I. ex meis onibus / et quia pinguis calcus premeretur . I. fieret vbi ingrata . I.
ad manna ingratam . Nonunq̄ . I. nūq̄ / dextra . I. manna redibat . I. reuertebatur do-
mum meam grauis . I. plena / ere . I. argento . **¶ Libertas ēē.** Respondet tytirus . qñ li-
bertas fuit causa quare venit romam scy vt esset liber . vnde seruius vult libertatem
vt careat seruitute . Sed nobilis vel ingenuus vult libertatem vt vīat scdm suū ar-
bitrium . Non erat autē alibi libertas sicut rome . Que sera tamen . hic tytirus incre-
pat seipsum / quia prius non venerat romam vt esset liber / fuit enim piger querens
do libertatem / quia finaliter ipsam habuerit . Candidior . hic more rustico designat
tempus a quo fit liber . I. ab illo tempore quo habuit amicam amaryllidā / vel ab illo
tempore quo rasa fuit barba sua . sic enī cōputabā rustici tempora . I. anno quo fue-
runt cōiugati / qñ nesciunt aliter distinguere tempora . Et notandum est qñ candidior
non est adiectiuū de barba / qñ tūc virgilius nōdum habebat barbā candidā / vel ca-
nā cum ipse esset viginti octo annorū qñ fecit hunc librum . Sed candidior est adie-
ctiuū de libertate . Et est sensus libertas candidior respexit eum ab illo tpe quo bar-
ba sua tondebatur / vel postea dicit fortuna te sener . Ideo dici potest . qñ est mutatio
persone / et qñ virgilius loquitur in persona cuiusdā veteris . Postq̄ ēē . Per amaryl-
lidam intelligit romam / et per galatheam intelligit mantua / et dicit . qñ libertas si-
bi venit quando dimisit mantua / et venit romam . Nāq̄ fatebor enī . hic superfluit
illa cōiunctio enim causa metri complendi . Et dicit titius qñ dñm mansisset manne
nunq̄ fuisset diues aut liber . Qñ notatur qñ nō est oratio nisi in bonis vrbibus / qñ
iuxta sunt castra sequentes . Et dicit peculi per apocapam . I. peculū quod sīgt dñm

tias. Dicitur enim a pecudibus: quia tunc duntaxat antiquorum erant in pecudibus et armentis. Quamuis. Loquitur more rusticorum qui ex laboribus sibi sufficiunt et administrant alimenta: et tamen cuius verbum sepe derident eos: et faciunt eos expectare suas pecunias in ludis et tabernis: exactionibus: inpositionibus: gabellis etc. sic quod quando redeunt ad domos suas vel reportant lucrum de castris: vel alio alimentis que vendiderunt.

Mirabar quid mesta deos amarylli vocares
Cui pendere sua patereris in arboris poma
Tytirus hinc aberat ipse te tytite pinus
Ipsi te fontes ipsa hec arbuta vocabant.

¶ Construe. O amarylli. i. roma: mirabar. i. admirabar: quid. i. quare: tu mesta. id est tristis: vocares. i. vocabas: deos. i. superos et mirabar. cui. i. in cuius honorem patereris. i. seruare: poma. i. officia vel dignitates: pendere. i. esse in sua arboris. i. in vrbis principalis. q. rome pendebat officia tytirus. i. virgilius aberat. i. absens erat hic id est a roma: et o tytite. i. o virgili: ipse pinus. i. ille arbores vocabat. i. appellabant te virgilium: et ipsi fontes vocabat inq. i. ipsa arbuta. id est alie arbores vocabat inq. te virgiliu. ¶ Mirabar. hic melibeus loquitur ad vrbem romam sub nomine amaryllidis quam tytirus amabat dicens. q. ipse mirabatur quare amaryllis tristis vocabat deos: rome orabat vt ad eam veniret: virgilius mirabatur etiam cui ipsa amaryllis seruabat pulchra poma in sua arboris scilicet pulchra officia seruabat rome et pulchre dignitates pro virgilio qui erat absens. ¶ Ipsi te tytite. Nunc scio o virgili: q. alte pinus et alie arbores id est vrbis romana et cesar et sacri fontes. id est sapientes senatores qui sunt pleni sapientia: et arbuta. id est populus romanus vel parui seculares expectabant te.

Quid facerem neq; seruitio me exire licebat
Nec tam presentes alibi cognoscere diuos
Hic illum vidi iuuenem melibee quotannis
Bissenos cui nostra dies altaria fumant
Hic mihi responsum primus dedit ille petenti
Pascite vt ante boues pueri summittite thauros.

¶ Construe sic. Quid facere mantus supple neq; licebat. i. non potuissem exire. i. liberare me virgiliu seruitio. i. a seruitute: nec licebat inq. cognoscere. id est inuenire alibi. i. in alijs ciuitatibus a roma: diuos. i. dominos tam presentes. id est tam propitios: et o melibee vidi. id est cognoui illum iuuenem. i. octavianu augustum: et vidi inq. quotannis. i. singulis annis augustum scilicet augusto: nostra altaria fumant. i. sacri fiant bisseos dies. i. per duodecim dies in anno. hic. i. augustus dedit. i. tribuit pueri. i. in prima mea petitione responsum. i. libertatem: et hic. i. augustus dixit super mihi petenti. I. querenti libertate: o pueri. i. pastores: pascite. i. nutrite: boues. i. vacca: vt ante. id est sicut fecisti et summittite. i. coniungite tauros cum vaccis. ¶ Quid facerem? Respondet tytirus. O melibee quid fecissem si non venissem romam: q. manens mantus semper fuisset seruus nec inuenissem deos vel dominos tam propitios sicut hic nec amicos adiutores. hic illum. Vocat octavianu augustu iuuenem non pueru: q. senatus decreuerat q. nemo vocaret eum pueru ne minueretur laus imperij: vt terre cur rex puer est. Dicit ergo. hic. i. rome vidi quotannis. i. singulis annis augustu qui est mihi ille deus de quo querebat melibeus. Bissenos cui. i. isti deo ego sacrisco semel in mense: quia quolibet mense faciebant festu augusti. hic michi id est iste fuit qui primo dedit mihi libertatem in prima mea petitione dicens mihi et alio pastoribus meis pascite vt ante boues. i. vinit libere sicut ante solebatis. i. ante tempora belloru: et coniungite tauros cum vaccis: et equos cum iumentis ad generationem: sicut dixit deus Genesio. i. Crescite et multiplicamini etc.

¶ Alij.

M^o.

Fortunate senex ergo tua rura manebunt
 Et tibi magna satis quamuis lapis omnia nudus
 Limosq; palus obducatur pascua iunco
 Non insueta graues tentabunt pabula fetas
 Nec mala vicini pecoris contagia ledent
 Fortunate senex hic intet flumina nota
 Et fontes sacros frigus captabis opacum
 Hic tibi qui semper vicino a limite sepes
 Hybleis apibus florem depasta salicti
 Sepe leui somnū suadebit inire susurro
 Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras
 Nec tamen interea raue tua cura palumbes
 Nec gemere aeria cessabit turtur ab vlmō.

¶ Construe sic. O tyrtire senex. i. antique fortunatus. i. bonā fortunā hās: ergo tua ru-
 ra id est tui agri manebunt et magna pascua supple manebunt satis tibi id est tyrtiro
 quā lapis id est mons nudus id est coopertus q; pio i. palus id est lac^{us} obducatur ola
 pascua id est commestione animalū. iunco id est illa herba limoso id est paludosa
 et pabula id est pascua insueta. i. non consueta non tentabunt fetas graues. i. non nu-
 trient capellas grauidas. ¶ Nec contagia mala. i. male infectiones vicini pecoris. i.
 gregis propinqui ledent id est interficient fetas supple. O fortunate senex captabis
 id est frequenter capies hic id est in isto loco inter flumina id est flumina nota. i. caros
 et fontes sacros id est aquas dedica tas nymphis frigus opacum id est vmbriam de-
 lectabilem. hinc id est ex alia parte sepes id est clausura que est a limite. i. termino
 cino. i. p. pinquo tibi semp fiet supple depasta id est comesta flore salicti. i. salicis api-
 bus. i. ab illis animalibus hybleis. i. sic dictis. i. sepes suadebit. i. incitabit te inire. i. ac-
 cipere somnū id est quietē susurro leui. i. murmure tenui. et frondator canet. i. canta-
 bit sub rupe alta id est de scopulo magno ad auras id est ad ventos. Nec palumbes
 id est turtures raue cessabit tua cura gemere. nec turtur. id est illa avis cessabit ge-
 mere id est cantare ab vlmō. i. ab illa arboze. ¶ Fortunate senex. Vocat tyrtirū. id est
 virgilū senē nō ratione etatis sed ratione fortune: q; habebat bonā et pinguem for-
 tunam sicut solent habere senes vel senati homines. Dicit ergo. O tyrtire tu es felix
 quia agri tui manebunt et pascua lata circūdata montibus sacris ex vna parte et
 aqua paludosa ex alia et oues tue pregnātes et fete tue nō habebunt pascua insolita
 imino sicut in mantua similia: nec ledentur ex cōtagio vicini pecoris. Fortunate se-
 nex. hic iterū melibeus narrat felicitatē tyrtiri q; tum ad seipsum dicens. o tyrtire pe-
 cora tua sunt fortunata vt diximus: tu es etiam felix inter ista flumina iuncea et fon-
 tes sacros quia in fontibus sunt nymphæ sacre: hic enim in estate capies frigus opa-
 cum. id est vmbriam delectabilem. et habes ex vno latere sepe et salicem vbi apes
 pascuntur: ex quarum susurro vel tenui murmure dormies. Et hic est smodoche: se-
 pes depasta florem salicti. Tū notā dum q; hic sepes est serpens: sed hec sepes est du-
 mus vel clausura. Salictū autē est species salicis vel locus in quo crescunt salices q; alio
 noie v; salicetum i. v; salix a saliendo: q; cito de terra salit crescendo. ¶ Hinc al-
 ta sub rupe. Dicit ex alia parte audies cātare philomenam i. palumbes et turtures
 quarū cātus est vt gemit^{us}. Et est frondator equivoquū q; significat illū q; in estate fa-
 cit manipulos ex frondibus arborū ad nutriendū astatia in hyeme vel sicut illū q; re-
 mouet folia de vrbib^{us} vt vne mature fiat a sole. et enī significat amiculū q; cātat inter
 frōdes i. vix videt qū cātat. Vlmus autē est arbor quā ita supponit vrbib^{us} suis. Pa-
 lumbes est avis dicta quasi parces lūbis q; nō coit nisi semel in anno v; bis. S; alio

libi dicitur quasi colūtea libos q; quolibet mēse coeūt ⁊ est palūbes agrestis iuxta illud. Tecta colūba subit sine rura palūbes habebit. Sed virgilius dicit palūbes est nomē grecū quod latini mūst in us. ⁊ est avis cantās rauce sicut homo iussiens.

Ante leues ergo pascuntur in ethere cerui

¶

Et freta destituent nudos in littoze pisces

Ante pererratis ambozū finibus erul

Aut ararim parthus bibet aut germania tigrim

Quam nostro illius labatur pectore vultus.

¶ Construe. cerui. i. illa aialia leues. i. veloces pascuntur. i. nutriuntur in ethere. i. aere. et freta. i. maria destituent. i. relinquent pisces nudos. i. sine aqua in littoze. i. in ripa maria aut ego ero erul. i. electus a patria mea et hoc dico finibus. i. regionibus amboz. i. parthoz et germanoz pererratis. i. circūdati: aut parthus. i. ille ppls bibet ararim. i. illum flumiū aut germania id est ille populus bibet tigrim. i. illū flumiū q; id est anteq; vultus. i. memoria illius id est cesaris labatur. i. recedat a nostro pectore. i. a nostro corde. **¶** Ante leues ergo. Respondet tytirus q; cōsideratis istis felicitatibus ipse nunq; desinet amare illū deū nec posset facere cōtrariū sicut impossibile est mutare rerū ordinem scilicet ceruum volare pisces ambulare ⁊ flumiū orientis transferri in flumiū occidentis cum sua totali regione.

At nos hinc alij sitientes ibimus afros

¶

Pars scythiam et rapidum crete veniemus oaxem

Et penitus toto diuisos orbe britannos

Emunq; patrios longo post tempore fines

Pauperis et tuguri congestum cespite culmen

Post aliquot mea regna videns mirabor aristas

Impius hec tam culta noualia miles habebit

Barbarus has segetes en quo discoꝝ dia ciues

Perduxit miseros en quis conseuimus agros

Insere nunc melibee puros pone ordine vites

Ite mee quondam felix pecus ite capelle

Non ego vos post hac vtridi proiectus in antro

Dumosa de rupe procul pendere videbo

Carmina nulla canam nec me pascente capelle

florentem cithisum et salices carpetis amaras.

¶ Construe. At. i. sed o tytire supple nos alij. i. mantuanū hinc. i. a regione nostra ibimus afros sitientes. i. affricam. i. libiam vbi est regio calidissima. et pars nostrū supple ibi scythiam id est ad illā regionē. ⁊ veniemus. id est ibimus oaxē. i. ad illū flumiū rapidum. i. velociter fluentem. crete. i. illius patrie. ⁊ veniemus britānos. i. ad anglos diuisos. id est separatos penitus. Iohis toto orbe. i. ab omni ciuitate. En nunq; id est nūquid aliqñ veniemus ad fines patrios. i. ad patriā nostrā longo tpe. i. per magnū tps post. i. postq; recesserimus. et enūm q;. i. nūqd aliqñ ego melibee videbo culmen. i. stipulā tuguri pauperis. i. domus pastoris cōgestū. i. cōpositū cespitem gleba terre. ⁊ ego melibee vidēs post aliquot aristas. i. post multa tempora mea

cula rustica. s. ad caseū castaneas et poma. Etia summa. hic & gilius p signū noctis vult
ostendere finē illius egloge adesse. sicut dies finitur adveniente vespere. et palūbi re
cedunt in vespere ad silvas et relinquunt agros qui sunt iuxta mare tirenū. et camini
fumant vel culmina domoz. q. preparatur cena. et nox q. est magna ymbria videtur
cadere de montibus altis qui obiciuntur soli. Cetera videantur super textum.
¶ Finis prime egloge. ¶ Incipit secunda.

Formosum pastoz corydon ardebat alexim
Delicias domini nec quid speraret habebat
Tantum inter densas vmbrosa cacumina fagos
Assidue veniebat ibi hec incondita solus
Montibus et silvis studio iactabat inani
O crudelis alexi nihil mea carmina curas
Nil nostri miserere moxi me deniq. cogis
Nunc etiam pecudes vmbzas et frigoza captant
Nunc virides etiam occultant spineta lacertos
Testilis et rapido fessis messoribus estu
Alia serpillumq. herbas contondit olentes
Ac mecum raucis tua dum vestigia lustrō
Sole subardenti resonant arbuta cicadis
Nonne fuit satius tristes amaryllidis iras
Atq. superba pati fastidia nonne menalcam.
Quāvis ille niger quamvis tu candidus esses
O formose puer nimium ne crede colorē
Alba ligustra cadunt. baccinia nigra leguntur.

¶ Con. Corydon pastoz ardebat. i. ardētē diligebat alexim. i. illū puerū formosum
i. pulchrū exstere sup. delicias dñi. et corydon nō habebat illud quod speraret. i. de
sideraret. sive nec qd speraret habebat. i. nec spē potiendi habebat. et corydon venie
bat assidue. i. sepius. tñ. i. tñ modo. inter fagos. i. illas arbores. densas. i. spūtas. et in
ter cacumina vmbrosa. i. inter sūmitates montis vmb. s. habentes. et ipse solus ibi. i.
in illo loco. iactabat. i. fūdebat in cassum hec verba sequentia. s. o crudelis. et c. Incon
dita. i. subdito dicta in montibus et silvis. inani studio. i. vano labore. o alexi. o puer
crudelis. i. sine mīa. mīd. i. non curas mea carmina. i. meos cantilenas. et nil. i. non
miserere. id est miserere nostri. i. mei corydonis. et tu cogis me corydonem mori. i.
perire. obire. et pecudes id est animalia. captant. i. capiunt. vmbzas. id est frigera
tiones. et frigoza. i. loca aprica. et spineta. i. spine. vel locus in quo crescunt spine. oc
cultant. i. tegunt. lacertos. i. illa animalia. et testilis. i. vroz corydonis. vel alia puel
la. condit. id est preparat alia. i. illa legumina et serpillum. id est illam herbā. et her
bas olentes. id est odoriferas. messoribus. id est operariis. fessis. id est fatigatis estu
id est calore rapido et vehementi. et arbuta resonant sub sole ardenti calido. meū
id est cum me corydone. cū cicadis. i. illis alalibus. raucis. i. raucē cantantibus. dum
lustrō. i. circūdo tua vestigia. i. tuos passus. Nonne. id est nunquid fuit satius. i. me
lius me pati iras. i. rancorem. tristes. id est non fictas. et pati inq. fastidia superba.
id est verba superbie plena. amaryllidis. id est illa mulieris. et nōne fuit satius co
rydonem supple. amasse menalcam. id est illum pastoz. Quāvis ille scilicet menal-

cas esse niger quis tu alexis esses candidus id est formosus. O puer formose id est
 pulcher. ne id est non crede. i. confidas nimis. i. multum coloru. i. pulchritudini. Nam li-
 gultra. i. illi flores alba. i. pulchra cadunt. i. labuntur / et vaccinis. i. ille viole nigra. i.
 purpurei coloris / leguntur. id est colliguntur. ¶ Formosum pastor. Secunda eglo-
 ga sequitur que sic intitulatur. Alexis quis loquitur de vehemente amore quem ha-
 bebat virgilius ad alexim. In qua egloga introducit poeta recitans mutuum amo-
 rem inter duos pastores scy corydonem et alexim in domo pollionis: dicens quidā
 homo. i. corydon pastor ardebat. id est impatenter amabat alexim. Et notandum
 est qd corydon est virgilius. et est nomen fictu a nomine cuiusdam ausi dulciter can-
 tantis que dicitur corydalis. anglice (golde synche) que interpretatur dulce canans
 quia virgilius hic incitat dulciter cesarem ad amorem suum. Cesar autem in perso-
 na alexis introducit. et interpretatur alexis sine responsione / quia nihil in ista eglo-
 ga respondet / vel interpretatur superbus non dignans respondere precibus. Et di-
 citur ab a quod est sine / et lexio ratio vel responsio. ¶ Et quid per alexim intelligatur
 est diversus modus dicendi. quia ista egloga in aliquibus locis videtur sanare ymū
 et alibi aliud. Dicunt enim aliqui qd virgilius amavit tres scilicet ymū puerū no-
 mine alexandrum quē post multas preces dedit pollio domui suae specialis quē
 puerum cum tanta difficultate obtinuit qd prima facie desiderabat ipsum sibi dari.
 amavit etiam leriam puellā / et cebetem puerum quos dedit sibi mecenās ad cuius
 requestem fecit georgica. Et dicit quidam qd fecit eglogam de amore quo amabat
 illum cesar augustus qui cum maxima difficultate sibi restituit agros suos. Dicit
 ergo primo virgilius in persona alterius poetē qd corydon quidam pastor ardebat
 alexim. id est ardentem diligebat. et capitur ardentem metaphorice / et sic dicit do-
 ctrinale. chusti bonus ardet amorem. et ardebat alexim. id est illum puerū erat de-
 licie dñi sui scilicet pollionis. Et ista verba videntur magis sonare de alexandro sed
 loquendo de cesare ardebat alexim. id est cesarem qui erat delicie dñi. id est dñs de-
 lectabilis mutando constructionem transiuam in intransiuam. quia dicit doctri-
 nale. Illud quod regitur et rector idem tibi signant. Nec quid speraret habebat
 id est nunc sperabat ipsum puerum sibi dari vel de cesare nunc sperabat habere
 agros suos quos tamen postea per importunitatē et frequentiam precandi obtinuit
 ¶ Tantū inter densas. Loquitur more hominis desperantis qui multis vadit ad lo-
 ca solitaria ad descendendum. Dicit ergo qd corydon non sperans. i. faciebat carmina
 sua tristia in mōribus et silis. ¶ Inani studio / qd loquitur absenti et nihil respondenti.
 ¶ O crudelis alexi loquitur virgilius ad alexandrum et ad augustum vocans eum
 crudelem et inexorabilem et impiū sine mīa / quia non exaudie preces immo cogit eū
 pro dolore. Nec etiam pecudes hic ostendit alexim debere misereri sui / quia nō ces-
 savit tota die orare eū magno fūdore et sub estu diei / quod ostendit per signa que se-
 quuntur / quia pecudes querūt ymbriā et lacerti virides querunt spīmeta. Nunc etiā
 testilis. i. yxot corydonis vel alia puella portat prandiu messoribus sub estu diei vi-
 vuntur noie rustico mulieris qualiter rustici vocant mulieres suas testā vel corniceo
 qd sunt sicce et calide / et est mirabile de illo prandio quod in tpe calidissimo sit ex her-
 bis calidissimis / sicut allio et serpillio. Et consonat dicto rustico / qui dicit qd allia re-
 frigerāt. et consonat plinio in hyssopis qui dicit qd oleo medicina operatur per simile
 vel contrariū / hoc est p se vel p accō. calor enī p se calefacit / et p accō frigefacit. Al-
 lia enī in viris maxime aperit meatus corporis et resoluunt a corpore calorem. unde
 derelinquunt corpus frigidius sicut ruta facit viros callidos et feminas luxuriant.
 ¶ At meci rancis. Cicada est vermis garrulus et querit ymbriā sub estu diei. Nam
 ne fuit satius. i. nunquid fuisset mihi melius amasse menaleā pastore / licet ille sit ni-
 ger. vel nonne fuisset mihi melius amasse quandam rusticā mulierē / licet iracundā
 et superbā / qd patit et tot dolores. Per amaryllidā intelligit leriam / et per menaleā
 cebetem puerū quos sibi mecenās / qui licet nō fuissent tā pulchri sicut alexander / nō
 debuissent sufficere ygilio. vel intelligit qd fuisset melius sequi anthonium qd augustū.
 ¶ O formose puer. hic appropiat qd res nigre plus pluit qd albe / quia dicit virgi-
 lius in georgi. qd aries albus est melior / non tñ est regula generalis: qd ligustra qd sunt
 flores albi cadūt et diminuantur quasi ydia / et tñ viole purpuree tendentes ad nigre-
 dinē colliguntur tanq̄ speciose. i. ac seruius. alij dicit qd vacciniū est flos herbe qd
 anglice (waddē) et fm alios ligustrum est flos sambuci / et vacciniū est quoddā gra-
 num nigrum quod ad tingendū est aptū. sic bi vulgariter qd piper est melior qd creta

**Despectus tibi sum nec quis sim queris alexi
Quam dives pecoris niuei q̄ lactis abundans
Mulle mee siculis errant in montibus agne
Lac mihi non estate nouum: non frigore desit
Canto que solitus si quando armenta vocabat
Amphion dirceus in acteo aracynto
Nec sum adeo informis nuper me in littoze biddi
Cum placidū ventis staret mare non ego daphnim
Iudice te metuam si nunq̄ fallat ymago.**

¶ O alexi ego sum tibi despectus. I. nō placeo tibi nec queris q̄s. I. qualis ego sum q̄s
dines. I. q̄tum opulentus/ pectoris niuei. I. gregis cādidī/ q̄ abundans. I. copiosus/
lactis. I. aliquotis/mulle agne. I. oues/ mee. I. p̄p̄ie/errant. I. pascunt in montibus/sicu-
lis. I. atheniensibus/lac non desit mihi. I. corrydoni/ nonū in estate. I. in tpe calido nec
lac desit in frigore/ sed omni tpe ego habeo. canto. I. cano/ q̄ amphion. I. inuentor artis
musices/dirceus. I. rex thebanor/ solitus est cantare greges suo cantu dulci: nec sum
adeo informis. I. turpis/ quia vidī me corrydonē in littoze. I. in ripa maris/ cum mare
staret. I. esset/ placidū. I. clarū vel quietū ventis/ et non metuam daphnim. I. illū pue-
rū/ et hoc dico te alexi existente iudice si ymago. I. facies/nunq̄ me corrydonē fallat. I.
decipiat. **¶** Despectus tibi sum. hic corrydon alluxit alexim ad suū amorem per illa-
tris quibus vtuntur amatores. I. per diuitias/ per pulchritudinē corporis/ et p̄ can-
tum. **¶** Quā dives iactat se habere oues niueas. I. albas qui sunt meliores vt habe-
tur in geor. Et melius est habere femellas multas que pariūt et habēt lac q̄ arietes
¶ Lac mihi non. Iactat se habere lac nouū per totū annū quia oues bis parunt in
ytalia sicut habetur in geor. Bis grauide pecudes. et est laudabilibus habere lac
in vtroq̄ tpe q̄ habere caseū q̄ pōt seruari p̄ annū. **¶** Canto q̄. hic se iactat ex cantu-
lena di. q̄ ipse ita bene cantat sicut amphion dirceus q̄ fuit rex thebanor/ inuētor ar-
tis musices q̄ tam dulciter cantabat q̄ faciebat montes salire et tripudare. Aracin-
cus est mons thebanus quē vocāt actū. I. atheniensem. Et loquit tanq̄ ignorans
locū nobilis/ more rusticor/ sicut si aliq̄s diceret montē actū esse dutionēsem vel pa-
rissū qui est mons Rothomagen. Nec sū adeo informis. hic iactat se de pulchritudi-
ne corporis/ q̄ respexit se in littoze q̄ mare erat placidū/ q̄ q̄ mare est turbidum
non bene representat ymaginē/ et vidit se valde pulchrum si ymago sua non fallat/
quia ymago sepe fallit representando sicut patet de speculo cōcauo in quo nō repte-
sentatur facies sicut est nec in aquis vbi apparet q̄ baculus integer sit fractus. Sed
causa quare respexit se in littoze est/ q̄ pastores nō habēt speculū in campis nisi fon-
tem vel aquā placidam. Non ego daphnim. Dicit se ita pulchrū sicut fuit daphnis
primus pastor filius mercurij ex vna nimpha per quā intelligit virgilius cornificiū
per hyzoniam metrificatorem ineptum et virgilio semper emulum.

¶ O tantum libeat mecum tibi sordida rura
Atq̄ humiles habitare casas et figere seruos
Hedorumq̄ gregem viridi compellere hybisco
Mecum vna in siluis imitabere pana canendo
Pan primus calamos cera coniungere plures
Instituit/ pan curat oues ouiumq̄ magistros
Nec te peniteat calamo trāuisse labellum

Hec eadem ut sciret quod non faciebat amyntas
Est mihi disparibus septem compacta cicutis
fistula: dametas dono mihi quā dedit olim
Et dixit moriens te nunc habet ista secundū
Dixit dametas inuidit stultus amyntas
Preterea duo nec tuta mihi valle repert
Capreoli sparsis etiam nūc pellibus albo
Bina die luccant ouis vbera quos tibi seruo
Iampridem a me illos abducere testylus orat
Et faciet quoniā sordent tibi munera nostra.

¶ Construe. O alexi libeat tibi. i. placeat. tantū. i. tantummodo. habitare. i. frequen-
 tare rura sordida. i. que tu credis esse sordida. et casas humiles. i. paruas domos pa-
 storales. et libeat tibi figere ceruos. i. venari illa alalia. et libeat tibi cōpellere. i. ducere
 mecum gregē. i. pecus. hedorū. i. hyrcorū. hibisco viridi. i. ad virgultū viride. et un-
 tabere. i. imitaberis. mecum. i. cū me corydone. vna. i. simul. pana. i. deū pastoriū. in sil-
 uis. i. nemoribus. canendo. i. cantando. pan. i. ille deus instituit. i. docuit. primus cō-
 iungere. i. simul iungere. plures calamos. i. fistulas. et pan curat oues. id est sollicitus
 est de ouibus. et curat magistros ouium. nec peniteat. id est non pigeat te alexim tri-
 uisse labellū. i. labia tua. calamo. i. fistula. et amyntas optabat supple. ut sciret hec ea-
 dem que volo docere quod non faciebat. i. non sciebat. et fistula est mihi corydoni cō-
 pacta. confecta. coniuncta septem cicutis disparibus. i. septem spacijs diuersis. quā-
 tid est fistulam. dametas dedit mihi dono. i. in donum. et dametas dixit mouens ista
 fistula habet te corydonē. nūc scōm. i. mōm scōm et dicit dametas hec vbera amy-
 ntas quidam pastor stultus inuidet preterea duo capreoli reperti mihi. i. a me. nō tu-
 ta valle. i. incognita valle. et hoc pellib⁹ sparsis. i. trunctis albo. siccāt. i. desiccāt. lactan-
 do vbera ouis. i. matris. quos. i. capreolos. seruo. i. custodio tibi. et testylis. i. illa mulier
 orat. i. rogat. iampridem. i. longo tpe. abducere. i. remouere illos a me. et ipsa faciet
 id est habebit. quoniā nra munera sordent. i. videntur sordida tibi. **¶** O tantum libe-
 at. hic virgilius sūgit vitam pastoralem ut alexis nō spernat eam dicens. vitam pla-
 ceret tibi habitare mecum ista rura que putas esse sordida. et habitare paruas do-
 mos et parua tuguria pastoralia et figere ceruos et delectari mecum. et ducere hedos
 ad hibiscū. Et est hibiscus genus virgultū molliū et flexibilis dicitur hibisco. i. ad hibiscum
 ponendo dñm pro actō. sicut in euclidem et clarior celo. i. ad celū. **¶** Mecum vna. hic
 virgilius inuitat illū puerū ad delectationē carminis cum dicit cantabis mecum in
 siluis sicut deus totius nature qui dicit pan. qd nōmē in greco sūgit omne vlt totum et in
 de dicitur panis. Et fuit pan deus rusticus qui pungebatur ad similitudinē toti⁹ na-
 ture habebat cornua sicut luna. vel ad modū radiotū solis. et facie rubea sicut ignis
 vel ether quod idē est ut dicit in geor. ether enim est spera ignis vel aer superior. Et in
 pectore habebat stellam ad representandū imaginē stellarum. et eius pars inferior
 erat hispida et pilosa ad significandū radices arboris que sunt in terra sicut capilli in
 capite et habebat pedem curuos ad significandū circulum anni. Natura enim omnia
 ista habet in se ideo deus nature sic pungebatur. Iste autem amauit syringam nym-
 pham. sed ipsa propter sui turpitudinem noluit ipsum diligere. et fugiens a facie ei⁹
 imploꝝauit terre auxilium et mutata est in calāmm quam pan perforauit et fecit
 stulam ad suum solacium. et inde dicitur q pan fuit primus fistulatoꝝ. et ab illo fistu-
 la habet dignitatem. ideo corydon inuitat alexim ad cantandum carmina diuina.
 Iste pan habuit licram contra amorem. sed amor obtinuit. quia omnia vincit amor
 ut dicitur in eneid. Iste coniunxit multas fistulas cum cera in simul. et tñ cantata est
 optima melodia. Per calāmm intelligitur armonia sperarum septem planctarum
 vel septem artes liberales quas deus instituit ut dictum est. Antiqui depingebat

bant eum habere pedes caprinos/ventrem pilosum/indutum pectus pelle caprina
varia/vultum rubicundū habentē duo cornua. i. solem ⁊ lunā/tenentē in vna manu
similā et in alia baculū pastoralē reflectū que reflectio denotabat annū et suis filiis
ytori vixit. Plutarchus hystoriographus grecus qui fuit post christū narrat q̄ au-
diuit ab auo suo q̄ dū veniebant ad ytaliam nauigando venerūt iuxta epyrū insulam
de directo respicientē ytaliam et anchorauerunt nanē ⁊ nanta principalis nolabat se
suo nōle et audierūt vnā vocē pprio nōle ter ipsum vocantē ⁊ dixit q̄ pan erat mor-
tuis et q̄ nunciaret illis quos videret in portu maris ytalie et ytalī fecerūt magnū
planctū. Et hec eadem vt sciret. i. amyntas fecisset oia que voluisset pro sciendo ista
carmina que te volo gratis docere. vnde amyntas intelligitur cornificiū qui fuit in
uidius cōtra virgilū ⁊ scripsit p̄tra eum sed auctor romanorū fuit expulsus. Et mihi
disparibus. hic corydon dicit se habere vnā fistulā de septē calamis. i. de septē arti-
bus liberalibus quem dedit sibi dametas. i. theocritus magister suus ex quo cornifi-
cius fuit inuidus. Preterea duo. hic inuitat eū per donū duorū capreolorū siluestriū
habentū adhuc pelles dispersas variis coloribus quia iuuenes sunt/et isti capreoli
lactant matres/ talia autem animalia multum placent pueris quia natura gaudet
diuersis ⁊ per illos capreolos intelligit duas eglogas in quibus sunt varie sententie
velate sub verbis obscuris. Jam p̄uide a me. hic accelerat illum iuuenem quia testy-
lis iam petiuit illos et habebit illos nisi ipse festinet ⁊ veniat statim.

Huc ades o formose puer/ tibi lilia plenis

Ecce ferunt nymphe/ calathis tibi candida nays

Pallentes violas et summa papauera carpens

Narcissum et florem iungit bene olentis anethi

Cum calia atq; aliis interens suauibus herbis

Mollia lucheola pingit vaccinia caltha

Iple ego cana legam tenera lanugina mala

Castanea scq; nuces mea quas amaryllis amabat

Addam cerea pruna et honos erit huic quoq; pomo

Et hos o lauri carpam et te o proxima myrte

Sic posite quoniam suaves miscetis odores.

Ecce puer formose huc ades. i. mecum manes. ecce nymphe. i. dec ferunt. i. colligunt/
portant lilia. i. illos flores plenis calathis/ et nays. i. illa nymphe candida. i. pulchra
carpens summa papauera. i. illos fructus/ fert inq; violas/ illos flores/ pallentes. i. albos
ibi olei/ ⁊ ipsa nays iungit. i. cōponit tibi narcissū illū florē/ ⁊ fert inq; flores anethi. i.
illius herbe bene olentis. i. bonū odorē dātis. tñ etiā nays interens. i. cōmīscens cum
calia. i. herba suauissimi odoris/ atq; interens aliis herbis. i. floribus suauibus. i. de-
lectabilibus pingit. i. cōponit vaccinis mollia ca' thia. i. cū illa herba lucheola. i. talis
coloris qualis est color auri/ ⁊ ego legā. i. colligā mala. i. poma/ cana. i. alba tenera la-
nugine/ et legam castaneas molles quas scilicet castaneas mea amaryllis. i. amica
mea amabat/ et addā pruna cerea. i. illos fructus cerei coloris/ et honos. i. laus erit
huic pomo. o lauri. i. o vos arbores carpā vos. Et o nymphe proxima subanti lauro
vel ad odorē proxima carpā te. i. accipia vel colligā/ qm̄ vos arbores sic compositae. i.
ordinate miscetis. i. datis odores suaves. i. delectabiles. Et huc ades. hic adulatur
ei laudando suam pulchritudinē dicens q̄ in campis sunt fontes et nymphe que col-
ligunt sibi violas et alias herbas odoríferas. Et ipse ego. Inuitat eum per donum
pomorū ⁊ castanearū/ quia pueri diligūt talia/ ⁊ vocat poma cana coctana que ante
maturitatem habent canitiem/ vel intelligit poma persica. i. persicas que sunt odore
et est lanuga prima barba tenuis sicut lana. Et vos o lauri carpā. Adiungit ad pre-
sentia lauros ⁊ myrthos/ ⁊ est myrthus feminini generis/ q̄ os grecū sepe muta-
uit in os muliebrie/ vel computatur sub nomine arboris.

Rusticus es corpydon nec munera curat alexis
Et sic muneribus certes concedit yolas
Eheu quid volui misero mihi / floribus austrum
Perditus et liquidis immisi fontibus apzoz
Quē fugis ah demens habitantur dii quoq; siluas
Dardantusq; paris pallas quas condidit arces
Ipsa colat nobis placeant ante omnia silue
Corua leena lupum sequitur lupus ipse capellam
Florentem cytisum sequitur lasciuia capella
Te corpydon o alexi trahit sua quemq; voluptas
Aspice atatra iugo referunt suspensa iuueni
Et sol crescentes decedens duplicat umbras
Ne tamen bzit amor quis enim modus adlit amori
Ah corpydon corpydon que te dementia cepit
Semiputata tibi frondosa est vitis in vimo
Quam tu aliquid saltem potius quorū indiget vltus
Viminibus molliq; paras detexere iunco
Inuentes alium si te hic fastidit alexis.

Con. sic. O corpydon tu es rusticus. i. ignotus vel stultus / nam alexis nō curat mū-
 nera. i. dona tua / et sic certes. i. disceptes muneribus p habendo puerū / yolas. i. dō
 suus nō cōcedit. i. non p mittit. Eheu quid volui. i. optavi mihi corpydoni misero qd
 perditus / destructus / deceptus : immisi. i. posui / austrū. i. illū ventū floribus et immi-
 si. i. posui / apzoz. i. porcos siluestres / fontibus liquidis. i. ferens. ah o alexi demens
 id est stulte / quē. i. amatorem fugis / dii habitantur siluas. i. nemora / et paris dardan-
 tus. i. troianus habitauit siluas et pallas colat. i. habitet arces. i. turres quas ipse
 cōdidit. i. cōposuit silue. i. nemora placet ante oia. i. bona mēdana / nobis. i. paron-
 leena. i. scia leonis / totius. i. totius ambulans sequitur lupū. i. illud alai / et ipse lupus
 sequitur capellā ad deuotandā / et capella lasciuia sequitur cytisum. i. illā herbā /
 rentē. i. virentē / et o alexi corpydon sequit te / sua voluptas. i. amor / trahit. i. attrahit
 quēq; . i. vtrūq; . o alexi respice iuuenē. i. parui boues / referūt. i. portant aratra
 spensa. i. supposita / iugo. i. collo suo / et sol decedens. i. verius occidentē tendens /
 plicat. i. cōdensat umbras / rñ amor. i. alexis pueri vult. i. cōburit me / quis modus ad-
 lit. i. cōueniat auctori. ah corpydon corpydon que dementia. i. stultitia / cepit. i. detinuit
 te / vitis. i. vinea semiputata est tibi vimo. i. in illa arbore frondosa. i. ramosa / quā
 quinimo / paras. i. preparas / detexere. i. cōponere / aliquid. i. aliquid bonū / iunco mol-
 li. i. ex illa herba flexibili / et viminibus. i. virgulis. aliqd dico eorū supple quoz vmo
 id est natura holm indiget potius. i. melius / o corpydon tu inuentes aliū amicū si hic
 alexis fastidit. i. edio afficit te. **R**usticus es corpydon. **V**ic poeta loquitur ad cor-
 donē dicens qd alexis vel cesar nō curat carmina sua / quia rusticus est / et rustici non
 habent pteritum inter magnates. **N**ec si muneribus. i. si tu velis dare munera p
 habendo illum puerum possio domum suam non dabit tibi illum / nec cesar p mū-
 neribus tuis dabit tibi agros mantuanos. **E**heu. **V**ic corpydon increpat seipsum
 per quēdam similitudinē pastoralem / quia sicut ille qui immisit porcos in fontē
 quidē turbat aquam / et qui dat floribus austrū ventū pluuosum destruit flores

ita corydon turbauit seipsum petendo frustra quod non potuit obtinere. ¶ Quē fugis.
loquitur iterū ad alexim/et est ab interiectio dolentis. i. quare dedignaris vitā pa-
storalem quā dardanius pario qui fuit filius priami troiani fuit pastor in siluis. Un-
de regio troiana dicitur dardana a dardano rege qui ibi regnauit. ¶ Pallas. hic loquitur
indigner. id est pallas habitat in turribus vel ciuitatibus quas ipsa condidit ru-
ra autem magis placent pastoribus. Poeta enim fingit numerū sine palladem fu-
isse natam ex capite iouis/et quā in capite est ingeniu. ideo dicitur dea sapientie et artium et in-
uenisse omnes artes et dominandi. colendi terras etc. ¶ Torua leena. hic corydon
excusat seipsum/quis frustra petierit alexim/quia omnis res sequitur suum appe-
titem/vel illud in quo delectatur/sicut patet per exempla/quia leena sequitur lupum
ad deuorandū/et lupus capram/et capra sequitur frondes sibi delectabiles. ita cory-
don sequitur alexim qui sibi placet. Aspice aratra. hic vult ponere finem sue egloge
sicut fecit ibi. Jam mare tirensi etc. et computat more rusticorum qui computant horas
diei per ligaturam bouum/et quā dissoluiunt boues et tunc est finis diei. ¶ Me tū vit.
amor. i. quis oīa capiant finē/amor tū meus semper durat. Quis enī modus/quia oīa
vincit amor. vt dictū est prius. nā erit ille mihi semper deus. vñ dicit quidā. Nescio quid
sit amor/nec amoris sentio nodū. Sed scio si quis amat nescit habere modū. ¶ Ah co-
rydon. Loquitur poeta ad coridonē dicens. quod melius fuisset ei cogitare de proprijs
negocijs suis quam amare alexim. quia nō licet rusticos quoscūque querere ea quā sunt supra
se. Semputare tibi. i. stultū est quod vis amare/et tū vitio tua semputata est/et est in vi-
tio frondosa frondes enī nocēt vitibus vt habetur in georgi. Et per hoc intelligit quod
vitulus est cōplere eneidē quā inceperat quod oīare pro agris mantuanorū restituedis
quod sic melius recuperaret grām imperatoris. Vel aliter pōt intelligi. quod dicit poeta. o co-
rydon tu es bene furiosus et credo quod tu bibisti de vino semputate vitio/quēquā enī sa-
crificabat tali vino corripiebatur furor. vel pōt aliqū intelligi. i. sicut vitis deserta quā
nō est perfecta/sed solū semputata fert tarde fructū maturū. ita tarde vel nūquā ha-
bebis gratiā cesarij vel alexis. Inuenies aliū. hic dat sibi remediū/quia fortuna nō est
stabilis/ideo si iste cesar cōtēnat te forsitan post eū veniet alius quod te diligit/dicetur
enim post quod fors omnia versat. Cetera videntur supra textū.

Menalcas.

Dic mihi dameta cuium pecus an melibei.

¶ Cōstrue sic. O dameta. i. pastor dic mihi. i. menalce cuium pecus. i. cui-
us est pecus/an. i. nunquid melibei. i. illius pastoris. ¶ Terna egloga quā
dicitur palemō/et est obinrgatio pastoris/quia sunt duo pastores altercantes ad in-
uicem cuium iurgijs. vnus pastor est menalcas cornificius inuidens contra virgilium
quo extraneus incipiebat esse dilectus cesari et timebat cornificius illud quod sibi cōtin-
git se postponi virgilio. ¶ Secundus pastor est dametas. i. virgilius/qui respondet
menalce se defendens viriliter/et isti duo loquuntur inuicē vsq; ad mediū egloge vbi
introducitur aliū pastor qui audit ista iurgia quod vocatur palemō. ibi. Dicite quicquidē.
et sic in ista egloga sunt tres principales persone/denominatur a digniori. s. a pale-
mone indice. Cornificius autē improperabat virgilio multa cōcūcia. s. quod possessiones
quas tenebat non erant sue/sed exul extraneus erat et mercenarius et quod nichil ha-
bebat. dicebat enim quod metra que virgilius scribebat nō erant sua/sed erat solum ag-
gregator. Incipit ergo menalcas a iurgijs interrogās dametā. ¶ Dic mihi dameta
cuium pecus. quod d. quod scio quod nō est tuum/sed nūquid est melebei pastoris. i. cuius sunt
possessiones quas teneo nunquid sunt cesarij vel cuius sunt metra que scribis/nun-
quid sunt homeri vel theocriti. Unde virgilius quando improperabatur ei se inter-
miscere dictis suis aliquos versus homeri respondebat quod fortis est qui eripit clauā
ab hercule. Et est notandū. quod antiqui dicebant cuius cuius cuium. sicut dicitur meus
mea meum. sicut patet hic.

Non verū egonis nuper mihi tradidit egon.

Da.

¶ Cōstrue. Pecus nō est melebei/sed est egonis/egon. i. ille pastor tradidit mihi da-
mete nuper. id est non a longo tpe. ¶ Non verū. hic respondet dametas. id est virgi-
lius negatūe quod oues nō sunt melebei/sed sunt egonis/quia egon pastor dedit sibi nu-
per eas id est scientiam bucolicorū habuit a theocrito.

Infelix o semper ouis pecus ipse necram

De.

Bucco. virgi.

B. i.

**Dum fouet ac ne me sibi preferat illa beretur
Hic alienus oues custos bis mulget in hora
Et succus pecori et lac subducitur agnis.**

¶ Construe. O ouis ex his semp pecus. i. animal infelix. i. infortunatus dñi ipse damo-
tas fouet. i. amplectitur neera. i. illa amara. ac p et veret. i. timet ne illa neera pre-
ferat me sibi. i. ne plus me diligit. Hic custos. i. dametas alienus. mulget. id est fugit
oues bis in hora. i. in die / et succus. i. liquor / subducitur. i. auferitur pecori et lac sub-
ducitur agnis. **¶ Infelix.** Dicit menalcas q̄ inter alia pecora oues sunt animalia in-
felicia / quia cōmuniter habent miseros pastores / et ibi vult diffamare dametam. id
est virgilium ex inuidia dicens. Ipse neera. et designatur ipsum nolare nolle p̄prio si-
ent ipsa petenda mihi. i. ipse dametas blanditur neere pellici cōi pastoribus / et timet
ne ipsa p̄ponat sibi dametā / et sic est inuidus. **¶ Hic alienus oues.** i. in isto loco iste
pastor bis in hora mulget oues / et sic est valde auarus / et fugit totā substantiā ouis
et agnor. tanq̄ mercenarius / et non est verus pastor. q. d. cornificus q̄ virgilius non
erit p̄ceductus a cesare / q̄ non est nisi tyrannus et crudelis et exactor populi.

**Partius ista viris tamen obicienda memento Da.
Nouimus et qui te transuersa tuentibus hyrcis
Et quo sed faciles nymphe risere sacello.**

¶ O menalca memento ista. i. verba esse obicienda. i. dicenda partius. i. modestius
viris. i. fortibus. nā nouimus te supple et nouimus q̄ te corruperit supple et nouimus
quo. i. in quo loco / sacello. i. templo / et hoc dico hyrcis tuentibus transuersa / sed nim-
phe faciles ad miam risere. i. derisere te. **¶ Partius ista viris.** Ridet virgilius dicens
tu non debuisses obfcere talia frinola viro constanti qui non timet talia verba ius-
titia / et specialiter tu quem bene cognosco esse infamē / quia qui videt te videt vnum
hyrcum et contra. vno enī vno hyrico qui respicit transuersaliter / et tu viderie. i. tu es
valde immundus luxuriosus sicut hyrcus qui sp̄libidinis respicit oblique et capitur
ibi transuersa aduersaliter. i. nomē p̄to aduerbio. **¶ Et quo.** i. nomē bene scio q̄ tu
commisisti stuprum in loco sacro. i. in templo uimpharum / quod est sacrilegiū et me
causi lapidari si nymphe non fuissent tibi misericordes / faciles. i. benigne / et exorabi-
les et gratoſe. derisus es tamen a deabus tanq̄ turpis.

**Cum credo cum me arbutum videre nuconis Me.
Atq̄ mala bites incidere falce nouellas.**

¶ O dameta credo q̄ nymphe derisere cum q̄ viderie. i. viderūt me. i. menalcā in-
dere. i. amputare / arbutū. i. arborē in tali loco exstet nuconis. i. illi pastoris. et enī
q̄ viderūt me incidere vites nouellas. i. teneras mala falce. i. malo instrumēto. Tu
credo. Ridet menalcas rustice et naturaliter / iustici enī q̄ obiciuntur eis opprobria
non purgant se a primis obiectis / sed addūt alia vt forte ostendant nō esse vicia ma-
gna q̄ dicūt non feci quod dicis immo etiā hoc / et hoc illa nō sunt magna vicia. Na-
turaliter enī hoies trahi hoc faciūt vident enī nō solum fecisse mala immo et illa fateri
sine verecundia. Dicit ergo menalcas bene credo q̄ nymphe risere q̄ viderunt me
p̄pter stuprū / et hoc fuit verū etiā q̄ cōmisi vñ aliud crimen. i. q̄ absceidi nouellas
vites quod tñ est capitale crimen / sed antequā dñi possunt sine damno absceidi. q. d. et
si ego commisī hoc et aliud / quid tibi est / quia non potes me corrigere.

**Aut hic ad veteres fagos cum daphnidis arcū Da.
Fregisti et calamos que tu peruerse menalca
Et cum bibisti puero donata dolebas
Et si non aliqua nocuisses mortuus esses.**

¶ O menalca nymphe supple viderunt te / hic. i. in isto loco. i. ad veteres fagos cum
fregisti. i. rupisti / arcum et calamos. i. silulas daphnidis. i. diuis pueri que. i. arcus et

clamans o pernerse. I. pessime menalca cui dedisti donata. i. data puero. I. daphnidi
dolbas. i. tristabar. et si nō aliquatenus vel aliqua rōne nocuisses. i. malū fecisses
puero tu mortuus es. i. tu perires ex inuidia. ¶ At hic. Dametas. i. virgilius ite-
rum redarguit cornificum inuidie et detractiois quia pudie fregit arnia et fistulas
daphnidis pastoris et erat iratus quia arma et fistule erant data daphnidi et ex mu-
dia mortuus fuisset si non nocuisset ei in aliquo. Pastores enī habent arma ut habe-
tur in georgicis. Armis amiculum canē cretatos pharetras. In hoc vult ostēdere.
q. cornificus erat sibi inuidus q. cesar dederat sibi agros. Vult etiam dicere q. cor-
nificus lacerauerat carmina hesiodi poete. In georgicis etiam utebatur illis rati-
onibus. Inuidebat etiam virgilio qui habebat artem poeticam.

Quid Domini facient audent cum talia fures

Q. e.

Non ego te vidi damonis pessime capzum

Excipere insidijs multum latrante licyca

Et cum clamarem quo nunc se proxi pit ille

Tytire coge pecus tu post carecta latebas.

¶ Quid dñi. i. principes faciet cū fures. i. latrones audent facere talia facta. sup. o da-
meta pessime. i. peruerse. mon. i. nonne ego vidi te dametam excipere. i. furari capzū
damonis. i. illius pastoris insidijs. i. occulte et hoc dico licyca. i. canis siluestri latran-
te. i. clamante. cū clamare. i. dicere tytiro. o tytire. coge. i. duc pecus vel serua quo. i.
ad quē locū. i. dametas se. proxi. i. se transportauit. et tu latebas. i. absconditus eras
post carecta. i. illum locū in quo crescunt carices. ¶ Quid domini. Menalca vocat
nūc dametā furē dicens qd fieret si loqueretur vni dño qñ iste fur sic audet rñdere. Sūt
enī qdā nola q significant p officia. sicut amatoz sapie bñ phus. et nomen trū līay. bñ
fur sicut plantus cuius latroni dicit. tu es homo trū līay. et sic ex officio furā di vult
enī dicere q. hgilus est seruus miser et indigēs / q. soli tales furantur. bñ enī catho.
Cū deest aliena sequuntur. Nunqd ego vidi te furē capzū damonis pastoris. et qñ
ego clamaui licyca clamaui. et tu te abscondisti retro carecta. et hoc cōfirmat e esse
furē quia visus est certissimus sensus. et vult dicere q. virgilius furatus est ab home-
ro et a theocrito et cyodo carmina que dicebat esse sua. vel furatus est possessiones
vel agros cesaris. Et licyca vel licycus canis ex lupo et cane generatus. et est opti-
mus canis contra lupus. Ideo dicit q. in furando licyca latrabat. et virgilius se ab-
scondit in carectis. id est in locis vbi crescunt carices.

An mihi cantando victus non redderet ille

Da.

Quem mea carminibus meruisset fistula capzum

Si nescis meus ille caper fuit et mihi damon

Iple fatebatur sed reddere posse negabat.

¶ An ille damon victus superatus cantādo redderet mihi damete capzū sup. qñ. i. f.
capzū mea fistula meruisset carminib. i. cātibus. o menalca si nescis. i. si ignoras ille
cap me fuit. et damon. i. ille pastor fatebat mihi dametā illū capzū esse meū. i. nega-
bat se damonē posse reddere. i. restituere. An mihi. Rñdet dametas. i. hgilus nō mul-
tiplicādo vitis sicut prius fecit menalca. sed bñ se nō esse furē. nec cepit rē alienā in
uito dño. q. ille caper erat suus qñ bñ sciebat damon et ptebat. i. dicebat seipm nō
posse reddere. q. differēbat qm dare donec faceret carmen vel tragediā. Et interro-
gabāt hgilus cornificū dices nunqd bñ scis ego bñ possū obtinere illū capzū ex car-
mine meo. i. nunqd bñ scis q. possū. i. bñ scio facere tragedias et carmina q sic vocan-
tur a trogoz qñ est hyrcus / q. pñs tragicop erat hyrcus. et sic dato q. nō fuisset me-
ū poterā illū licite accipere. q. paratus erā illū mereri cātando. et p hoc sñtur q. si hgi-
lius tenebat agros nō tenebat nisi suos. et cesar hoc bñ sciebat. sed vir poterat eos re-
stituere. q. eos dederat suis mītribus. verū ppter sui sciam et magnā prudentiā
et subilitā carmina cū deuotiā. hūilibus pñibus meruit eos sibi restituī. et sic meruit
capzū cātando. sicut dicitur horatius. Carmine qui tragico vñ cantauit ob hyrcū.

Bucco, bñ.

B. ii.

Cantando tu illum: haud vnq̃ tibi fistula cera **Me.**
Iuncta fuit non tu in triuijs indocte solebas
Stridentem miserum stipula disperdere carmen.

¶ Construesic. Meruisti supplē habere illū caput cantando quasi diceret nō quia
haud pro nō fistula vnq̃ fuit tibi iuncta. i. cōiuncta cera. i. nūq̃d solebas indocte. i. inu-
liter vel indocte potest esse vocatū casus disperdere. i. vlulare carmen miserū in tri-
uijs. i. in vniuersis stipula. i. fistula tridentis. i. male resonant. Cantādo tu illū. Obiurgat
iterum menalcas. i. cornificus contra virgilium. d. tu meruisses caput cantando tu
mentiris q̃ nūq̃ sciuisti cantare nisi vlulare in buis. i. nūq̃ habuisti bonam fistu-
lam iunctā cera: sed solummodo fistulā scissā male i. stridentē resonantē. i. nūq̃ ha-
buisti bonos libros ad studendū nec vnq̃ bonā p̃hiam sciuisti. **¶** Et sciendū q̃ pasto-
res qui vendebant lac timebant esse in quadringis vbi vlulabūt ad denūciandū lac
esse venale in memoria cereris. q̃ qñ querebat filia suā proserpinā vlulabat in vi-
bibus et triuijs sicut dī in eneid. Nocturnisq̃ echate triuijs vlulata per vides.

Vis ergo inter nos quid possit vterq̃ vicissim **Da.**

Experiamur ego hanc vitulam ne forte recuses

Bis venit ad mulctram binos alit vberē fetus

Depono. tu dic mecum quo pignore certes.

¶ Menalca vis. i. cōsentis vt experiamur. i. probem⁹ inter nos qd vterq̃ n̄m pos-
sit. i. cantare: i. ego dametas depono. i. in vaditū pono hanc vitulā: et ne forte recuses
id est refutes eā dico tibi q̃ ipsa alit. i. nutrit binos fetos. i. duos vitulos vberē. i. mā-
nulla sua: i. dic mihi quo pignore. i. quovadio certes mecū. **¶** Vis ergo. Ridet dame-
tas. i. virgilius. tu dicis q̃ nescio cantare: vis tu q̃ cantemus ambo inter nos q̃ non
habemus iudicē q̃ adhuc non venit palemon et ponamus vadia inter nos q̃ incre-
dant victori: et depono vel assigno p̃ciū v̄ vaditū carminis. i. vñā vaccā iuncentem
que licet sit iuuenis: tñ bis in die venit ad mulctram scz mane i. sero: i. possumus dice-
re mulctrā vel mulctrū vel mulctariū vas in quo mulgetur lac. dī in georgicis: im-
plent mulctaria vacce. Tu dic mecū quo pignore certes. i. qd vaditū vis ponere.

De grege nō ausim quicquā deponere tecū **Me.**

Est mihi namq̃ domi pater est iniusta nouerca

Bisq̃ die numerant ambo pecus alter et hedos

Verū id quod multo tu teipse fatebere maius

Insanire libet quoniā tibi pocula ponam

Fagina celatum diuini opus alchimedontis

Lenta quibus toro facili superaddita vitis

Diffusos hedera vestit pallente corymbos

In medio duo signa conon et quis fuit alter

Descripsit radio totū qui gentibus orbem

Tempora que melloz que curuis aratoz haberet

Pecdum illis labra admoui sed condita seruo.

¶ Nō ausim. i. auderem deponere. i. sequestrare q̃cūq̃. i. aliqd de grege. i. ex omnibus n̄q̃
pater est mihi domi i. nouerca iniusta est domi. q̃ p̃o et ambo. i. pater et nouerca nu-
merant. i. computant pecus. i. oues bis in die scz mane et sero. et alter numerat he-

dos verum deponam supple. i. quod in fatebere. i. dices esse mains vadiū q̄ sit vac-
ca et libet. i. expedit te infanire qm̄ pono tibi ista supple. Nam ponam pocula. id est
vasa sagina. i. de fago facta q̄ sunt opus celatū alchimedonnis diuini. i. illius predari
scriptoris quibus. i. in quibus poculis vitis lenta superaddita tornio facili veltit. i. eo
operit cotumbos. i. viuas hederarū diffusos. i. dispersos hedera. i. arbore pallente. i.
pallida. i. medio illoꝝ poculoꝝ sunt duo signa. s. conon. id est ymago cononis ducis. et
quis fuit alter agricolae nesciūt supple. sed fuit ille qui descripsit totū orbē gētibus. i.
hoibus radio. i. cū virga et descripsit que tempora messor. i. vindemiator haberet/et
descripsit que tēpora arator haberet. i. rusticus possideret. et ego menalcas nec dū. i.
non adhuc amouit. i. apposui labia illis poculis. ¶ De grege. Rndet menalcas id est
cornificus sicut ille qui timet vinci q̄ ipse nō auderet deponere aliquod animal de
grege. q̄ habebat nouatam et patricū qui bis in die numerabāt gregem scy mane
et sero. et dicit iusta quia cōter non erce sunt iniuste primogenitis. Verū id quod
multū. et. Et tibi dabo vnum aliud precū quod est melius q̄ vacca tua. scy vñ vas
de fago ad potandū quod factū est ab eximio sculptore scy ab alchimedonte in quo
sculpta est hedera alba habens cotymbos. i. baccas vel grana quedam et supra illā
hederam est tornata vel cum tornio facta vna vitis cooperit illos cotymbos. et in me-
dio illius vasis est ymago cononis qui fuit dux et ymago vnius alterius philosophi.
¶ Descripsit radio. id est cū virga cum qua viuuntur geometri quia fuit astrologus.
¶ Necdū illius. id est illa pocula non sunt adhuc in vñ sed sunt noua. id est recen-
tia. Per ista intelligitur q̄ cornificus timebat vxorem suam et non audebat depo-
nere nisi poculum solum. id est quendam librum de quo mulier non curat et vult de-
cere q̄ habet quendam librum quem virgilius nunq̄ vidit.

Et nobis idem alchimedon duo pocula fecit

Me.

Et molli circum est ansas amplexus achanto

Oꝝpheaq̄ in medio posuit siluasq̄ sequentes

Necdū illis labia admouit sed condita seruo

Si ad vitulā spectes nihil est quod pocula laudes.

¶ Et idē alchimedon. i. ille sculptor fecit duo pocula et ille alchimedon amplexus est
ansas. i. illud per quod tenemus vasa circū. i. vñdū achanto. i. illa herba molli. id est
flexibili et ipse posuit oꝝpheā illum cantorem et posuit siluas. id est nemora sequētes
scy tantum oꝝpheū necdū. i. nō adhuc admouit. i. apposui labia illis vasis sed seruo
illa cōdita. i. q̄b̄ cōdita. et si spectes. i. respicias ad vitulā. i. vaccā nihil est quod. i. qua
relaudes pocula. ¶ Et nobis idē. Rndet dametas cōde mendo pocula q̄ menalcas
reputabat p̄iosa. Illud enī nō est p̄iosum quod est cōe dicit ergo virgilius. ego etiā
habeo duo pulchra pocula ab alchimedōte et circa ansas est sculptus achātus herba
volubilis et in medio posuit oꝝpheū q̄ fuit optimus cantor q̄ faciebat siluas coire et
ideo in poculis meis sunt sculpte silue sequētes oꝝpheū. Necdū illis. demouit repetit
verba cornificū. et est ypalage q̄ non mouemus labia ad pocula sed ecōtra. et sic cō-
sideres vitulā meam non laudabis pocula tua respectu eiusdem.

Nunq̄ hodie effugies veniam quocūq̄ vocaris

Me.

Audit et hec tantum vel qui venit ecce palemon

Efficiam post hac ne quemq̄ voce lacesses.

¶ O dameta nunq̄ effugies. i. vitabilis disputationē hodie quocūq̄. i. ad que meūq̄
lacū vocaris. i. vocaueris veni. i. descenda. aliquis supple audiat hec. i. hanc dispu-
tationem vel ille qui venit audiat nos et ecce palemon qui audiat nos et ego efficiā
id est faciā post hac ne lacesses. i. p̄oces quemq̄. i. aliquē voce. i. verbis tuis. Nunq̄
hodie. Loquitur menalcas. i. cornificus non effugies disputationem ego veniā tecū
quocūq̄ volueris/et veniat aliquis qui audiat nos et non curo quis sit vel veniat ea-
m. ecce palemon. i. quidā pastor vel mecenas qui audiet nos.

Quin age si quid habes in me moza nō erit vlla

Da.

Bucco. vir.

B. iii.

**De quemq̃ fugio tantum vicine palemon
Sensibus hec inuis res est non parua reponas**

¶ Con. Quia. i. quoniam / age. i. dic / si habes qd. i. aliquid ad dicendum / vlla mora. i. tardatio non erit in me dameta / nec fugio. i. effugio quemq̃ / sed o palemon vicine reponas. i. indices / hec. i. hanc disputationē / sensibus inuis. i. bona prudentia / quia res. i. disputatio nō est parua. **¶ Quia age.** Rēdet dametas / si scias aliquid unde illud caram quocūq̃ iudice. **¶ Tū** vicine palemon caprat deuolentia / q̃ vocat eū suū vicinū / aduertit eū vt bene cōsideret argumentationē amboꝝ / q̃ de magna re agitur.

Dicite qūquidē in molli cōsedimus herba Palemō

Et nunc omnis ager / nunc omnis parturit arbos

Nunc frondent silue / nunc formosissimus annus

Incipe dameta / tu deinde sequere menalca

Alternis dicetis / amant alterna camene.

¶ Con. O vos ambo dicite carmina v̄sa / qūquidē cōsedimus. i. quiescimus in herba molli / nūc ois ager parturit. i. geminat nunc / oēs arbos parturit nunc. / silue nūc frondent. i. florent / et annus sup. est formosissimus / nunc o dameta incipe carmina tua / et o menalca sequere deinde. i. dices post dametā carmina tua / et vos dicetis alternis. i. vicibus / q̃ camene. i. muse amāt alterna. i. alternatim dicta. **¶ Dicite.** Hic usq̃ locuti sunt menalcas et dametas / nunc loquitur palemon qui a casu occurrit / et eligunt videri et loquitur more pastoz dicens. dicite carmina vestra supra herbam viridem nunc enim floret omnis ager et parturit ois arbor / carmina enim requirit colectum. Incipe dameta / et postea menalcas tibi respondebit.

Ab ioue p̄ncipiū muse iouis omnia plena

Da.

Ille colit terras / illi mea carmina cure.

¶ Principiū muse. i. carminis mei est ab ioue. i. ab illo deo / ois sunt plena iouis. i. ois sunt in p̄tate iouis / ille iupiter colit. i. arat terras / et mea carmina sunt cure. i. sollicitudini illi ioui. **¶ Ab ioue p̄ncipiū.** i. incipiū carmen a ioue vel cesare / q̃ ois sunt plena iouis / quia deus est vbique et semper / vel potestas cesaris est vbique locoz. **¶ Illi mea carmina.** id est iupiter vel cesar complacet in carminibus meis.

Et me phebus amat phebo sua semp apud me.

De.

Munera sunt lauri et suaue rubens hyacinthus.

¶ Phebus. i. ille deus amat me / lauri suntq̃ apud me. i. menalcā. phebo. i. illi deo / sua munera. i. dona / et hyacinthus. i. illa herba / rubens. i. rubea / et suaue donū / vel suaue potest esse capium aduerialiter. Et me phebus amat. Rēdet menalcas dīctū habes iouē p̄ncipiū ego habeo phebo q̃ est summus deoz / q̃ vincitq̃ deos / sumus est summus. Ideo dī cōiter. Si q̃s amat ranam / ranā putat esse dyānā. et phebus dat mihi sua munera laurū / et hyacinthū herbā rubens. i. dignus sum corona laurea. **¶ Vbi notandum** q̃ phebus amauit daphnū / que fugiens a facie eius mutata est in laurū / q̃ amantes virginitatē semp virent sicut laurus. Phebus autē et boreas amauerūt porrū hyacinthū / boreas vero / q̃ puer magis delectabatur in amore phebi perculsit de vno disco hyacinthū / et interfecit eum / sed mutatus est in florem sui nominis.

Malo me galathea petit lasciuia puella

Da.

Et fugit ad salices et se cupit ante videri.

¶ Construe sic. Galathea. i. concubina. i. lasciuia puella. i. voluptuosa petit. i. petit me / malo. i. pono / et ipsa fugit. i. discurrit / ad salices. i. ad loca voluptuosa / et cupit se videri. i. a me / ante. i. anteq̃ recedat. **¶ Malo me.** hic dametas laudat se et sua p̄tē ch̄trudine dicent. q̃ galathea concubina puocat et percutit ipsū p̄mo in signum amoris / et fugit ante eū ad salices. i. ad loca delectabilia / sed vult ante videri vt ip̄s

sequatur est vltima et vt ipse percipiat decore sub. Per hoc vult aliquid quod solum
ma/immo etiam galathea. i. gallia petebat carmina virgilii et sic laudet se a sciencia.

Ad mihi sese offert bitro meus ignis amyntas **Me.**

Notior vt iam sit canibus non delia nostris.

Construe. Et amyntas. i. ille puer/meus ignis. i. amor meus/notior. i. a deo notus
offert sese mihi vt delia. id est amica mea/vel dyana que est dea venationis/non sit
tam notior nostris canibus sicut et amyntas. **¶** Et mihi. Respondet menalcas di-
cens sicut tu habes amicam puellam/ego habeo puerum amicum. i. forte cesareus a
paritate sensus vocatus puerus/et est mihi iam tam priuatus q canes mei agnoscunt
cum sicut amicam meam deliam vel dyanam a delos insula dictam.

Parta mee veneri sunt munera namq notauit **Da.**

Ipse locum aerie quo congersere palumbes.

Construe. id est dona/sunt parta. i. sparata/mee veneri. id est mee amice/ipse ego
dametas notauit locum quo. id est in quo/palumbes. id est ille aues aerie. id est aere
volantes/congersere. id est nidos fecere. Parta me. Iterum dametas gloriatur in do-
mo et possessione sibi data dicens. ego habeo iam locum paratum mee veneri vel de
lectationis/quia significat meum locum delectabile et pinguem vbi palumbes col-
legerunt nidos/et hoc fit in arboribus spulis/et in terra fructifera.

Quod potui puero siluestri ex arboze lecta **Me.**

Iurea mala decem mihi cras altera mittam.

¶ Et ego menalcas feci quod potui mihi puero. i. amico meo. i. amynte vel cesari
decem mala. i. poma/aurea. i. aurei coloris/lecta. i. collecta ex arboze siluestri/et ego
mittam cras altera. i. poma. **¶** Quod potui. hic menalcas dicit se etiam potuisse donum
delectabile suo amico. i. decem poma siluestria que iam sibi misit et cras mittet alia
id est mittat cesari decem eglogas bucolicorum et georgicorum. Potest etiam intelligi q
predicte res ipsae delectabiles quod virgilius presupponit in georgicis construere in reueren-
tiam cesaris/vbi dicit. In medijs mihi cesar erit templumq tenebit. Et cornificius
iurat se in laudem cesaris facturum bucolica et georgica melius q virgilius.

Quotiens et que nobis galathea locuta est **Da.**

Partem aliquam venti diuum referatis ad aures

Construe. O quotiens galathea locuta est mihi siuple/et que. i. qualia dulcia ver-
ba galathea. i. amica locuta est nobis/o vos venti referatis aliquam partem verborum
dulcium ad aures diuum. id est deorum/quia ita dulce locuta est vt deorum auditu eius
digna sint verba. **¶** O quotiens. hic dametas gloriatur in dulciloquio galathee vbi
vult dicere q cesar priuate et secrete loquebatur secum optans. q aliquis ventus
deferret illa dulciloquia ad aures potentium/quia si ipse se laudaret laus sua fore
diceret. Ideo vellet q venti deferrent.

Quid prodest q me ipse aio no spernis amynta. **Me.**

Si dum tu lectaris apz os ego retia seruo.

Construe. O amynta quid prodest q non spernis me animo. i. libentissime amas.
Si dum. i. si quando/tu lectaris apz os. i. vadis ad venatum apz os/ego menalcas seruo
id est custodio rhetia. **¶** Quid prodest occulte menalcas ostendit dametam mentiri q
cesar non diligit ipsum/quia quando cesar vadit ad venationem dametas solum ser-
uat rhetia quod est minime delectationis in venatione/quasi dicat de virgilio sub
propria persona si cesar amasset te duxisset te ad bellum contra anthonium vel ad
vnum aliud bellum quod voluit cesar facere.

Phyllida mitte mihi meus est natalis pola **Da.**

Cum faciam vitula pro frugibus ipse venito

Co yola. o deus mātuanor mitte mibi phyllida. Lamea meam/ quia est mens na-
talis. i. dies natalis mei et cum faciam. i. sacrificabo vitula. i. ex vitula pro frugibus
ipse. i. tu yola venito. i. venias ad sacrificium. **P**hyllida mitte. Dаметas gloriatur
diuitijs suis. Ubi aduertendum est q̄ antiqui venerabantur diem sue natiuitatis
cum in omnibus alijs sacrificijs castitas seruaretur/ tñ specialiter in sacrificijs illius
diei ytebātur voluptatibus. Ideo dаметas orat yolam pastore vti in die sui natalis
mittat ad phyllidam cominātem eorū amicam et quando faciet vitula. id est quan-
do offeret vel sacrificabit vitulam pro frugibus rogat ipsum vt adsit etiā in propria
persona/ quia tunc non est opus voluptatum nec vt mittatur phyllis. Ubi est aduer-
tendum q̄ antiqui ante menses ducebant ante agros vnā vitulam quam postea sa-
crificabant Cereri vt etiā habetur in georgicis. Tūc nouas circumfere ad hostia
fruges. Et faciebant festum sue natiuitatis. i. phyllida actūs grecus huius nomi-
nis phyllis. Et yola est vctūs grecus huius nominis yolas.

Phyllida amo ante alias nā me discedere fleuit **Me.**
Et longum formose vale vale inquit yola

Ego menalcas amo phyllida ante alias mulieres. et phyllis fleuit me. i. a me disce-
dere. id est recedere. et ipsa fecit supple discedendo longum. i. longam ratiocinatio-
nem dicendo mibi o yola. lo menalca formose vale vale. **P**hyllida amo. hic me-
nalcas habet aliud nomen. i. yola vel est anthonomasia sicut vir fortis vocatur achil-
les vel samson et adulter vocatur paris/ ita optimus pastor vocatur yolas/ qui sunt
pastor deficius. Dicit ergo menalcas. q̄ ipse amat felicitatem/ et phyllis ipsum di-
ligit plusq̄ alios. quod probat/ quia quando recessit ab eo fleuit amare et longum re-
commendationes sibi fecit dicendo sepe vale vale quod est verbum discedentiū sed
capitur ibi vale nominaliter. i. nomen incedibile seruatur in accidentia verbi. quia
doctrinale dicit q̄ est ibi syllola et boethesis/ pducitur enī vitima syllaba de vale se-
cundū naturā verborū scde punga. sed in hoc versu corripit et est boethesis: q̄ vocalis
nō cedit vocali et significatur ibi q̄ menalcas iactat se esse ita diuitē sicut dаметas.

Triste lupus stabulis maturis frugibus ymbres **Da.**
Arboribus venti nobis amaryllidis ire.

Construe. Lupus est triste. i. res tristes vel contraria stabulis. id est ipsis agnis et
ymbres sunt tristes vel contrarie frugibus/ et venti sunt contrarij arboribus/ et ire
amaryllidis. i. vxores sunt tristes nobis pastoribus. id est mibi. **T**riste lupus. i.
hic deinde proponit aliqua prouerbia naturalia experiat an menalca sciret pro-
ponere talia. Et dicit q̄ ista sunt contraria lupus et stabula. et caput ibi stabula pro
agnis vel ouibus/ et est continens p contento/ et plauia est contraria frugibus ma-
turis et venti arboribus vxores irate suis maritis.

Dulce satis humor/ depullis arbutus et hedis
Lenta salix dulcis pecori mibi solus amynas.

Humor. i. humiditas est dulce. i. res dulcis satis. i. segetibus. et arbutus. id est illa
arbor lenta est dulcis hedis. id est capris depullis. i. segetibus a maribus et salix. i. ar-
bor lenta est dulcis pecori. i. gregi et amynas. i. ille puer solus est mibi dulcis.
Dulce satis. Rūdit menalcas dano pnerbia contraria dicens q̄ licet ymbres sint
contrarie frugibus maturis: tamē sunt dulces seminibus et arbutus sunt dulcia hedis
segetibus a maribus. Salix etiam est dulcis ouibus et capris/ sed solus amynas
est dulcis mibi menalce et nihil sibi placet/ sicut ille puer vel sicut cesar quasi diceret
q̄ non est tibi cura si amaryllis. id est roma vel cives romani nō diligant eum qui
cesar eum diligit/ coasules enim erant pro virgilio contra cornificum.

Pollio amat nostrā quāuis sit rustica mensam **Da.**
Pierides vitulam lectori pascite vestro.

Pollio. i. ille patronus amat nostrā mensam. i. carrum nra pntis sit rustica. i. quis
carmina sint de rebus vilibus facta o pierideo. o muse pascite. id est nutrite vitulum
id est vaccam vestro lectori. i. pollioni. Pollio amat hic blanditur dаметas suo pa-

grono scilicet pollioni ad cuius rogatum facta sunt ista buccolica/pollio enim ama-
bat carmina et scripsit tragedias et hystorias. ¶ Pierides pietas est regio macedo-
nie in qua habitant muse deæ carminum ideo orat dametas vt ille muse dent pollio
nigruem vitulam. id est premium carminis buccolici / quod ei ascribitur tanq̃ po-
etæ et gloriatur in hoc virgilius q̃ habet bonos amicos in senatu.

Pollio et ipse facit noua carmina pascite taurū Me.

Jam cornu petat et pedibus qui spargat arenam.

¶ Con. Et ipse pollio faciebat noua carmina pascite taurū qui taurus petat cornu et
qui spargat arenam pedibus. i. qui inuadat hircos cornu et scalpat terram suis pedi-
bus. ¶ Pollio et ipse. hic ostendit menalcas se etiā diligi a pollione et blanditur ei si-
cut facit dametas imprecando non sibi vitulam sed taurū qui est fortior dametas
enim p̃ vitulam significabat fecunditatem carminis / menalcas per taurū intelligit
fortitudinem sensus ad confringendum carmina aliorum poetarum.

Qui te pollio amat veniat quo te quoq̃ gaudet Da.

Mella fluant illi ferat et rubus asper amomum.

¶ Con. O pollio qui amat te veniat. i. perueniat ad tales triumphū / quo. i. ad quem
gaudet te venisse sup. et mella. i. illi liquores / fluant. i. secunda sint illi / et rubus asper.
id est durus ferat. i. tribuat illi amomum florem redolentissimū. Qui te pollio. Ite-
rū dametas blanditur pollioni imprecando oia bona illi q̃ ipsum diligit q̃ optat ipsi
pollioni dicēs. O pollio ille qui te diligit pueniat ad talem pfectionē ad qualem vel-
let te puenire et fiat illi abundantia mellis et sint oia secunda et fertilia sic q̃ domus
ferat amomum florem redolentissimum / et benedicatur terra in opere suo.

Qui bauitum non odit amet tua carmina mei Me.

Atq̃ idem iungat vulpes et mulgeat hyrcos.

¶ Ille q̃ nō odit bauitū. i. illi poeta o mei. i. poeta ille amet tua carmina / et q̃ amat
tua carmina ille idem iungat vulpes. i. illa alalia aratro / et ille idem mulgeat hyr-
cos. i. hac trahat ex hyrcis. Qui bauitū. Menalcas facit facetā derisionē volens signi-
ficare q̃ carmina virgilij et pollionis nihil valent / quia bauitus et meuius fuerūt duo
ignari poete inimici virgilij et horatij / et carmina vnus erant eque misera sicut alte-
rius / ideo dicit mei q̃ non diligit vel odit carmina bauij amat tua carmina / q̃ simi-
lia sunt in stilo de ignorantia / atq̃ idē iungat vulpes. i. ille qui diligit carmina vestra
perdit tempus sicut ille qui iungit aratro vulpes / vel qui mulget hyrcos.

Qui legitis flores et humi nascentia fragra Da.

frigibus o pueri fugite hinc latet anguis in herba

¶ O pueri qui legitis. i. colligitis flores et fragra rubea nascentia. i. crescentia / humi
id est in herbis / fugite hinc. i. recedite ab illo loco / quia anguis frigidus. i. serpens ve-
nenosus latet in herba. ¶ Qui legitis. hic dametas proponit vnum enigma loquēs
ad pueros qui colligunt flores et fragra que sunt mox rubea nascentia ex herbis et
dicit eis o pueri fugite hinc / quia anguis latet in herba / et loquitur mantuanis qui
habitabant inter milites asperos qui mordent et interficiunt sicut anguis et consulit
eis cedere maiori / iuxta dogma cathonis. Maiori cede.

Parcite oues nimium procedere non bene ripe Me.

Creditur ipse aries etiam nunc bellera siccāt.

¶ O pastores / parcite. i. prohibete / oues nimis pcedere. i. ne oues nimis pcedāt. nō
non bene creditur. i. cōfidentur ripe aquarū sup. q̃ ipse aries nunc. i. desiccet / vellera. i.
pellem suam. ¶ Parcite. hic menalcas ostendit se bene intellexisse predictum enigma
esse dictum de mantuanis / quia sub vno alio enigmate ostendit illud quod accidit vir-
gilio / q̃ cum peteret agrum suum artas centurio interemisset eum / nisi saluasset in
flumini / et dictum est ibi. Veteres inigrate coloni. ideo dicit menalcas ad pastores
mantuanos non ducatis oues iuxta ripas ne cedant in flumini / quia nuper ceci-

Bucco. virgi.

C. J.

dit ymus aries / qui adhuc siccatur vellera sua / quia non est diu q̄ cecidit.

Tyre pascentes a flumine reſce capellas

Da.

Iſpe ubi tempus erit omnes in fonte lauabo.

CO tyre reſce. i. repelle / a flumine. i. a fluuio / capellas paſcentes / i. ipſe. i. ego lauo
bo omnes in fonte ubi tempus erit opportunum ſupple. Tyre. hic dametas precipit
reſcere capellas a flumine / q̄ ipſe lauabit eas cum ipſe fuerit / et non lauabit in riuo
ſed in fonte. i. q̄n ceſar redierit de bello actico virgilius impetrabit pacem mantua-
nor̄ a ceſare / i. loquetur ei in propria pſona / nō per aliā interpoſitā perſonā ſicut fe-
cerat prius anteq̄ haberet noticiam ceſaris per pollionē / in cuius laudē fecit iſtam
eglogā. Et ubi ſeruus reſce capellas eſt. p̄celeumaticus p̄ dactilo / ſed ſm doctrinale
et modernos reſcio refert pro diſtat produciſſe / i. ſic nō poteſt eſſe p̄celeumaticus
ſed ſynereſis / et conſiſtant due vocales in vnam / et debet proferri reſce.

Cogite oues pueri ſi lac preceperit eſtus

Me.

Ut nuper fruſtra preſſabimus vbera palmis.

CO pueri. i. paſtores / cogite. i. in ouilia colligite oues / ſi eſtus. i. calor / preceperit. id
eſt preoccupauerit lac vt nuper fecit ſup. fruſtra preſſabimus. i. conſtringemus. vbera.
i. mammillas palmis. i. digitis vel manibus. **CO** cogite oues. Menalcas iubet co-
gere oues intacta propter calorem ſolis ex terminat lac. Et per hoc intelligit q̄ man-
tuanī captiui ſub furore tribulationis non poſſunt fructificare / nec tunc eſt tempus
repetendi agros donec pertranſeat furor.

Eheu q̄ pingui macer eſt mihi taurus in aruo

Da.

Idem amor exitium eſt pecori pecoriſq̄ magiſtro

CO Eheu. i. p̄ſu taurus eſt macer in aruo. i. agro / pingui. i. fertili. Nā idē amor eſt exi-
tium. i. deſtructio / pecori. i. gregi. idē. i. amor eſt exitium magiſtro pecotis. Eheu. hic dāme-
tas t̄ḡit materiā et paupertatē mantuanor̄ di. q̄ taurus ſuus eſt macer in agro pingui
et ubi q̄ hoc eſt p̄ amorē / q̄ amītes deſinūt comedere et obliuiſcunt paſtus. i. ubi q̄ idē
amor eſt deſtructio paſtoris et gregis. Et magis intelligitur iſte ſermo de amore au-
piditatis q̄ creſcit in imenſum / q̄ de amore p̄cupiſcentie carnalis / q̄ propter auar-
itiā p̄cerū multū tribulati fuerūt v̄rgilius et alij mantuani. Ideo dicit idē amor.

His certe non amor causa eſt vix oſſibus heret

Me.

Peſcto quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.

CO Certe amor nō eſt cā hīs. i. q̄ agni ſunt macri / ſed vix herent oſſibus. i. vix oſſa eor̄
coherēt / i. neſcio. i. ignoro / quis oculus. i. quis aſpectus / faſcinat. i. corrumpit agnos.
His certe. Reddit menalcas aliā cauſam dicēs. q̄ amor nō eſt cauſa inacerationis
et intelligit de amore p̄cupiſcentie carnalis / ſed ſupbia excecavit mantuanos / et orta
eſt inter eos diſcordia / ſicut dictū eſt prius. In qua diſcordia ciues p̄duxit miſeros.

Dic quibus in terris et eris mihi magnus apollo

Da.

Treis pateat celi ſpaciū non amplius vlnas.

CO menalca / dic quibus in terris. i. in quibus locis / ſpaciū celi pateat. i. appareat / nō
amplius. i. vltra / tres vlnas. i. vltra illā menſurā / et eris mihi magnus apollo. i. ſum-
mus ſapiens. Dic quibus. hic dametas proponit vnū aliud enigma / i. eſt queſtio ta-
lis in qua parte terre celum videtur vltra ſpaciū triū vlnarū / i. eſt vlna menſura q̄n
duo brachia poſſunt extendi / i. ſi reſpōdeat ad iſtā queſtionē coronabitur ſicut apol-
lo. Sed non datur reſponſio in textu. intelligitur t̄n de puteo vno in quo ſi quis eſſet
poſſet non videre celum vltra latitudinem putei quando quis eſſet in fundo.

Dic quibus in terris inſcripti nomina regum

Me.

Naſcantur flores / et phillida ſolus habeto.

CO dameta dic mihi quibus in terris flores naſcantur. id eſt creſcant / inſcripti. i. in
ſcripto habentes nola regum / et tu ſolus habeto. i. habebis phillida. **CO** dic quibus.

Menalcas nesciens rñdere pponit illud enigma ⁊ est tale in quibus terris crescant
flores habētes noia regū. et dicitur aliqui qꝫ hoc intelligitur hyacintus flos rubens
qui natus fuit ex sanguine atacie et hyacinti sicut dicit ovidius/et isti duo vocantur
reges/quis fuerunt filij regum / et sic hyacintus de noie auscis habet vnam syllabā
et habet totum nomen hyacinti regis/⁊ si dametas soluat istam questionē promit-
titur ei phyllis tanqꝫ propria que est cōmunis amica pastor/et hoc est maius donū
quod promittere ei posset/nam qꝫ sit apollo hoc est impossibile.

**Non nostrū inter vos tantas componere lites
Et vitula tu dignus et hic est quisquis amores
Aut metuet dulces: aut experietur amarus
Claudite iam riuos pueri / sat prata bibere.**

Pa:

Non est vestrū iudicare sed nostrū est. i. meū palemonis/componere. i. finire lites
id est iurgia inter vos/⁊ tu dameta ⁊ hic menalcas ⁊ hic quisquis me-
tuet amores dulces/aut quisquis experietur amarus talis supple est dignus vitula
o pueri claudite iam riuos. i. finite disputationem / sat prata bibere. i. satis vixistis.
Non nostrū. hic loquitur palemon iudex volens dare sententiam diffinituā ⁊ est
ponenda pars post non. q. d. nō vestrū sed nostrū est sententiā dare/vel componere
lites vestras/quia litigātes non debent esse iudices sue cause. Lectura autē valeret
si totū cōtinue legeretur/quia diceret palemon se nō facturū quod facit. Iudicat enim
eos esse pares/qꝫ vnus dicit prius se pati tristitiam in ira amaryllidis/alter dicit se
habere dulcedinem amynte / et sic viderētur esse contrarij/ sed palemon concordat
eos/et dicit qꝫ non est cōtrarietas/quia ista duo scz metus et delectatio reperiuntur
in eodē/qꝫ quicūqꝫ amat delectatur in re amata/et timet ne perdat eam. ⁊ Claudi-
te. hic ponit finem in hac egloga/ quia in fine diei qñ oues satis biberunt claudendi
sunt riuuli aque que hauritur de puteo. **¶** Finis tercię eglogę.

S Icilides muse paulo maiora canamus
Non omnes arbuta iuuant humilesqꝫ mirice
Si canimus siluas sunt silue consule digne
Ultima cumei venit iam carminis etas
Magnus ab integro seclorum nascitur ordo
Iam redit et virgo redeunt saturnia regna
Iam noua progenies celo demittitur alto
Tu modo nascenti puero quo ferrea primum
Desinet ac toto surget gens aurea mundo
Casta faue lucina cuius iam regnat apollo
Teqꝫ adeo decus hoc eui te consule inibit
Pollio et incipient magni procedere menses
Te duce si qua manent sceleris vestigia nostri
Irrita perpetua soluent formidine terras
Ille deum vitam accipiet diuisqꝫ videbit
Permixtos heroas et ipse videbitur illis
Vacatumqꝫ reget patrijs virtutibus orbem.

Bucco, vir,

E. li.

Construe sic. O muse. i. dee sicilides. i. sicilienses/canamus. i. describamus. paulo
maiora. i. modicum altiora/et arbuta. i. virgulta/et mirice. i. ille arbores/no iuuant
id est non delectant omnes sic canimus suas. i. carmen buccolicum sine. i. carmina
buccolica sunt digne consule scz pollione vltima etas scilicet ferrea carminis cuius
id est sibi illi venit. i. accessit/et magnus ordo sedotum. i. seculor/ nascitur. i. reficitur
ab integro. i. denovo/et virgo. i. iusticia/redit. i. reuertitur/et regna saturnia. i. aurea
secula redeunt/et noua progenies. i. soboles/celo. i. ex celo/dimittitur. i. deorsum mit-
tatur. Lucina. i. iuno casta faue puero. i. filio pollionis uno nascenti/quo scilicet puero
nascente/gens ferrea. i. dura/prius. i. in prius/definet. i. cessabit/et gens aurea sur-
get toto mundo tuus appollo. i. angustus cesar regnat. i. diuabitur. O pollio decus. i.
etas aurea/tribit. i. inchoabit/adeo. i. certe te consule existente hoc cui. id est tempore
huius etatis/et magni menses incipientes pcedere. i. perpetuo manere/et si qua ve-
stigia nostri sceleris manent illa supple sient irrita te. i. pollione/duce. i. regnante et
soluent. i. dissoluent/terras. i. omnes gentes formidine perpetua ille augustinus vel sa-
loninus puer pollionis accipiet. i. habebit vitam/deum. i. deor/et ipse videbit heroas
id est nobiliores/permixtos. i. commixtos diuis et dñs/et ipse augustinus vel saloni-
nus videbitur illis. i. ab illis heroibus/et ipse reget. i. gubernabit/orbem. i. mundum
pacatum. i. pacificatum/patris virtutibus. i. paterna industria. ¶ Sicilides muse.
Quarta egloga que bi interpretatio noui seculi in qua virgilius laudat augustinum ce-
sarem/laudat etiam finem pollionem et eius parvum filium/et quia aggreditur phiam/ideo vo-
cat auxilium musarum et earum eloquentiam/et precipue vocat musas sicilides/quia theocri-
tus quem ipse insequitur in buccolicis suis fuit siciliensis/et sicilides adiectiuum gre-
cum/quia latini dicunt sicilienses et proponit virgilius canere paulo maiora/ista eni
egloga quis tamen discedat a carmine buccolico/non prorsus recedit ab illo/qui in-
terferit aliqua buccolica. ¶ Non omnes. hic reddit rationem quare vult transcendere
buccolica/et loquitur de alta materia/quia non semper inuauit vel delectat loqui de rebus
paruis quas intelligit per arbuta. i. rustica/et carmina per miricas. i. genestra que non
crescunt in altum/et capitur ibi iuuant personaliter. ¶ Ultima cuius. hic notandum
est quod sybilla vates fuit cumana. i. de cumana ciuitate que sybilla dimisit etates et secu-
la per metalla/ita quod prima fuit aurea. i. optima. Secunda argentea non eque bona
sicut prima. Tertia aerea vel cuprea. Et vltima fuit ferrea. i. pessima inter alias pie
dixit sybilla non solum etates/sed etiam predixit quis regnaret in qualibet etate/vel
in quolibet seculo/qui in seculo aureo debebat regnare saturnus/et in secundo et vltimo
debebat regnare appollo. Dicit ergo virgilius quod prophetia sybille impleta est/et intel-
ligitur de augusto de pollione et de suo puero/pollio eni fuit dux exercitus germa-
nici qui cepit salone ciuitate dalmacie/et postea meruit consulatum/et eodem anno suscep-
sit de uxore filium quem vocauit saloninum a nomine ciuitatis capte qui puer quando natus fuit
incepit ridere quod est contra naturam nascentium/in quo parentes notauerunt malum
presagium/sed virgilius oia interpretatur in bonum ille tamen puer non diu vixit. Ideo prophetia
sybille verius pertinet christo quam salonino. Magnus ab integro. hic tangit opinionem pro-
phetarum antiquorum dicentium quod quando annus esset completus qui continet decem secula/de-
beant redire secula sicut prius vt inciperet vltima aurea dicebant eni mundum esse eter-
num et vitam regi et gubernari per astra. ideo quando astra redeunt ad cursum quem primo
habuerunt adducent mundum vitam priorem sicut habetur. vñ eueit. Illi qui erunt in campo
elyseo expectabunt illum annum resolui vt ipso resoluta rediant ad vitam suam sicut fuerunt
Dicit ergo quod ordo seculorum nascitur ex integro. i. ab illo magno anno quo completo
et integro redeunt secula que fuerunt sicut prius. Ista tamen opinio est erronea/qui veri-
tas fidei est quod mundus incepit et finietur/et sicut incepit non per naturam sed per gra-
tiam/et sic finietur per gratiam quam deo placuerit. Et est notandum quod debet referri sedotum
per synecopam/qui aliter non staret versus ¶ Jam redit et virgo. Phi intelligit istum christum
scz quod terram in prima etate sponte oia ferebant sine cultura. ideo vocant illam terram
virginem/qui sine genitore parit fideles/et intelligunt de virgine maria. Redunt sa-
turnia regna. id est regna aurea/qui sub augusto cesare debebat esse pax in vniuersa
terra et abundantia bonorum/sed melius intelligitur de christo de quo dixerunt an-
geli et in terra pax hominibus bone voluntatis. ¶ Jam noua progenies. id est sub
augusto cesare erunt homines boni et quasi diuini sed melius intelligitur de christo qui
habuit nouum modum geniture. scilicet de virgine maria et missus est de celo. tum propter
animam creatam/tum propter diuinitatem incorruptam. ¶ Casta faue lucina.

gnitit beatam partem que de lucina quia dat nascentibus lumen viter et aliqui voca-
tur iuno et aliquando luna et aliqui dyana. dicit ergo ad eam quod foueat et applaudit/
quia apollo qui est frater iune iam regnat / dicebat enim sybilla quod apollo regnaret in
decimo seculo et vltimo / et potest intelligi de salomone pollione et cesare quorum que
libet comparat apollini et precipue videtur intelligi de pollione qui de tanquam apollo
et ipsum nominat expresse dicens quod erit ornatus in mundo ipso vince vel gubernan-
te policiam et incipiant menses .i. quintilis et sextilis incipient habere magna nomi-
na / quia vocabuntur iulius et augustus a nominibus imperatorum in perpetua eorum
memoriam. Et te duce .i. tempore pollionis qui erat vnus dux romanorum purgaban-
tur vestigia malorum preteritorum si qui remanserunt tunc procedenti expurgabitur vetus
fermentum et videntur homines sine formidine .i. secum sine timore perpetua .i. longa. Ille
denique vitam .i. salomone pollio vel cesar ducet optimam vitam iustam et diuinam et
magnates videbunt eum mixtum cum diis et ipse videbit eos diuinos. s. sybilla intellexit
illa ista de christo qui abstulit peccata mundi qui dedit magnos menses .i. vitam eternam et
natus fuit quando menses incipit crescere. s. paterfamilias capricornus qui dedit securitatem
assequendi pacem paradisi et euitandi inferna qui ascendit ad celos videntibus disci-
pulis et accepit vitam deorum / quia deus homo factus est qui sedet ad dexteram patris.
Peccatumque reget .i. salomone gubernabit imperium romanum prius pacificatum
per patrem suum vel augustus reget imperium pacatum per vltimum cesarem sed melius
intelligitur de christo qui celum terramque regit in secula seculorum qui fecit voluntatem
patris qui misit eum et dedit potestatem hominibus bone voluntatis.

**At tibi prima puer nullo inuulscula cultu
Errantes hederas passim cum baccare tellus
Mirtaq; ridenti colocasia fundet achanto
Ipse lacte domum referent distenta capelle
Vbera: nec magnos metuent armenta leones
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores
Occidet et serpens et fallax herba veneni
Occidet assyrium bulgo nasceretur amomum
Et simul heroum laudes et facta parentis
Iam legere et que sit poteris cognoscere virtus
Molli paulatim flauescet can. pus arista
Incultusque rubens pendebit sentibus bua
Et dure quercus sudabunt rosida mella.**

Con. O puer tellus .i. terra fundet .i. dabit tibi prima inuulscula .i. munera / nul-
lo cultu .i. sua sponte / et tellus fundet passim .i. vbique hederas errantes .i. illam her-
bam vagantem cum baccare .i. cum illa herba / et tellus magis fundet colocasia .i. illam
herbam mixtam achanto .i. cum illa herba ridentur odorifera et ipse capelle refe-
rent domum vbera distenta .i. plena lacte et armenta .i. greges non metuent magnos
leones / et ipsa cunabula .i. lecti puerorum / fundent .i. dabunt flores blandos .i. molles et
serpens occidet .i. morietur / et herba fallax veneni .i. id est herba venenosa occidet et
amomum .i. id est illa herba suauissimi odoris assyrium nasceretur bulgo communiter vel
passim / et tu puer poteris legere laudes .i. facta heroum .i. nobilium / et facta .i. gesta /
parentis .i. patris / et poteris cognoscere que virtus .i. qualis virtus sit / et campus .i.
ager flauescit .i. fiet flauus / arista .i. spica molli .i. dulci agillet vna rubens .i. rubes
pendebit .i. suspensa erit sentibus .i. vepubus vel spinis incultis .i. non laboratis / et
quercus .i. ille arbores dure sudabunt .i. emittent mella rosida .i. liquores optimos
et delectabiles. Et tibi prima. hic applaudit illi puero salomone dicens quod terra

Bucco. virgi.

C. iij.

dabit sibi parua munera/et excusat se virgilius in hoc q̄ dicit munuscula. dicitur ergo q̄ tellus prima mater sine cultura vel laboratura dabit sponte illi puero hederam in quo significatur q̄ erit poeta et vir scientificus / quia poete coronabantur et hedera/et dicit errantes. id est vagantes/quia hedera diffundit spaciose ramos/et radices/terra etiam fundit ei bacchar. id est illam herbam que tollit fascinum vbi dicitur alibi. Et bacchare frontem. Cingite ne vati noceat mala lingua futuro. Et in hoc significatur q̄ ille puer erit pulcherrimus Achanto. achantum est herba odorifera cordialis que nascitur in egypto. Et similiter colocasia in quo significatur q̄ ille puer erit plenus virtutibus/sed melius intelliguntur omnia de christo qui est sapientia patris speciosus forma pte filij hominū plenus gratia et veritate cuius sapientia diffusa est p̄ totū orbē/cui reges obtulērunt munera/qui sunt terreni reges. Ipse lacte domum. i. regnante illo puero vel pollione vel cesare capre et onces abundabunt lacte/nec indigebunt custode/nec erit aliquis insidiator/q̄ lupus non habitabit cum agno. Sed melius intelligitur de xpo quo veniente fideles abundauerūt lacte fidei q̄ nutrit aiam q̄ est substantia rerū sperandarū/et valde sapienter loquitur virgilius de istis donis/q̄ lac cōuenit pueris/et vult dicere q̄ sicut puer crescit ascendendo de virtute in virtutē/ita crescent sua munera/q̄ istud cōuenit etati. s. q̄ puer habeat puerilia/et vir virilia. Nec magnos. i. ferocitas leonum refrenabitur/nam feroces hoīes mitescent et domabuntur sub iugo fidei et mansuescent. Ipsa tibi blandos. Cynabula sunt lecti puerorū et dicuntur quasi cynabula/q̄ cyn grece ē nūc latine pueri cum admittuntur illis lectis. Dicit ergo q̄ cynabula administrabunt illi puero herbas odoriferas contra fascinū sic q̄ nullo egebit/sed omnia feruent ei. Et melius intelligitur de christo qui plenus virtutibus et gratia non potuit fascinari/nec decipi ipso dicente ad sathanam. Non tentabis dñm deum tuum. sed ei soli seruies. Occidet et serpens. id est quando regnabit salomonus erit pacificata hostilitas rerum inter se sic q̄ nihil nocebit hominū/nec serpens/nec herba venenosa/christus enī super aspidem et basiliscum ambulauit. Et legitur in actibus apostolorū q̄ serpens momordit paulum in digito/sed nihil nocuit ei. Assyrium. id est crescente salomone crescet in assyria/et nascetur per omnem terram mundi in assyria illud amomū. scilicet quoddam pigmentum vel species aromatica/ quia licet lex inceperit in hierusalem/ tamen diuulgata est in omnem terram/quia in omnem terrā exiit sonus eorum. i. apostolorum. Ad simul heroam. Loquitur ad puerum vel ad pollionem/vel cesarem/sed magis videtur loqui ad puerū dicens ei/o puer tu poteris cognoscere virtutes tuorum parentum/quia pacificauerūt tibi mundum tuum. xpo etiā nato manifestata est hominibus immensa et miraculosa dei potentia fuit partus virginis/et mutatio aque in vinū/cognoscere cogitationes hominū/resuscitatio mortuorum/et sic de alijs multis miraculis. Ad illi paulatim flauescit. i. illo tempore erit abundantia farris et vini et olei quia valles abundabūt frumento/et spineta ferrent vinas/quia cessabunt hereses et rudes homines conuertentur ad maturitatem fidei. Et dure quercus. Dicit q̄ in illo tempore quercus dabit mel. vbi oportet vti hyperbola intelligendo de salomone/quia non est verum q̄ quercus amara ferat et se mel nisi hoc dicatur hyperbole ad designandum terre fecunditatem. Ideo melius intelligitur de xpo in cuius tempore viri antiqui non litterati fuerūt repleti scientijs et virtutibus sicut beatus petrus et alij apostoli qui effunderūt mel. id est sapientiam scientiam vel sapientiam/paulus etiam apostolus qui erat asper et spinosus perscutor: fidelium effectus est maturus catholicus et mitis.

Bauca tamen suberunt prisce bestigia fraudis.
Que tentare thetim ratibus que cingere muris
Oppida que tubeant telluri infindere sulcos
Alter erit tum typhis et altera que behat argo
Delectas heroas erunt etiam altera bella
Atq̄ iterum ad troiam magnus mittetur achilles
Hinc ubi iam firmata virum te fecerit etas.

Cedet et ipse mari victor nec nautica pinus
 Mutabit merces omnis feret omnia tellus
 Non rastros patietur humus non vinea falcem
 Robustus quoque iam taurus iuga soluet arator
 Nec varios discet mentiri lana colores
 Ipse sed in pratis aeris iam suaue rubenti
 Murice iam croceo mutabit bellera luto
 Sponte sua sandix pascentes bestiet agnos.
 Talia secula suis dixerunt currite fulis
 Concordes stabili fatorum numine parce
 Aggredere o magnos aderit iam tempus honores
 Cara deum soboles magnum iouis incrementum
 Aspice conuexo nutantem pondere mundum
 Terras et tractusque maris celumque profundum
 Aspice venturo letentur ut omnia seculo
 O michi tam longe meniat pars vltima vite.
 Spiritus et quantum sat erit tua dicere facta
 Non me carminibus vincet nec rhytius orpheus
 Nec linus huic mater quis atque huic pater assit
 Ophi calliopea lino formosus apollo
 Pan etiam archadia inccum si iudice certet
 Pan etiam archadia dicat se iudice victum
 Incipe parue puer risu cognoscere matrem
 Matri longa decem tulerant fastidia menses
 Incipe parue puer cui non risere parentes.
 Nec deus huc mensa dea nec dignata cubile est.

Con. Pauca vestigia. id est aliqua signa fraudis pueri. id est doli antiqui. liberum
 id est latenter erit. que. i. vestigia inbeant. i. imperent rheim. i. mare tectare. i. nau-
 gare ratibus. i. naui. que etiam vestigia inbeant oppida. i. castra cingere circū dare
 muris lapidibus. et que vestigia inbeant insindere. id est imponere sulcos. i. aratra
 telluri. i. terre. alter tiphis. i. nauigator erit. altera argo. i. nauis que vehat. i. por-
 tet heroas. id est nobiles. electos. i. electos ad bellum. et altera bella erunt etiam
 id est vigeant. et magnus achilles. i. ille homo mittetur ad troiam. id est ad illā ci-
 uitatem. hinc. id est deinde ubi. id est postquam etas firmata. i. completa fecerit te puer
 virum. i. fortem et aduultum. ipse victor. id est bellator supra mare exis. cedit mari.
 id est relinquet mare. nec pinus. i. nauis ex pino facta. nautica. id est in qua sunt nau-
 te. mutabit merces. i. portabit ad mutandum merces pro vendendo. et omnis tellus
 id est omnis regio. feret. i. producet omnia scilicet necessaria vite humane. et humus. i.

Bucco, vir.

C. iii.

terra non patietur. i. non sustinebit rastroa. i. illa instrumenta et vinea non patietur
falce. i. illud instrumentum. et arator robustus. i. fortis. soluet. i. deponet. taurus. i.
ab illis aialibus iuga. i. illa instrumenta. et lana non dices. i. non affluet. mentiri. id
est falso ostentare colores varios. et ipse aries. i. agnus. mutabit. i. variabit in pra-
tio vellera. i. lanam suam murice. i. ille colore rubenti. i. rubicundo. suave. i. dulciter
et mutabit luto. i. illo colore croceo. i. rupeo. i. sandit. i. illa herba vestiet. i. cooperiet
sua sponte agnos pascetes. et parce. i. ille tres dec. concordas minime stabili. i. dei
tate firma. fateor. i. deo. dixerunt. i. iusserunt suis filiis. i. suo filo. currite. i. percur-
rite. talia secula. i. talia secula. O puer existens soboles. i. progenies cara dilecta. deus
id est deorum. tu o magnum iouis incrementum. i. ornamentum. aggredere. i. susci-
pe magnos honores ad erit iam tempus iam statim erit praesentia. o puer aspice mun-
dum nutantem. i. labentem. pondere. i. onere. conueto. i. curio. et aspice inquam terras et
tractus maris. i. ambitum maris. i. celum profundum. et aspice ut omnia letentur ses-
clo. i. ex seculo. venturo. i. futuro. i. o vincta vitina pars vite et spūs tā longe vite ma-
near mihi et quantum sat erit. i. sufficiet. dicere. i. laudare. tua facta. i. tua gesta. et pre-
clara facinora. orpheus. i. ille vir praestantissimus poeta. i. thetina. i. de thetina. et li-
nus ille poeta. non vinces. i. non superabit me ad dicendum tua facta. quibus calliopes
assit mater huius. i. orpheus. et quibus apollo. i. ille deus. formosus. i. pulcher. assit. i. sit
in subsidium pater huius. i. pan. i. deus pastorum. si certet. i. disceptet. i. hoc dico ar-
chadia. i. illa provincia iudice. i. iudicante. dicat se esse victum. i. superatum a me. O par-
ue puer incipemur cognoscere matrem tuam risu. i. per risum. i. dodi. et decem men-
ses tulerant. i. fecerant longa fastidia. i. tedia. mari. O parue puer. o vulcani incipe
ridere. cui in vulcano parentes non risere. i. non fecerunt risum. nec deus. i. iupiter.
dignatus est hunc. i. vulcanum mensa. i. in mensa sua. nec dea. i. pallas. dignata est cu-
bili. i. non voluit eum in matrimonio. ¶ Paucis tamen. hic excusat salomonem dicens
quod si tempore suo remansissent aliqua vestigia in alio. hoc non est et culpa sua. sed
ex residuo temeritatis precedentis seculi. Sed melius intelligitur de christo qui de
se sufficiens fuit tollere peccata mundi. sed remanserunt aliqui prauis in durati in ma-
licia sua. licet etiam abstulit peccata. i. malum culpe. non tamen abstulit malum penae
que sequitur ex culpa precedenti. sed dimisit multas penas et miseras. ¶ Que tem-
tare thetym dic quod in illo tempore manebit in aliquibus anaricia. quod aliquis propter
lucrum nauigabit. et aliquis bella mouebit. Manebit etiam fames contra quam ali-
qui arabunt et colent terras. sed non erit tanta auaricia. nec tanta bella sicut prius.
¶ Tunc ubi iam firmata. Loquitur ad puerum salomonem dicens. quod quoniam ipse creuerit. i.
peruenerit ad etatem virilem cessabit vectura nautica. quia ois cellus sponte afferet
ois necessaria hominibus. nec aliqua terra egebit aliquo quod fuit verum de christo. quia
discipuli habebant sufficientiam. et in qualibet patria erant contenti rebus quas il-
la dabat. quia dicit catho. Comoda nature nullo tibi tempore decuit. Non rastroa. i.
erit terra fertilis siue cultura. quod melius intelligitur de virgine quam peperit sine vi-
ro. ¶ Robustus quoque. Idem intelligitur de christo qui soluit iuga veteris legis. Nec va-
rios. hic est hyperbole et excessus veritatis ad designandum fecunditatem temporis.
¶ Erant aliquando dicimus mortui fame. i. habes famem maximam. Dicit enim quod tempore
salomonis non oportebit infringere lanam. quia vellera outu nascuntur cum omnibus co-
loribus. Quod melius intelligitur de christo cuius discipuli erant contenti qualicunque
vestium colore. et vestis vltis coloris placebat eis sicut purpura. Sicut patuit de io-
hanne baptista de quo legitur. Praebuit hyemali regimen camelus. etc. Vires est ge-
nus purpure vel ostris. i. dicit quod in illo tempore per se sorores erant concordas. Vires
notandum quod poete fingunt vitam nostram regi per tres deas sorores comparando esse
ad filiam vel ad naturam dicentes quod una soror portabat colum. alia portabat fenum et tra-
hit filium de colo. tertia rumpit filium. prima vocatur doto. secunda lachesis. et tertia
atropos. Unde versus. Doto colum baulat. lachesis trahit. atropos occidit. i. scindit
et occidit et rumpit filium. Prima significat statum hominis post conceptionem in vi-
ro matris. Secunda generationem extra uterum progressum vite humane usque ad mor-
tem. Tertia significat mortem hominis que scindit filium vel vitam aliquando citius. et
aliquando tardius. i. ab vltima terminatiue dicitur tres sorores parce. i. parcendo per an-
tistrum. quod morte nulli pareat. Idem ergo melius intelligitur de christo qui fecit ois ho-
mines immortales morte eterna. ois. cuius qui inducat carnem et bibit sanguinem vitet metem-
uum. ¶ Aggredere o magnos. hic est parenthesis. et mutat et portatur illud puerum

ad magnos honores / quia est de genere deorum / vñ dictum est. Si magnū incrementum nutrimentum quod inspirer nutrit / est modus loquendi rusticus qui conuenit carmini bucolico / sed melius intelligitur de xpo qui verus filius dei est. Accipe. Incipit honores quia ecce tellus mare et oia letentur in aduentu tuo / quod melius intelligitur de xpo cui soli eterna deseruiunt / quod apparet de petro qui dimisit nauem et venit ad xpm ambulans super mare / hoc etiam completū fuit cō canticis rñt angeli gloria in excelsis deo / quando reges terre ob iulcrūt ei munera. Et o mihi tam longe / o aduerbium optauis est sicut vñam vbi desiderat virgilius videre deos / quia materia esset pulchra et delectabilis in qua intellectus maxime delectaretur et istud inuat ad multum bene cantandum. In quo notatur q virgilius opus carmen de xpo non ipsum spectat ad suā diuinitatem / sed ipsum spectat ad possibilitatē intellectus virgilii / et in ista sermone intelligitur quod dicit symeon qui opus aut se non videre mortē nisi videret xpm dñm. Non me carnibus. hic comparat se duobus fratribus. Iortheo theologo / et lino poete dicens si ipse viveret illo tpe ipse canteret theologicē sicut orpheus et poetice sicut linus / quia orpheus fuerit filius calliopeo viuis et nonem musis / et linus filius apollinis. Pan etiam excesserat puerum bucolicū / quia apollo et calliope excedunt deo pastor / ideo redit ad deos pastorem di. q illo tempore pan non excederet illū in cantu / etiam sū iudiciū archadie que est patria in qua ipse pan colitur. Incipit parue puer. hic tangit rem gestā et rem naturalem / verū enī fuit q ille puer nāt in sua nativitate et naturale est q sicut maiores cognoscuntur per sermonē ita pueri per risum quando vident ad illos quos cognoscunt. Dicit ergo virgilius ad puerū / o puer incipe cognoscere matrem per risum / et debes letificāre parentes tuos dando spem boni omnis et tollendo suspitionem mali presagij vbi notatur q virgilius fecit carmen istud ad letificandū polliōnem et eius vxorem qui erant tristes et dubitantes quid significaret predictus risus et tūc virgilius cōsolatur eos applicando puero carnē sibiūle quod ipse fecit de xpo Rogatus enim fuit a romanis vt exponeret eis significationē illius carminis. ideo blandiendo cesari et polliōni applicuit istud carmen vtrique / quia multi dicant ipsum habuisse spiritū propheticū de xpo. Warri longa decē. qñ istud carmē fuit factū ille puer habebatur decem menses / et tanto ipsi parentes eius erant tristes. Potest etiam intelligi de christo qui cum maxima leticia natus est / parentes tamen fuerūt tristes post eius natiuitatē / quia dicitur in euangelio. Volentes querebamus te. Doluerunt etiam quando furtive et latenter portatus est puer in egyptum herode interficiente innocentes abimatus et infra. Nec dens. hic comparatur ille puer vulcano qui natus fuit deformis sic q mater sua iuno non recepit eum in suo cubili / nec habebat ipsum charum / nec miteria voluit ipsum habere meritum / nec iupiter voluit q federet ad mensam deorum / et transtulit ipsum nutriendum insula lanios et sic pollio et sua vxor sperabant istum puerum anteq fieret istud carmen de eo. Christus etiam in sua pueritia non erat in magna reuerentia quia seruiebat parentibus / et reputabant eum iudei pro nihilo.

¶ Finis quarte egloge.

¶ Incipit quinta.

Quæ non mopsæ boni qñi zueuimus ambo Me.
Tu calamos inflare leues ego dicere versus
hic coryllis mixtas inter concedimus blinos.

¶ O mopsæ cur hic nō cōsedimus. i. quiescimus / inter vlnos. i. illas arbores mixtas coryllis. i. illis arboribus / qñ nos ambo boni. i. docti / zueuimus. i. simul venimus tanq amici mi mopsus es doctus inflare calamos leues / et ego menalcas sum doctus dicere. i. ad scribendū versus. Cur non mopsæ. Dec est quinta egloga in qua introducantur duo pastores. i. menalcas et mopsus qui tanq duo amici imitant se inuicem ad sciendū aliquod carmen. Et primo deliberant de loco apto in quo melius possint cantare et de materia de qua cantabunt / et deliberato super istis incipiunt carmen ibi extinctum nymphæ / et menalcas significat virgilium / et mopsus significat alium bonū poetam. Et dicit menalcas ad mopsū / nos ambo conuenimus et diligimus nos inuicem tanq boni poete et pñ quare non cōsedimus hic in silua inter vlnos etcorillos cātare vñum bonū carmen. Tu enim es doctus inflare calamos. i. facere

rhythmos et plana carmina pastoralia / et ego sum doctus dicere versus grādoque
ubi notatur q̄ metrificantes requirunt loca secreta et sine tumultu. Juxta illud ou
di. Carmina seculum scribentis et oia querunt.

Tu maior tibi me equum est parere menalca **Prop.**
Siue sub incertas zephyris montantibus vmbas
Siue antro potius succedimus aspice vt antrum
Siluestris raris sparsit labrusa racemis

CO menalca. tu es maior. i. dignior equum. i. iustū est me mopsum parere. i. obedire
tibi siue succedimus. i. subintramus sub zephyris. i. illis ventis montantibus. i. mor
uentibus vmbas refrigeria siue succedimus sub antro. id est fouea aspice vt labrusa
sca vinea siluestris sparsit. i. cooperuit antrum. i. foueā racemis. id est vuis / raris. i.
parcis. **CO** Tu maior. Respondet mopsum reuerenter dicens. q̄ menalcas incipiat
quia dignior est incipere. **CO** Siue sub incertas. hic proponit duo loca apta ad can
tandū vt eligatur melior / quia vnus locus est sub vmbra arboris / alius locus est in
antro vel in caverna: sed antrū p̄uālet quod est locus quietus magis. Nam vmbra
est incerta / tum propter ventos turbatūos foliorū et vmbraarū / tum etiā propter
solem qui semper mouetur et non semper manet eadem vmbra. Sed antrū est mag
is tutum a ventis / et est locus secretus a calore nimio / quia semper antrū debet ha
bere labruscam. i. vitam agrestem que dicitur a labro qui crescit in labro vel in mar
gine agri vel in superficie terre / sicut labra vel labia sunt in corpore.

Montibus in nostris solus tibi certet amyntas. **Prop.**

CO menalca ego volo q̄ amyntas. i. ille pastor solus certet. i. pugnet in nostris mon
tibus / tibi. id est tecum. **CO** Montibus in nostris. Replicat menalcas dicens. q̄ mope
sus debet incipere / quia non est in aliquo finibus aliquis sibi comparabilis nisi amyntas
pastor / scilicet cornificus inimicus virgilij.

Quid si idem certet phebū superare canendo **Prop.**

CO menalca quid dictio est indignantis si idem. i. amyntas certet superare. i. vince
re phebū. i. denm carminum / canendo. i. cantando. **CO** Quid si idem certet. Respon
det mopsum indignāter / q̄ menalcas cōparauit eū ignaro poete quia menalcas nō
dixerit illud amare. dicit ergo non est mihi cura si amyntas certet mecum / quia non
veretur illum sicut nec phebū illum veretur qui phebū est decus carminis.

Incipe mopse prior si quos aut phyllidis ignes **Prop.**

Aut alconis habes laudes aut iurgia codri

Incipe passentes seruabit tytirus hedos

CO mopse incipe prior. i. primus canere si tu habes aliquos ignes. i. aliquos amor
es phyllidis illius amasse / aut si habes laudem. i. gloriam / alconis. i. illius sagittarū
aut si habes iurgia. id est bella / codri. i. illius ductis / o mopse incipe cantare. Respon
det tytirus. id est ille pastor seruabit hedos. id est captas vel agnos pascentes. **CO** Inci
pe mopse. hic menalcas proponit materiam de qua debeat cantare scilicet de amo
re phyllidis / vel de laudibus alconis / vel de iurgiis codri. Vbi notandum est q̄ phyl
lis regina trinitas seu siciliensis amant demophontem regem atheniensem filium
thesei redeuntē de bello troiano et rogauit eū sibi copulari in cōiugē ille autē acque
uit dum tamen prius fuisset athenas et disposuisset de rebus suis vbi / quia ipse dū
moratus est phyllis existimans se deceptā desperata se suspendit ad arborē amigda
lum sine frondibus / et statim rediit demophon / et quia phyllis iam mutata erat in
arborescē amigdali demophon amplexus est stipidem arboris que sentiens presen
tiam sui amici statim produxit frondes. Alcon fuit sagittarius optimus cuius filij
dracho inuasit / sed ipse de sagitta interfecit drachonem sine lesura filij. Codrus fuit
dux athenas. vnde ortum fuit bellum inter lachones et athenienses / et est datum
responsum a dijs q̄ illa pars cuius dux interficeretur obtineret. Tunc ille codrus
volens mori pro populo iuit in habitu dissimulato ad exercitum lachonum dicens

do et promouendo eos ad multas iniurias vt lachones eum interficeret / quod et ipse fecerunt.

**Immo hec in viridi nuper me cortice fagi
Carmina descripsi et modulans alterna notauit
Experiar tu deinde iubeto certet amyntas**

Hop.

¶ Construe sic ego mopius experiar. i. causam hec carmina que descripsi in cortice. id est folio viridi. fagi. id est illius arboris / et que carmina ego modulans. id est canens alterna. id est alternatim dicta / notauit. i. signant / et tu menalca iubeto / deinde. id est postea qd amyntas certet scilicet canendo. ¶ Immo est in viridi. Respondet mopius q illa materia non sibi placet / sed vna alia materia quam ipse incepit et scripsit in cortice fagi / quia pastores non habent papirum nec pargamentum ad scribendum et illa materia est funeralis cuiusdam sui amici. ¶ Alterna. id est varia / quia in musica sunt varij soni et in illis funeribus sunt duo genera carminum / alterna. i. vnum post aliud est enim vnum carmen epychedium quod dicitur cadauere nondum sepulto / et epytachium quod dicitur cadauere iam sepulto / sicut patebit in sequentibus.

**Lenta salix quantum pallenti cedit oliue
Puniceis humilis quantum saluunca rosetis
Iudicio nostro tantum tibi cedit amyntas
Sed tu desine plura puer successimus antro**

He.

¶ Quantum salix. i. illa herba / lenta. i. flexibilis / cedit. i. dat locum / oliue. i. illi arbori. pallenti. i. pallide / et quantum saluunca illa herba humilis. i. vilis / cedit rosetis. i. rosariis puniceis. id est purpureis tantum iudicio nostro amyntas. id est ille pastor cedit tibi sed o puer desine. id est cessa plura loqui / successimus antro. id est venimus in speluncam. ¶ Lenta salix. Quia menalcas percipit qd mopius indignanter sustinet comparari amynte / ideo blanditur ei et pacificat eum dicens qd mopius excellit amyntam rosasunt saluuncam et est vilis species tribuli. Sed tu desine. id est dimitte vel desiste loqui de amynta et veniamus ad principale postquam sumus in antro scilicet in loco apto et tato ad cantandum.

Ma.

**Extinctum nymphe crudeli funere daphnim
flebant vox corporis testes et flumina nymphis
Cum complera sui corpus miserabile nati
Atq; deos atq; astra vocat crudelisa mater
Non ulli pastos illis egere diebus
frigida daphni boues ad flumina nulla neq; amne
Libauit quadrupes nec graminis attigit herbam
Daphni tuum penos etiam ingemuisse leones.
Interitum montesq; feri silueq; loquuntur.
Daphnis et armenias curru subiungere tygres
Instituit daphnis thyasos inducere baccho
Et foliis lentas intexere mollibus hastas.
Vitis vt arboribus decoxi est vt vitibus bue
Vt gregibus tauri segetes vt pinguibus aruis**

Tu decus omne tuis postq̃ te fata tulerunt
 Ipsa pales agros atq; ipse reliquit apollo
 Grandia sepe quibus mandauimus ordea sulcis
 Infelix lottum et steriles dominantur auene
 Pro molli viola pro purpurio narcisso
 Carduus et spinis surgit palustris acutis
 Spargite humum folijs inducite fontibus umbras.
 Pastores mandat fieri sibi talia daphnis
 Et tumulum facite/et tumulo superaddite carmen
 Daphnis ego in siluis hinc usq; ad lydera notus
 Formosi pecoris custos formosior ipse

C. Nymphae. i. deo flebant. l. plorabant. daphnim. i. illum deum pastoz vel illum pe-
 storem/erinctum. i. mortuum. funere crudeli. i. morte horribili/et o corylli vos eius
 testes nymphis/et vos sumina vos eius testes. q̃ nymphae fuerunt nymphae rane/
 cum. i. quando / mater. i. roma / amplexa est corpus miserabile. i. dignu inuicratione/
 nat. id est filij sui scilicet daphnidis/et ipsa mater vocat. id est inuocat vos in ympha
 ctam/et vocat. i. appellat. astras. i. stellas/crudelia. i. crudeliter o daphni non vili. i. nabi
 li pastores supple egere. id est duxerunt boues pastos id est ad pascendum vel duxerunt
 ratos illis diebus id est a tempore mortis tue ad sumina frigida/et nulla quadrupes
 id est nullum animal libavit. id est haurit. amne. id est aquam suam/nec quadrupes
 attigit. i. comedit herbam graminis/et o daphni montis fieri. i. duxi/et silue. i. nemo
 ra loquuntur. id est dicunt leones penos. id est africanos/migrauisse. i. plorasse. i.
 teritum tuum. i. tuam mortem/et daphnis instituit sub ungere. i. supponere/tygres
 armenias. i. illa animalia de armenia/carru. i. aratro/et daphnis instituit inducere
 id est celebrare tyasos. id est coctas/baccho. i. illi deo/et daphnis instituit interere
 id est circumdare hastas. i. thyrsos/lentis. id est flexibiles/folija. id est papirus mol-
 libus dulcibus/et vt. id est sicut/vitis. i. vinea/et decoz. i. plenitudine arboribus/et
 vne sunt decoz vitibus/et vt thauri sunt decoz gregibus. i. pecoribus/et vt segetes
 id est fruges sunt decoz aruis. i. campis/pinguibus. i. fertilibus/o daphni tuas de-
 cus omne omnis honor et laus tuis iusticijs vel pastoribus/et postq̃ fata. i. duxerunt
 lerunt. id est abstulerunt te/pales. i. dea pabulorum/et ipse apollo. id est deus pasto-
 rum/reliquit. id est dimisit/agros. i. campos/quibus. i. agris/sulcis. i. laborans/man-
 dauimus. i. commendauimus/grandea ordea. i. magna grana frumenti/lolij. id est
 illa herba/infelix. i. infecunda dominantur/et auene. id est illae herbe/dominantur id est
 crescunt/steriles. id est infecunde et carduus. i. illa herba inutilis/et palustris. i. illa
 herba/surgit. id est crescit/acutis spinis. id est spinosa/vel habens spinas acutas pro
 molli viola. id est loco illius floris/et pro narcisso purpureo. id est loco illius floris pur-
 purei/et o pastores/spargite. id est implete/humum. id est terram/folija. id est folijs
 bus/et inducite umbras fontibus. id est facite nemora circa fontes. Nam daphnis
 mandat. id est vult talia sibi fieri. id est compleri/et o pastores facite tumulum. id est
 sepulchrum/et superaddite. id est inscribite carmen versu tumulo. id est sepulchro
 et ego sup. sup. daphnis notus. id est cognitus in siluis/et ego sum notus hinc ad
 hoc loco usq; ad lydera. id est ad celum/et ipse. id est ego daphnis eram supple
 stos formosior. id est dignior vel bonus imperator formosior pecoris. id est optimi gre-
 gis. Erinctum nymphae. hic aggreditur materiam principalem huius egiogae
 cipit lugere super morte daphnidis pastoris optimi/et dat modum plangendi in
 lio funeribus. Vel secundum alios hic defletur iulius cesar quem brutus et cassius in-
 terfecerunt in senatu. et propter hoc dicitur crudeli vulnere. Vel potest intelligi de
 quintilio varro cognato virgilij. nunc dicit ergo. q̃ nympha pietate morte defecit
 daphnim pastorem vel iulium cesarem/vel quintilium varrum/et quis incredulus est

q̄ defleuerunt. ideo adducit testimoniu. .i. corulos a fulmina morte pastoru qui sunt
simplices vocando in testimonium res irrationales / vel hoc facit ad designandum
aliquod miraculum quod fuit factum tpe illo / vel quia persona tristis credit q̄ om̄
nia sentiant tristitia sicut ipsa. ¶ Cū complera sui. .i. tunc nymphe fleuerunt quando
daphnim mortuum implera est sua mater sicut faciunt lugentes / et illa mater in
dolore suo inuiriabatur celestibus / quia vocauit astra crudelia / quia dederunt filio
suo tale fatu. ¶ Non vlli pastos. Dicit q̄ mors daphnis fuit ita damnosa toti mun̄
do q̄ omnia animalia muta senserunt inde dolorem et iacturam nec voluerunt illis
diebus comedere nec bibere / et hoc etiam est incredibile / ideo adducit ad testimo
nium. ¶ Daphnis tuum. id est leones feroces de affrica genuerunt / et vocem dede
runt silue. ¶ Daphnis et armeni. hic dicit laudes illius mortui vt dolor acrescat et
maxime intelligitur de iulio cesare qui primus adducit romam sacra et festa lyei vel
liberi et facere thyasos bacchi. .i. choreas et saltationes que fiebant in festo bacchi
et ipse etiam instituit domare tygres q̄ sic possent ligari ad aratrum sicut alia ani
malia. ipse etiam instituit sustinere vitam in vlmis. ¶ Vitis vt arboribus. Iteru lau
dat eum / quia ipse erat de celo pulchritudo totius sue progeniei / sicut vitis decorat
arbores et vne vites / et thauri greges campos segetes. ¶ Postq̄ te fata. id est post
mortem tuam pales dea pabuli et appollo deus herbarum reliquerunt agros et vbi
seminabantur ordea non nascebantur nisi herbe mutiles et auene steriles / nec creue
runt post herbe vtilis. Sed p̄ viola vel flore narcisso pulcherrimo nascuntur in ter
ra cardones et papauer et paluri spinosi / et est palurus quedam species tribuli si
cut lappa vel glis. ¶ Spargite humum. hic mandat alijs pastoribus vt faciant tu
mulum et statuam arbores circa fontes / quia anime nobilium dicebantur vagare
circa siluas / lucos / fontes / et flumina. m̄dat etiā et rogat vel ordinat in suo testamen
to sepulchru sibi fieri. Superaddit carmen. .i. sup̄ tumulu scribite epytaphiu istud
quod sequitur. Daphnis ego in siluis. .i. hic iacet daphnis qui est notus vsq̄ ad syde
ra qui fuit pastor pulcherrimus pulcherrimi pecoris inter omnes pastores.

Tale tuum carmen nobis diuine poeta

De.

Quale sopor fessis in gramine quale per estum

Dulcis aque saliente sitim restringere riuo

Nec calamis solum equiparas sed voce magistrum

fortunate puer tu nunc eris alter ab illo

Nos tamen hec quocunq̄ modo tibi nostra vicissim

Dicimus daphnimq̄ tuum tollemus ad astra

Daphnim ab astra feremus amauit nos quoq̄ daphnis

¶ Con. O poeta diuine / tuum carmen. .i. tuum epytaphiu est tale. .i. tam gratū nobis
quale. .i. qualis res est / sopor. .i. summus / fessis. .i. fatigatis / in gramine. .i. in herba / et qua
le. .i. qualis res est / restringere. .i. opprimere / sitim. .i. appetitum bibendi / riuo. .i. apud
riuum saliente transeunte dulcis aque / o puer fortunate. .i. felix non solum equipa
ras. .i. nō es similis / calamis. .i. fistulis / sed equiparas magistrū voce. .i. cantu / et o puer
tu eris nunc aliter. .i. secundus ab illo magistro. et nos dicemus. .i. proponemus vicis
sim. .i. alternatim hec nostra carmina quocunq̄ modo poterimus / et nos tollemus. id
est erigemus tuū daphnim / ad astra. .i. ad sydera / et nos feremus. .i. portabim⁹ daph
nim ad astra. .i. ad celum / quia daphnis amauit nos pastores. ¶ Tale tuū carmē. hic
menalcas laudat mopsū dicens q̄ suū carmen est tam delectabile sibi sicut som
nus fessis hominibus vel aqua frigida sitientibus. ¶ Nec calamis solum. .i. tu es par
magistro tuo nō solū in instrumentis musicis / sed etiā in voce / quia vter is pulchris
vobis et sententijs delectabilibus / et iam tu eris secundus ab illo magistro. ¶ Nos tū
id est quis non sim dignus cantare tecū / tamen alternatim taliter qualiter ego etiā
uolo laudare daphnim qui fuit amicus meus.

An quidq̄ nobis talis sit munere maius

**Et puer ipse fuit cantari dignus et ista
Iampidem stimichon laudauit carmina nobis**

¶ Con. An. i. vtrum quidē. i. aliquid sit maius. i. prestantius nobis. i. pastoribus ta-
li manere. i. celebrare seu eleuare istū daphnim vsq; ad astra/et ipse puer. i. daph-
nis fuit dign^{us} cantari. i. cantando laudari/et stimichon. i. quidam pastor laudauit id
pudē. i. addidit ista carmina facta de daphnide. **¶ An** qd^{am} nobis. Rñdet mopius q
vere iustum est vt ambo faciant carmina. p daphni mortuo/nec pōt esse meli^{us} opus
q; salubius est cogitatio pro defunctis erotare vt a peccatis soluantur mortuos sepe-
lire/hoc etiam dixit pastor: quidā stimichon. i. quidam bonus poeta.

**Candidus insuetum miratur lumen olympi
Sub pedibusq; videt nubes et sidera daphnis
Ergo alacris siluas et cetera rura voluptas
Panag; pastoresq; tenet dyadesq; puellas
Acc lupus insidias pecori/nec rhetia ceruis
Vlla dolum meditantur:amat bonus ocia daphnis
Ipsi leticia voces ad sidera iactant
Intonsi montes ipse iam carmina rupes
Ipsa sonant arbusta deus deus ille menalc^{us}
Sis bonus o felixquis en quatuor aras
Ecce tibi duas daphni duog; altaria phebo
Pocula bina nouo spumantia lacte quotannis
Cratherasq; duos statuam tibi pinguis oliui
Et multo in primis hilarans conuiuia baccho
Ante focum si frigus erit:si messis in bmbra
Vina nouum fundam calatis aruisia nectar
Cantabunt in ihi dametas et lictus egon
Saltantes satyros imitabitur alpheisibeus
Hec tibi semper erunt et cum solemnia vota
Reddemus nymphis et cum lustrabimus agros
Dum iuga montis aper fluuios dum piscis amabit
Dumq; thimo pascuntur apes dum roze cicade
Semper honos nomenq; tuū laudeq; manebunt
Ut baccho cereriq; tibi sic vota quotannis
Agricole facient dominabis tu quoq; votis**

¶ Con. Daphnis candidus. i. decus/miratur. i. admiratur /lumen olympi. i. ingre-
ssum celi/insuetum. i. omnino insolitum videri/et ipse videt nubes sub pedib^{us} suis/et
videt sidera. i. stellas sub pedibus/ergo voluptas. i. leticia/alacris. i. letis tenet. i. am-

plectitur silvas. i. nemora & cetera rura. L. alios agros tenet in q̃ pana. i. deū pastōrū
et pastores ipsos/et puellas dyades. i. illas nymphas/et lup⁹. i. illud animal nō me-
ditatur. i. cogitat/infidias. i. deceptionem/pecori. i. gregi/et vlla rhetia non meditan-
tur dolum. id est fraudem/ceruis. i. illis animalibus/et daphnis amat oia. i. pacem
et ipsi montes intonsi. i. herbam vel arbores habentes/iactant. i. emittunt v. ces/ad
sidera. i. vsq̃ ad celum/leticia. i. propter leticiam/et rupes. i. ipsa saxa iactant carmi-
na/et ipsa arbuta. i. ipse arbores/sonant. i. cantant o menalca/ille. i. daphnis q̃ mor-
uus est deus o daphni et felix sis bonus. i. propicius tuis. i. famulis/cn. i. ecce conse-
cramus supple quatuor aras. i. altaria/etce o daphni consecramus duas aras tibi/et
consecramus duo altaria p̃hebo. i. illi deo/et ego statuam. i. constituam quotannis. i.
singulis annis/duo pocula. i. duo vasa/spumantia. i. redundantia lacte nono/ego sta-
tuam duos crathēres. i. duo vasa/olui pinguis. i. olei dulcis. et ego hylarans. i. letifi-
cans conuiuium in primis id est super omnia cum multo baccho/ego fundā id est spar-
gam/vina aruisa. i. vina optima de illa patria scilicet nectar nouum calatio id est va-
sia/et si frigus erit fundam ante focum. id est ignem/et messio id est estas sit ego fun-
dam vinum in ymbra/et post potum dametas id est ille pastor et egon id est ali⁹ pa-
stor licetius id est cretensis cantabunt mihi/et alphefibeus id est alius pastor imitabi-
tur id est representabit/satyros saltantes id est siluestres/et hec sacrificia erunt sem-
per tibi/et cum id est quando reddemus. id est dabimus/nymphis id est deabus vo-
ta. i. sacrificia solennia. i. magnifica/et cum lustrabimus. i. circundabimus agros et
dum aper. i. potius siluestris/amabit iuga mōris. i. colles montium/et dñi piscis ama-
bit flumens/et dum apes. i. illa animalia/pascētur id est nutriuntur/rhyno. i. illo flo-
re/et dum cicade. i. illa animalia/pascuntur rore. i. pruina/semper honos tuus et no-
men tuum. id est fama tua et laus/manebunt. i. erunt in memoria hominum/et agri-
cole. i. rustici colentes terram/facient tibi vota. i. sacrificia/quotannis id est singulis
annis/sicut faciunt baccho. i. illi deo/et cereri. i. de frugum/et dñabis. i. obligabis ho-
mines votis id est ad sacrificia faciēda. ¶ Candidus. hic menalcas incipit carmen
suum continens. xxy. metrasicut fecit predictum iarmē mopsi/et epycedū. i. certu-
ctum nymphe/et epytaphiū ibi. Daphnis ego in siluis. Dicit ergo menalcas q̃ daph-
nis est nunc candidus felix gloriosus in celo respiciēs sub pedibus suis lumen celi sci-
liet speram ignis et aliorum elementorum/et quia est in celo altissimo cuz magnis
dñs videt sub pedibus suis astra/et quando dicit candidus vult dicere q̃ ideo viuit
super ethera/q̃ per contrarium mortui dicuntur nigri. Ergo alacris. i. luctus predi-
ctus vertitur in gaudium/et omnia illa que fleuerunt mortem daphnidis nunc exul-
tant/q̃ viuit et regnat in celo/et sic meror vertitur in gaudium. ¶ Nunc ergo volup-
tas alacris. i. leta tenet silvas rura/et pana deum pastōrū et pastores et dyades. i.
deas montiū et florum contra illud quod dictum fuerat extinctum nymphe. ¶ Nec
lupus. id est animalia ferocia exultant laudantes daphnim deifica. id est tam ami-
ci q̃ hostes laudabunt iulium cesarem post mortem. ¶ Intonsi montes. i. pleni arbo-
ribus et arbuta. s. iuvenes homines et barbari homines vocant ipsum deum dicen-
do deus deus ille est/quia geminatio vocabuli facit certitudinē. ¶ Sis bonus o
felix/dñ dicuntur felices ab effectibus. s. quando dant felicia dona s̃o ergo felix. i. pro-
picius tuis amicis/quia augustus persecutus est acerrime percussores iulii cesaris
patris sui. En quatuor aras. Dicit se facturum quatuor aras/duas daphnidi/et du-
as p̃hebo. Ara enim communis est infernis et supernis dñs. Sed altaria pertinent
solis superioribus dñs/et dicuntur ab altitudine. Sed queritur. Quare non darphe-
bo altaria in numero impari/quia statim postea dicitur numero deus impari gau-
det. Respondetur q̃ secundum porphyrium apollo habet triplicem potestatem/dici-
tur sol apud superos/et dicitur liber pater in terris/et apollo apud inferos. Ideo si-
mulachrum apollinis habet tria intersingla scilicet lyram que significat celestem ar-
montem et potestatem solis in celo/et habebat griphem que ostendebat eum esse
terrenum/et habet sagittas ostendentes eum esse noxium et deus infernalem. Ideo
horatius vocauit eum tam pestilentie q̃ salutis auctorem. Ideo virgilius per alta-
ria ostendit numen supernum/et per duas aras in numero pari ostendit numen in-
fernum. ¶ Pocula bina id est statuam duo vasa plena lacte nono ad sacrificandum
quotannis id est singulis annis. ¶ Cathedrasq̃ duas id est duo vasa plena oleo ad in-
fundendum super sacrificium. Et multo in primis id est ego letificans conuiuium in pri-
mis cum multo baccho fundam vina aruisa scz nectar nouum et dulce mustum ante

focum in hyeme/et sub ymbra in estate. Et est aruissimum promotorium in ytaliam ubi sunt vina optima. Cantabunt mihi id est post potum erunt ibi pastores leti scilicet dametas et egon licinus id est cretensis qui cantabunt mihi carmina quia ymnus est titulus cor hominis. Saltantes satyros id est erit alpheibenus pastor saltabit sicut satyridii camporum unde licitum et religiosum est saltare in sacrificiis ad ostendendum quod quilibet pars corporis sentit in seleticiam sacrificij et gaudium anime reddendum in corpore. Hic tibi semper erunt id est non sufficit nobis semel sacrificare immo perseverabimus quolibet anno quando iustrabimus agros sicut prius dictum est. Cum faciam vitulam et etiam in festo nympharum. Dum iuga montis aper. Id est manebit rerum natura sacrificabimus tibi sicut alibi dicitur in freta dum flumini currerent et dum pisces amabunt fluuios et apes amabunt thymum et cicade rotem. Ubi baccho cereri. Id est sicut agricolae maxime colunt illa duo nomina scilicet bacchum et cererem quia sunt necessaria vite sic etiam sacrificabunt tibi quotannis id est octibus annis. Damnabis tu quoque votis id est muliere sumpta ligant et obligant et condegnant vel iudicant hominem esse obnoxium datorum. Dicit ergo o daphnim nos sacrificabimus tibi et tu dabis multa bona quare erimus tibi obnoxij et obligati.

Que tibi que tali reddam pro carmine dona

Prop.

Nam neque me tantum ventientis sibilus austru

Nec percussa iuuant fluctu tam litorea nec que

Saxolas inter decurrunt flumina valles.

Construe. Que dona id est munera o menalca reddam id est dabo tibi pro tali carmine nam neque sibilus id est status austrus id est alius venti veniens id est spirans me delectat tamen sicut carmina tua neque litorea id est ripe percussa id est mora fluctus id est undis tantum me iuuant id est delectant nec flumina que decurrunt inter valles saxolas id est plenas saxis tantum me delectant. Que tibi hic mopsus laudat menalcam quia ipse optime cantauit et in isto dicto est sollicitus quo munere donabit eum quia carmen suum est tam iocundum quam iocundus est sibilus venti australis in calore vel sonitus aque decurrentis per valles saxolas.

Hac te nos fragili donabimus ante cicuta

De.

Hec nos formosum corpydon ardebat alexim

Hec eadem docuit cuium pecus an melibei.

Construe. Nos dabimus te mopsus cicuta hac id est fistula fragili id est molli et hec scilicet fistula docuit nos illis eglogam que incipit. Formosum pastor corpydon et. Et docuit nos aliam eglogam. Dic mihi dameta cuium et. Hac te hic menalca tanquam liberalis pastor preoccupat donum quia quis cito dat bis dat et dat mopsus tuam fistulam factam fragili cicuta cum qua cantauit illas eglogas. Formosum pastor et dic mihi dameta et est donum pastorale.

At tu sume pedum quod mecum sepe rogaret

Prop.

Non tulit antigenes et erat tum dignus amari

Formosum paribus nodis atque aerea menalca.

Construe sic. O menalca sume id est accipe pedum baculum curuum quod pedum antigenes id est ille pastor non tulit id est non habuit cum rogaret me sepe et ipse antigenes erat tum id est tunc dignus amari dico ergo pedum formosum id est pulchrum nobis paribus id est equalibus ere id est clausis. At sume pedum id est baculum curuum ad remendum pecudes per pedem quod pedum ipse nunc voluit dare antigene pastori qui tamen erat iuuenis et dignus amari quod pedum est nomen sed est politum et in quolibet nodo est vnus clauus aereus ad ornatum baculi. Ideo dicit formosum paribus nodis atque ere.

Septa egloga.

Dixima cyracusia dignata est ludere versu
Nostra nec eripuit siluas habitare thalia
Cum canerem reges vel proelia scinthius aurem
Vellit et ammouit pastorem tytire pingues
Pascere oportet oues deductum ducere carmen
Nunc ego namq; super tibi erunt qui dicere laudes
Varre tua cupiant vel tristia condere bella
Agrestem tenui meditabor arundine musam
Non iniussa cano: si quis tamen hec quoq; si quis
Captus amore leget te nostre varre mirice
Tenemus omne canet nec phebo gratior vlla est
q; sibi que varri prescripsit pagina nomen
Pergite pierides chryomis et mnasyllus in antro
Silenum pueri somno videre iacentem
Inflatum hesterni venas ut semper yaccho
Serta procul tantum capiti delapsa iacebant
Et grauis attrita pendebat cantharus ansa
Aggressi nam sepe senex spe carminis ambos
Luserat: incidunt ipsis ex vincula sertis
Addit se sociam timidisq; superuenit egle
Aegle naidum pulcherrima iamq; videnti
Sanguinis frontem moris et tempora pingit
Ille dolum ridens satis est potuisse videri *Soluite me pueri.*
Carmina que vultis cognoscite carmina vobis
Hinc aliud mercedis erit simul incipit ipse
Cum vero in numerum fannosq; ferasq; videres
Ludere tum rigidas motare cacumina quercus
Nec tantum phebo gaudet pernaesia rupes
Nec tantum rhodope miratur et limarus orphea
Quantum omnis mundus gaudebat cantate sileno
Namq; canebat uti magnum per coacta
Semina terrarumq; antumq; marisq; fuissent
Bucco. virgi. D. s.

Et liquidi simul ignis ut his exordia primis
Omnia et ipse tener mundi con-creuerit orbis
Cum durare solum et discludere necrea pontho
Ceperit et rerum paulatim sumere formas
Jamque nouum terre stupeant lucescere solem
Altius atque cadant summotis nubibus ymbres
Incipiant silue cum primum surgere cumque
Bara per ignotos errent animalia montes
Hinc lapides pyrrhe lactos latuere regna
Caulicaeque refert volucres furtumque promethi
His adiungit hylam naute quo fonte relictum
Clamassent ut littus hyla omne sonaret
Et fortunatam si nunc armenta fuissent
Pasiphen niuei solatur amore iuuenti
Ah virgo infelix que te dementia cepit
Pretides impleunt falsis mugitibus agros
At non tantum turpes pecudum tamen vlla secuta est
Concubitus quamuis collo timuissent aratrum
Et sepe iuueni quesisset cornua fronte
Ah virgo infelix tu nunc in montibus erras
Ille latus niueum molli consultus hyacinto
Ilice sub nigra palentes ruminat herbas
Aut aliq in magno sequitur grege claudite nymphe
Dictee nymphe nemozum iam claudite saltus
Si qua forte ferant oculis sese obuia nostris
Errabunda bouis vestigia forsitan illum
Aut herba captum videri armenta secutum
Perducant aliquae stabula ad tortynta vacce
Cum canit hesperidum miratam mala puellam
Cum phetontidas musco circumdat amare
Corticis atque solo proceras erigit alnos
Cum canit errantem parmelli ad flamina gallum

Ionas in montes vt dixerit vna sororum
 Utq; viro phebi choros q; surrexerit omnis
 Ut linus hec illi diuino carmine pastoꝝ
 floribus atq; apio ctines ornatus amaro
 Dixerit hos tibi dant calamos en accipe muse
 Alcreo quos ante seni quibus ille solebat
 Cantando rigidas deducere montibus ornos
 His tibi grinci nemoꝝis dicatur origo
 Ne quis sit lucus quo se plus iactat apollo
 Quid loquat aut scyllam nisi quam fama secuta est
 Candida succinctam latrantibus inguina monstꝝis
 Dulichyas verate rates et gurgite in alto
 Ah timidos nautas canibus lacerasse marinis
 Aut vt mutatos ~~thoꝝ~~ narrauerit artus
 Quos illi philomena dapes que dona paratit
 Quo cursu deserta petiuerit et quibus ante
 Infelix sua tecta super volitauerit alis
 Omnia que phebo quondam meditante beatus
 Audiuit euotas iussitq; e discere lauros
 Ille canit pulse referunt ad sydera balles
 Cogere donet oues stabulis numerumq; referte
 Fuit et inuito processit vespꝝ olympo.

¶ Con. Thalia. i. illa musa/ prima id est principalis/ dignata est. id est voluit ludere
 id est cantare versu cyracusio. i. versu bucolico/ et ipsa thalia nō erubuit. i. non puduit
 tam habitare. id est frequentare siluas. id est nemora/ et cum canerem reges. id est
 describerem facta regum/ et prelia id est bella apollo cinthias. i. in illo monte natus
 vellit. id est mouit aurem/ et ipse admonuit. i. docuit pastorem. i. me virgilium dicēdo
 o lyre. id est o virgili oporret dicere carmen deductum. i. bene digestum/ et ego vir
 gilus meditabor. id est cogitabo musam agrestem. i. carmen bucolici harundine te
 mi id est fistula dulci/ nam aliqui superunt tibi. i. superabundabunt q; cupiāt. i. o var
 te dicere id est describere tuas laudes/ et qui cupiant condere. i. narrare/ tristia bella
 i. prelia dura/ et ego non cano iuuissa/ si quis tamē sit capꝝ amore. i. leticia leget car
 mina tua et laudes tuas/ et o varre nostre mirice. i. ille arbores/ et nemus offe id est
 omnis silua canet te. id est laudabit tua facta/ et nulla pagina. i. nulla carta est grati
 or. id est delectabilior phebo q; illa pagina que prescripsit nomen. id est laudes ipsi
 vari/ o pierides o muse pergite. id est cantate cythomis. id est ille iuuens mnaſylus
 id est alius iuuenis videre. i. viderunt silemum. id est illum pedagogum bacchi iacen
 tem. id est quiescentem somno. i. propter somnum inflatū venas. i. plenum venas iac
 cho. id est baccho hesterno. id est hesternis die sumpto vt semper solet/ et ferra. i. coro
 ne iacebant. i. erant delapsa. i. remota capiti id est capite procul. i. a longe/ et cantha
 rus. id est illud vas grane. id est ponderosus pendeat. i. pensus erat/ ansa attrita. i.

Bucco. Virgi.

D. ii.

fracta et ipsi pueri aggressi sunt / et insequuntur. I. adiungunt vincula ex ipso in sermo. I. co-
ronis / quia. I. ille sener. I. silenus iuferat. I. deriderat illos ambos pueros spe carminis
id est sperando carmina ab illo / et egle id est illa puella addit. I. adiungit se foras in
uidis. I. illis pueris timentibus / egle. I. illa dea pulcherrima naydum. I. nympharum
fontium / pingit. I. maculat vitentis scilicet sileno frontem moris sanguineis. I. illis fru-
ctibus rubeis et pingit tempora. I. illas partes capitis ille. I. silenus ridens id est de-
ridens dolum. I. fraudem / inquit. I. dixit / quo. I. propter quid mectitis. I. colligitis / vi-
cula. I. ligamina / o pueri soluite. I. dissoluite me satis est me potuisse videri a vobis /
cognoscite. I. eligite o pueri illa carmina que vultis et carmina erunt vobis pro mer-
cede / et aliud mercedis id est alia merces erit huic scy egle et ipse silenus incepit can-
tare simul id est pariter. Tum id est quando silenus incepit cantare / videtis. I. videre
potuisset / tannos. I. illos deos siluestres / et feras. I. animalia siluestria ludere id est sal-
tare / in numerum id est secundum armoniam cantus et tu videres quercus rigidas
I. asperas / et frondes motare. I. frequenter mouere cacumina et rupes / parnassa id est
mons thessalie non tantum gaudet pheboides id est illi deo / et ysmarus et rhodope. I. al-
li montes thracie non mirantur. I. admirantur / orpheus. I. orpheum cantantem quia
omnis mundus gaudet id est letatur sileno cantante / et ipse silenus cantabat vbi id
est sicut semina terrarum et anime. id est aeris et maris id est aque et ignis liquidi id est
puri fuissent cocta. I. collecta per magnum aerem vacuum / et ipse canebat vt. I. sicut
omnia exordia fuerint ex his primis. I. seminibus / et vt. I. qualiter ipse orbis. I. mun-
dus / concreuit. I. simul creuerit ex his primis seminibus / et canebat sicut solum. I. ter-
ra / ceperit durere. I. fieri duram / et canebat quomodo orbis ceperit dissolui. I. in di-
uersas partes claudere mera. I. deum marinum / pontus. I. mari / et canebat qualiter
orbis ceperit paulatim sumere formas. I. figuras rerum / et canebat sicut terre stupe-
ant. I. mirantur solem lucessere. I. lucem emittere nouum insolitum / et ipse canebat si-
cut ymbres. I. pluuie / cadant. I. decidant / altius. I. est ab ethere summum nubibus in-
altum / et ipse canebat sicut silue. I. nemora incipiant surgere. I. crescere primum. I. a prin-
cipio / et ipse canebat cumq. I. quo tempore animalia rara id est pauca animalia er-
rant. I. vagantur / per montes ignotos id est incognitos / et ipse refert. I. canit lapides
pyrthe. I. illius mulieris / iactos. I. proiectos post se / et canit saturnia regna. I. dolum
ipsius saturni / et ipse refert. I. narrat volucres. I. aues canasceas. I. caucasio monte vi-
ctas / et ipse refert fructum promethei. I. illius astrologi / et ipse silenus adiungit hya-
lem. I. illum puerum relictum. I. submersum in fonte quo. I. in quo fonte nante. I. nani
gantes / clamassent. I. clamando vocassent / ita vt omne litmus sonaret. I. resonaret
las voces delectas scilicet hyla hyla / et ipse silenus solatur. I. consolatur pasiphen id
est vrozem mynois regis amore iuueni. I. propter amorem vnus thauri fortunatus
id est felicem / si nunq. arma id est thauri fuissent / et ipse sic canebat / ah virgo o mu-
lier infelix id est misera que dementia. I. stulticia / cepit. I. decepit te / nam pierides. I.
ille filie impleverunt. I. repleverunt agros falsis mugitibus. I. falsis vocibus. tum nulla il-
larum secuta est tam turpes concubitus. I. tam mala connubia / pecudum. I. tauros
quos ille tenuissent aratrum. I. iugum collo id est in collo / et quos ipse. I. quiescent. I.
quiescent cornua in fronte leui. I. plana fronte / et ipse silenus canebat ista verba. Ah
virgo infelix id est misera tu nunc erras. id est vagaris in montibus / et ille scilicet thau-
rus suffultus latus nuceum. id est habens latus nuceum / candidum tactus. id est illa
herba ruminat id est digerit herbas pallentes id est pallidas sub ilice. illa arborem
gra id est ymbrosa / aut id est vel ille taurus se quitur aliquam. I. vaccam in magno gre-
ge. I. in magno armento bouum / et vos nymphe dicite. I. crescentes claudite id est dan-
datis / saltus. I. saltationes / memora. I. siluarum / si qua vestigia bouis. I. thauri errabun-
da ferant sese. I. veniant obuia. I. facta in obuiam nostris oculis foris tan alique vacce
perducant. I. ducant illum thaurum captum amore vnus vacce in herba viridi / aut
secutum armenta id est alios boues perducant inq. ad stabula cothytia. I. cretalia
et ipse silenus canit puellam. I. athlatem miratam. I. que mirata est mala. I. poma heli-
peridum. I. poma aurea / et ipse silenus circumdat. I. narrat phetoriades. I. sorores phe-
tonis esse mutatas musco. I. in muscum coctis amare. I. acerbis / et ipse silenus en-
git id est eleuat alnos. I. arbores procera. I. altissimas solo. I. a terra et silenus canit
vt id est quemadmodum vna soror. I. vna musarum duxerit in montes aonias. id est in
montes per nesi gallum. id est illum poetam errantem ad flumina. id est ad aquas
parmessi. id est illius fluminis / et silenus canit vt omnis chorus. id est omnis populus /

phebi. id est illius dei assurrexerit. id est honor fecerit viro. id est gallo/et silenus ca-
 nit vt linnus ille pastor ornatus crines. id est habens crines ornatos/apio. i. illa arbor
 re amara / et ornatus floribus dixerit. id est protulerit diuino carmine hec verba se-
 quentia illi scilicet gallo/o galle muse. id est nymphe dant tibi hos calamos. id est
 istas fistulas/tu accipe illos calamos quos muse dederant ante poete supple ascreo
 id est de illa ciuitate scilicet hesiodo sent. id est antiquo quibus calamus ille linnus vel
 hesiodus solebat deducere oinos rigidas. id est illas arbores duras cantando id est
 modulando illis calamis/et o galle dicatur. id est canatur/origo. id est principium
 nemoris grynei. id est silue dedicate appollini ne quis sit lucus. id est ne aliquod sit
 nemus quo. id est de quo appollo sacrat se. id est gloriatur/plus. id est amplius/quid
 loquar. id est quid debeo dicere / aut loquar. id est canam / scyllam. id est filiam / nisi
 id est illius regis/quam scilicet scyllam succinctam. id est circumdatam inguina can-
 dida. id est illas partes candidas / monstris marinis. id est illis canibus marinis/fa-
 ma secuta est. id est de qua dicitur ipsam vexasse. id est versasse rates dulichias. id
 est naues vixit quam fama secuta est lacerasse gurgite. id est mari alto. i. profundo
 nautas. i. nauigantes timidos canibus marinis. id est illis monstris. ¶ Aut quid cy-
 go loquar. id est dicam vt silenus narrauerit artus. id est membra theri. id est regis
 tiberi mutata. id est variata propter dapes quas dapes. id est que cibaria / et que
 dona philomena vxor sua pararit. id est parauerit illi thereo/et silenus canit quo cur-
 su. id est qua velocitate ille thereus petiuerit deferta scilicet loca / et quibus alio. id
 est cum quibus alio ille thereus infelix. id est miser volitauerit super tecta sua / et il-
 le. id est silenus/canit. id est narrat omnia que eurotas. id est ille fluuius. id est felix
 audire. id est audiuit phebo quondam meditante. i. canente/et canit omnia que eu-
 rotas supple iussit / suas lauros. i. illas arbores/ediscere. i. comprehendere / et valles
 pulse. id est percussit referunt illa dicta a sileno ad sydera/et ipse silenus canebat de-
 nec vesper iussit precepit cogere. id est includere oues stabulis/et donec iussit referre
 numerum. id est reducere numerum/et canebat donec processit. id est venit olym-
 po id est ab olympe monte inuito. id est nolente / quia ille mono libenter audiebat ar-
 moniam cantus ipsius sileni. ¶ Prima syracusio. Titulus huius egloge est sanctorum
 satyrorum silenorum delectatio/et sunt sanctorum de pastorum/satyri vero sunt parui dii
 reprehensores / sileni sunt dii incubi. Istam eglogam fecit virgilius principaliter ad
 laudem varri amici sui/et sepe fuit decantata in cytharis/quia delectabilis est et io-
 cosa. et primo excusat se virgilius / quia sub stilo buccolico decantat laudes varri.
 Posset enim reprehendi eo quod non est vsus stilo grandiloquo/dicit igitur quod non est re-
 prehendendus stilius buccolicus / quia talia prima et principalis musa dignata est
 ludere/vel cantare versus syracusio. id est musa cicula locuta est per theocritum poe-
 tam qui erat de syracusa ciuitate/et est syracusius deriuatio greca/quia latine dicitur
 syracusanus. Fecit enim theocritus fecit buccolica et ipsum insectus est virgilius
 in hoc opere buccolico quod intelligitur per siluas et nemora. Cui canerem. i. quando
 proponerem scribere eneidem et gesta regum apollo cinthius dixerit aurem mea
 a carmine heroico. Et dicit notanter apollo quia ipse est deus carminum. Et dicitur
 cinthius a monte cintho vbi colitur et vbi nutritus fuit antequam fuit deificatus. Per
 hoc vult dicere. quod quando voluit scribere eneidem octavianus iussit cum scribere
 buccolica et iocosa carmina. ¶ Admonuit pastorem. id est dixit virgilio tytiro oportet
 pascere pingues oues. id est dicere carmen buccolicum deductum. id est bene di-
 gestum et subtile/et est translatio sumpta a lana bene carpinata que deducendo sub-
 tiliatur. ¶ Nunc ego. Ponit aliam excusationem/quia multi alij erunt qui dicent lau-
 des et prelia varri qui obtinuit contra germanos et acquisiuit magnam gloriam/
 et pecuniam maximam qui varrus procurauit virgilio quod plurimos honores et fa-
 nores apud cesarem. ¶ Non inuisa cano. Ponit aliam excusationem / quia ex pre-
 cepto cesaris vsitauit stilo buccolico. Si quis tamen. id est quis iste stilius non sit gran-
 dilocus / sed buccolicus et humilis sicut mitica est arbutum humile / tamen in eo
 videbuntur laudes varri. ¶ Nec phebo. id est nullum carmen est delectabilius ce-
 sari quod illud quod est institutum de varro. Et est alia excusatio cesar multum dilexit
 varrum / et libenter audiuit carmina de eo facta siue buccolica siue aliter. ¶ Per-
 gite pierides. hic virgilius vocat pierides. id est musas que sunt in monte pyreo/
 vt cantent et dicant illa que silenus dixit pueris et posuit hic nomina puerozum quo-
 rum vnus vocabatur chormis / et alius mnasyllus / qui secum habebant vna ancila

Bucco. vit.

D. iij.

laris sociam et nympham que vocabatur egle isti tres petebant carmen a sileno poeta
ta vel deo incubo. ¶ Et est notandum quod varrus et virgilius studuerunt sectam epicu-
ri philosophi sub syrone doctore/ideo propter viciniam vocabulorum per silentium in-
telligit syronem loquentem/et per chromium et mnasilium intelligit se et varrum/
adungit puellam ad ostendendum sectam epicuream que posuit felicitatem in dele-
cationibus corporis/et quidam ibi habent versum truncatum chromio mnasilio
egle/sed non est verus/immo est quidam titulus continens nomina personarum se-
quentium. ¶ Silenium pueri id est isti pueri predicti scilicet varrus et virgilius vide-
runt silenium id est syronem magistrum suum iacentem in antro. Et describit hic vir-
gilius unum hominem ebrium. Epicurei enim ponebant felicitatem in delectatione
ciborum et venereorum ut dictum est. Dicit ergo quod ille magister tantum potauerat quod
dormiebat in antro/quis ceciderat in foueam/et tam alte leuauerat nulum suum in
beletus/vel vas aptum ad poculum ceciderat ex alia parte/et habebat ansam arri-
tam frequenti tractatione. ¶ Aggressi nam sepe id est isti pueri sunt aggressi ad illi-
senem cum egle puella/et quia ipse senex sepe promiserat eis carmina/ sed soluere re-
cusabat. Ideo in se conspirauerunt ligare pedes et manus eius et nunquam eum dissol-
uere donec daret eis promissa sepe carmina. Ceperunt igitur virgas ex quibus erat
facta corona/et ex illis virgis ligauerunt eum ut proposuerant/egle autem missa pul-
cherrima cepit mora et intinxit eius faciem. Ille dolens ridens id est ille magister si-
lenus videns se deceptum/risit/nec verecundatus est/quia secundum sectam epicu-
ri non erat verecundum inebriari. Et dicit ad pueros quo vincula neccitis. id est sol-
uite me eodem iure quo ligastis/quia pro delectatione debet vobis sufficere vidisse
me ebrium et ligatum/et hoc etiam dicit/quia fanni nymphe et silenti non videntur
nisi quando volunt/soluite ergo me et dabo vobis duobus carmina que vultis/sed so-
cia vestra scilicet egle habebit aliam mercedem quam carmen scilicet stuprum quod vir-
gilius dicit verecunde. Simul incipit ipse id est his dictis silenus incipit dicere quod se-
quitur. ¶ Tum vero id est quando silenus incepit cantare tunc carmen suum erat ta-
li suauis et tam locundum quod omnis coreabant scilicet fere siluarum montes et nemora.
Et dicit in numerum/quia saltantes in choreis mouentur secundum mensuram car-
minis/et est motare frequentatium de moueo moues. Nec tantum phebo id est mos
peruasus ubi adoratur phebus in thessalia non habent tantum gaudium cantante
ibidem phebo quantum gaudium habuerunt montes et silue cantante sileno nec yma-
rus et rhodope montes theacie in quibus cantant orpheus tantum gaudiis sunt ex
carmine orpheus quantum ex carmine silenti. ¶ Namque canebat. hic reddit causam illius
leticie/quia canebat silenus quomodo mundus incepit/et ex quibus principis con-
stat omne quod est/et quomodo semina rerum fuerunt coacta per inane. ¶ Unde de
rerum origine sicut habetur in phisicis diuersis fuerunt philosophorum opiniones quod
anaxagoras dicebat omnia fieri ex igne/et tales milesius ex humore/ideo vocant po-
eta oceanum patrem/alij ex quatuor elementis sicut empedocles. Sed epicurei di-
cunt duo esse rerum principia scilicet corpus et anima/ dicunt enim corpus esse atho-
mos id est paruas partes indissolubiles que apparent in radijs solaribus/et vocau-
runt inane illud spacium in quo sunt athomi. donatus etiam sapiebat istam sectam
quando dicit significare corpus aut rem/quia corpus vocat rem sensibilem/rem ve-
ro vocat illud quod non sentitur/et quia omne quod est aut est continens aut conten-
tum. Ideo ex istis duobus sunt quatuor elementa/et ex elementis sunt mixta. Ideo
dicit quod ista duo sunt semina terrarum. Et anime id est venti vel aeris ignis et aqua/
vocat enim aerem animam vel ventum aut spiritum. ¶ Liquidum id est pueri et postea
totus orbis creuit ab istis. Canebat etiam quomodo mundus incepit crescere et ac-
cipere diuersas figuras. ¶ Jamque nouum id est canebat quomodo sol incepit lucere
et est luceo inchoatum de luceo luces. ¶ Aleus atque canant id est canebat quod
fiebant pluuia ex vapore adso eleuato sursum/et cum frigiditate medie regionis aer-
is concreto et in guttas constrictio que a sua pluralitate dicuntur pluuia. ¶ Rara per
ignotos id est canebat quomodo animalia inceperunt discurrere per motes nouos
et ignotos. ¶ hic lapides. hic tangit fabulam de origine mundi quam late ponit. Quid
us in primo methamor. loquitur enim hic ad pueros predictos/pueri autem delecta-
tur in fabulis/fabule etiam in parte inuente sunt ad delectationem/illa autem fabu-
la dicit quod post diluuium et pyrrhus deucalion rem miserunt soli sed a phebo habuerunt

otaculum seu responsum ore prolatum q̄ mulier proficeret post se lapides/et similiter vir/et ex lapidibus mulieres debebant nasci. et ex lapidibus viri nascituri erant mares. ¶ Saturnia regna. hic mutatur ordo fabule/ quia primum diluuium nō fuit tempore saturni. Sed tempore egidis regis thebanorum. Secundum vero diluuiū fuit tempore deucalionis et pyrrhe. ¶ Caucasasq̄. id est silenus canebat quomodo in caucaso monte altissimo asiriorum mercurius deus eloquentie/ deus rationis/ deus prudentie ligauerat ad petram prometheum cuius cor corrodebat aquila. et causa huius fuit vt cum omnis ignis ex iouis institutione esset extinctus in terris. Minerva est dea sapientie dedit consilium prometheo vt cum quadā facula furaretur ignē p̄hebi et ipsum dedit hominibus. Ideo dñi fuerūt irati et immiserūt mundo famem/ per quam fictionē intelligitur prometheus fuit prudentissimus astrologus/ et prim⁹ docuit asyrios astrologiam quam studuit in monte caucaso cum maxima sollicitudine et cura peruigili que intelligitur per aquilam corrodentem cor/ quia cura dicitur quasi cor verens. Iste prometheus cōsilio minervae furatus est ignem solis. id est cognouit per rationes naturales quomodo generatur ignis in aere/ et ostendit hominibus quomodo potest ignis generari in terris ex collisione duorum corporum solidorum sicut in fusillo. ¶ Unde irati dñi miserant famem in terram/ quia exusu ignis generatur fames/ quando scilicet bellatores incenderunt vrbes et villas/ et etiam si homines omnes vacarent ad fabricam auri et argenti totus mundus efficeretur sterilis et famelicus. ¶ Hic adiungit hylam. id est silenus adiunxit predictis hystoriam hyle qui fuit quidam speciosus puer quem amant hercules qui iuxta missiam ciuitatem quando vendebat equos submersus est/ quem fecit queri hercules per nautas damantes et alios vocibus dicentes hyla hyla/ nec est inuentus locus eius. ¶ Et fortissimam. id est canebat etiam silenus de pasiphe vxore regis minoy/ que concubuit thauro/ contra quam exclamabat q̄ turpissime amauit/ et dicit. Ah virgo infelix. Et est ah interiectio fremoris sicut sy/ vel poy. pasiphe autem meretricē vocat virginem non a virtute/ sed ab etatis viriditate. ¶ Pretides implerunt. Iste pretides fuerūt filie preti et anthyope que filie arrogāter presumpserunt esse iunone pulchiores/ quare iuno indignata immisit in eis talem fantasiam q̄ semper putabant se esse vaccas credentes se habere cornua/ et timentes aratra. nulla tamen earū cōmisit tam turpe connubium sicut pasiphe/ et in hoc vituperat eam plusq̄ pretides. Et capitur ibi leui pro plano/ et habet primam lōgam. Iuxta illud. Pro plano leuis/ pro leuitate leuis. et est vitima de pretides brevis morte grecorū/ sicut in p̄mo eneid. ¶ Ah virgo infelix. Exclamat iterum contra eius infortunium vocans eam virginē sicut prius dicens tu virgo infelix erras et vagaris nunc in montibus/ et thaurus qui cus tuus iuxta te cubans super latus in herba scilicet iacyntho vel alia herba ruminat herbas virides vel forte sequitur aliquam vaccam in aliquo grege in silua cortines in qua cortine fuerunt aliquando stabula armentorum solis. Et non dicit q̄ ille thaurus sequatur aliquam vaccam in nemore gnosis/ quia mynos maritus pasiphes ibi regnabat. ideo thaurus non audebat illuc accedere/ et in his videtur pasiphe sperare liberari a thauro/ et ipsum dimittere q̄dā ruminat et quando sequitur alia armenta. ideo precatur nymphas predictas vt claudant thauro saltus nemorum scilicet introitus vel exitus eorum. Et dicitur silue saltus/ quia ibi saltant animalia siluestria. Rumen est pars gutturis ad quam animalia mittunt iterum herbas quas prius gulose sumpserunt/ et ruminare est herbas digerere. Tum canit hesperidum/ filie athlantis vocate fuerunt hesperide/ quia regnauerunt in hesperia inter quas fuit vna nomine athlantis cursu potissima/ que interfecit multos maritos quos currendo superauit/ sed ypomenes eam deuicit in currendo in virtute pomorum que sibi dedit venus/ vt latius habetur super tertio eneid. Silenus ergo canebat istam hystoriam scilicet quomodo athlanta intrabatur illa poma. Tum pheton ciadas. id est silenus canebat quomodo filie solis descebant mortem phetonis fratris sui/ et mutatae sunt in olivum arborem vel in populum/ vt habetur decimo eneid. ¶ Tum canit errantem. id est silenus cantabat quomodo gallus poeta fuit effectus poeta et diuinatoz. vnde gallus semel ambulabat iuxta parmestum iuxta silū fluminis boetie grece regionis q̄ parmestus habet multa brachia. ideo dicit parmesti ad flumina/ et tunc assumpsit eum quedā nympha in mōtes aonas vel aonos/ et est aonos accusatus grecus et possellus/ et in illis mōtibus iunus filius apollinis dedit sibi coronā magistrālē et calamos musicales quos prius dederat cuidā antiquo poete.

de ascrea ciuitate scilicet enphorioni qui fecit quedam carmina de certamine calcan-
 tis et mopsi de gryneo nemore de peritia diuinandi sed mopsus obtinuit qui in ciui-
 bus humanitatis paritate vel imparitate pomorum quidam arboris et ex dolore contin-
 sus calceas interijt sed gallus de quo est hic sermo transtulit in latinum carmina de
 lius enphorionis cuius ascrea enphorion carmine lenificabat oinos et alias arboris
 Quid loquar ad scyllam. Dae fuerunt scille una fuit filia nyxi et alia phorci. Sed
 poetice hic accipitur vnum pro alio scylla nyxi pro scylla phorci sicut in georgicis. Da-
 minus pollucis habens ad est castoris qui fuit dominus equorum. Scylla enim filia
 nyxi regis non fuit mutata in monstrum marinum sed filia phorci. Scylla autem filia
 nyxi regis megarensium mutata fuit in ala idam et pater suus in nyxum autem sui
 nominis de qua scylla sic mutata et de patre suo solet dici non est tuta sine nyxo. Non
 est tuta nisi sine nyxo filia nyxi. Quia nyxus semper prosequitur scyllam id est ala-
 dam et scylla nyxi est regina supplementi sicut dalida sanionis. Quam fama se-
 cuta est id est fama dicit istam scyllam versasse et infestasse naves vixis redeuntis
 a bello troiano et est dulichium adiectum possessum regionis in qua regnabat
 vlixes. Aut ut mutatos id est silenus cantabat quomodo membra regis rhyace
 fuerunt mutata et turbata propter dapes quas in a vxo dedit sibi comedendas. Et
 capitur nomen pro nomine sicut prius scilicet philomena pro pigme sorore sua. Qu-
 de thereus duxit progem in vxorem suam que erat filia pandionis regis athenarum
 que rogauit maritum suum ut iret athenas et adduceret sibi suam sororem videndam
 scilicet philomenam quam cum thereus adduceret violauit eam in via et ne ipsa
 eum accusaret in via abscondit ei linguam dimissit eam in nemora ipsa tamen de
 proprio cruore scripsit in veste quam misit sorori sue quicquid sibi contingerat vel me-
 lius scripsit acu in rapetis que cum percepisset scelus patratum accepit itur in filium
 suum de thereo quem interfectum et bene coctum dedit patri suo comedendum cui
 patri instantissime querenti ubi erat istis mater respondit. Quod petis intus ha-
 bet id est filius tuus est in ventre tuo. Quo audito pie desperatione thereus fugit
 in solitudinem tanquam furiosus. Igitur isti quattuor mutati sunt in aues scilicet the-
 reus in hippupam fetidam anem istis in phasianum volucrem comestibilem pro
 gene in hyrundinem anem instabilem et philomenam in lucinam anem canoram.
 Et sic patet quod philomena capitur in textu pro progene sorore sua vel pro se ipsa quia
 ipsa fuit occasio dandi illas dapes. Omnia que phebo id est silenus canebat om-
 nia carmina que phebus cantauit in europa summo lachonum qui erat phebo conse-
 cratus iuxta quem sunt lauri plurimeque arbores phebi quas docebat phebus sua
 carmina. Ille canit id est quando silenus canebat valles resonabant vsque ad celum
 hyperbole loquendo. Cogere donec id est canebat vsque ad vesperam sed sol quasi
 intus tendebat ad occasum propter delectationem quam habebat in illo canni-
 cu. Finis sexte egloge. Sequitur septima egloga.

Horte sub arstuta concederat illice daphnis
 Copulerantque greges corpydon et thyrsis in vno
 Thyrsis oues corpydon distentas lacte capellas
 Ambo florentes etatibus achades ambo
 Et cantare pares et respondere parati
 Hic mihi dum teneras defendo a frigore myrthos
 Vir gregis ipse caper deerrauerat atque ego daphnim
 Aspicio ille ubi me contra videt octius inquit
 Huc ades melibee caper tibi saluus et hedi
 Et si quid cessare potes requiescere sub umbra
 Huc ipsi potum venient per prata iuueni

Hic virides tenera præterit arundine ripas
 Mintius eque sacra resonant examina quercu
 Quid facerem neque ego alchipe nec phyllida habebam
 Depulso a lacte domi que clauderet agnos
 Et certamen erat corydon thyrside magnū
 Post habuit tamen meorum mea seria ludo
 Alterius igitur contendere verbis ambo
 Cepere alternos musæ meminisse volebant
 Hos corydon illos referat in ordine thyrsis.

¶ Construe. Daphnis ille pastor. concederat. i. susterat. forte. i. a casu / sub ilice. i. sub illa arbore arguta. i. sonora / et corydon et thyrsis. i. illi pastores / compulerant. i. congregauerant greges. i. armenta in vnum / et thyrsis. i. ille pastor compulerat oues / et corydon compulerat capellas. i. capras distentas. i. plenas lacte ambo scz corydon et thyrsis erant florentibus etatibus. i. iuuenes et ambo erant archades. i. pastores archadie / et ambo erant pares. i. equales cantare. i. ad cantandū / et ambo erant parati respondere hic. i. in illo loco / dum defendo. i. prohibeo myrthos. i. illas arbores teneras. i. molles frigore. i. a frigiditate / caper vir. i. masculus gregis. i. armenti / deerrat id est demauerat / et ego aspicio illum daphnim pastorem / et ubi postq̃ ille daphnis videt. i. aspicit / contra. i. contrario / et ipse inquit. i. ait / o melibee ades hic. i. veni huc ocium. i. citius / caper est saluus tibi et hedi. i. capiti / et si non potest cessare aliquid. i. dimittere laborem requiesce sub ymbra / et iuueni. i. ipsi boues venient huc potum id est ad potandum per prata. i. per agros / et mintius ille flumens / præterit. i. cooperuit ripas viridas arundine. i. calamo tenera. i. recenti / et examina. i. apum congregaciones / resonant. i. murmur faciunt / quercu sacra. i. de illa arbore consecrata. Quid facerem in isto loco / quia non habebam alchipam. i. illam puellam neque phyllida. i. amantissimam que clauderet. i. includeret agnos depulso. i. remotos a lacte. i. ab uteribus matris et corydon erat. i. habebat magnū certamen. i. magnū iurgium cū thyrside. i. cum illo pastore / et ego post habui mea seria. i. meas delectationes inde. i. loco / illos amorum / et ambo cepere. i. incepterunt contendere. i. certare verbis alternis. i. alternatim dictis / et musæ. i. deæ volebant. i. cupiebant meminisse. i. memorasse versus alternos / et corydon referebat. i. proferebat hos versus / et thyrsis referebat hos versus in ordine. i. per ordinem. ¶ Forte sub arguta. huic egloge præponitur talis titulus. Melibee et corydon thyrsis / tamen in textu p̃ melibee ponitur daphnis / et introducuntur duo pastores scz thyrsis et corydon qui certant inuicem et vocant daphnim et audiat eorum certamen. Et volunt aliqui intelligere per daphnim cesarē / et per corydonem virgulum / et per thyrsim inimicos virgilij et vincuntur sicut fuerunt battus et meuius poete miseri. dicitur ergo forte. i. fortuito / et est ablitus de fons / alias nō staret versus daphnis sedebat sub ilice arbore arguta. i. sonora resonanti / vel stridenti / sed alibi argutus significat breue sicut in georgi. argutus caput. Daphnis autem intelligitur quidā dāmonius qui fuit filius mercurij. Compulerant. i. congregauerant in vnum. i. simul / et est proleptis. ¶ Thyrsis oues. i. thyrsis compulerat oues / et corydon capras distentas lacte. i. plenas / q̃ plena vbera distenduntur. Ambo florentes etatibus. i. iuuenes. Archades ambo. i. non vere de archadia / res agebatur in mantina / que non est archadia / sed archades. i. sicut si essent sapientes de archadia vnde fuerunt multi phi. ¶ Et cantare pares. i. erant in scientijs equales et parati respondere. ¶ Hic mihi. i. quando colligebam myrthos teneras in estate pro omnibus ne conumpantur a frigore hyemis. ¶ Vir gregis. Et capitur ibi vir abusive / quia solum pertinet homini. Sed nūc aspicio daphnim / et ipse me vocauit o melibee. id est o virgilij / quia nunc capitur melibeeus pro virgilio / des huc. i. veni / quia non solum caper est tibi saluus / immo et hedi. i. patres mantuanij et eorum filij q̃ daphnis certificabat

Bucco. vir.

E. i.

tanq̃ diuinus poeta. Et si quid id est scio te esse virum laboriosum/tamē si potes
cessare et quiescere a labore requiescere mecum sub ymbra. Et huc ipsi potum. i. ma
neas hic/q̃ locus est delectabilis/quia hic est minutus circūdatus arundine et herba
viridi/et est patris abundans melle/q̃ sunt examina id est societates opum in quer
cu. Et Quid facerem. hic virgilius tacite se excu. ut se non posse hic morari/q̃ non ha
bet hic suam coniugem sicut habent illi duo certatores que gubernaret agnos suos
et maxime q̃ longum et magnum est certamen. Et post habui. i. postposui meq̃ ne
cessitatem querendi capiti ludox. i. versibus eox/q̃ dictum est prius. Audere q̃ vel
lem. et. Et Alterius. i. muse volebant q̃ ego seruarem omnia dicta eorū. hos corydō
i. corydō incipiebat hos versūs/et ipse respondēbat.

**Nymphē noster amor libertides aut mihi carmen Co.
Quale meo codro concedite proxima phebi
Versibus illi facit aut si non possumus omnes
Hic arguta sacra pendebit fistula pinu**

Et Construe. o nymphē libertides. i. sic dicte existentes / noster amor. i. nostre delicie
concedite. i. date mihi corydō tale carmen quale dedisti meo codro. i. illi poete/q̃ il
le codrus facit carmina proxima. i. similibus versibus phebi. id est illi dei/aut si non
possumus facere omnes versūs similes phebi versibus fistula arguta. i. sonora pēda
bit in pinu. i. in illa arboze sacra. i. consecrata. Et Nymphē noster amor. hic incipit co
rydō ad nymphas/q̃ ut dicit varro. nymphē et muse idē sunt/q̃ aque in motu suo
faciunt musicam. Et dicuntur libertides a liberto fonte vbi coluntur nymphē/orat
ergo nymphas ut concedant sibi facere talia carmina qualia faciebat codrus quia
ciebat versūs similes versibus phebi. Et si non possumus oēs. Quia postea dicit
non omnia possumus omnes. ideo orat ut si non possit omnes versūs facere similes
versibus codri saltem pro sacrificiorū munere suspendet fistulam suam ad pinum sa
crum que est arbor consecrata matri deorū.

**Pastores hedera crescentem ornate poetā Thir.
Archades inuidia rumpantur ut ilia codro
Aut si ultra placitum laudarit bacchare frontem
Tingite ne vati noceat mala lingua futuro**

Et Construe sic. O pastores archades ornate. id est adornate me poetam crescentem
id est nascentem hedera illa herba ut ilia. id est viscera rumpantur. i. frangantur in
uidia id est propter inuidiam codro. id est illi poete/aut si ille laudarit. id est lauda
uerit ultra placitum. i. ultra quā placeat mihi/tingite. i. ornate frontes. i. caput bac
chare. i. illa herba ne mala lingua noceat vati. i. poete futuro. i. mihi qui sum futurus
poeta. Et Pastores hedera. hic tyrtius respondet corydō per quatuor versūs. i. lo
quitur humiliter non dicens se esse poetam nisi solum incipientem et sibi displicet q̃ cor
ydō orant fieri similes codro. i. consilio in arte poetrie. ideo orat pastores ar
chadie ut dent sibi coronam ex hedera qua coronabatur poete/quia semper viridis
est sicut et carmina merentur eternitatem. Et petit illam coronā sibi dari ut codrus
per inuidiam creperetur medius quia inuidus plus nocet sibi q̃ inuidioso/et q̃ inuidia
est inter partes/et inuidia respicit in alterū. Et ostendit se maiore vel parē codro. Aut
si ultra. i. si codrus derisore laudauerit me ad vituperationē. o pastores archadie or
gite frontem meam bacchare. i. herba que valet contra fastidium siue est hesperis
herba perforata vel herba sancti iohannis q̃ dicitur fuga demonis/ne mala lingua
i. lingua inuida codri noceat mihi.

**Cetosi caput hoc apri tibi delia paruus Corp.
Et ramosa michon viuacis cornua cerui
Si proprium hoc fuerit hoc leui de marmore tota.**

Puniceo stabis suras euincta cothurno.

¶ Construe. O delia. i. o byana michon. i. seruo tuuoparuo id est iuuenis dabit tibi dono caput apti ceroti. i. habentis setas et dabit tibi cornua ramosa. i. ramis plena cerui viuacis. i. illius animalis diu viuētis/et si hoc scz donum meum fuerit propriū .i. si tibi placet. i. tu stabis. i. eris tota de marmore leui. i. plano dico euincta. i. ornata suras cothurno. id est illo calciamento/puniceo. i. rubeo colore tincto. **¶ Ceroti.** hic loquitur corydon ad byanam quatuor versibus dicēs. q. michon iuuenis pastor seruus et nepos suus dabit munera byane que est dea ventorum/ dabit enim sibi caput apti/et cornua cerui viuacis. id est diu viuētis/ q. sicut dicit plinius in historia naturali ceruus senex querit serpentem et ex respiratione anhelitus trahit eū de foramine et ipsum comedit/et illa comestione uiuescit et resumit vigorem. Si proprium fuerit. id est si acceptum fuerit tibi mihi dare munus quod peto faciam tibi statuam de leui marmore. id est plano et terso/et dabo tibi caligas puniceas. i. purpureas. et est cothurnus calciamento vtriusq. pedi aptū. i. o h. cothurno in singulari et suras. i. tibeas in plurali/et pertinebant poetis et venatoribus.

Sinū lactis et hec tibi liba pyape quotannis **Thy.**

Expectare sat est custos es pauperis horti

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus at tu

Si fetura gregem suppleuerit aureus esto

¶ Construe. O pyape. i. deus hortorū sat est expectare. i. satis expectasti sinū lactis. i. vas plenum lactis/et hec liba. i. hec sacrificia quotannis. i. singulis annis/et tu es custos horti. i. agri pauperis/et nos fecimus te marmoreum. i. ymaginem tuā marmoream pro tpe. Si tamē fetura. i. nutrimentū vel partus suppleuerit. i. augeat gregem tu esto aureus. i. faciam tuam statuam auream. **¶ Sinū lactis.** hic thyris facit votum pyapo deo hortorū/et dicit q. tempore sue paupertatis habebat eius ymaginem marmoreā in horto paupere et pntabat ei munera parua. i. sinū lactis/vel placebas que in estate iocose comeduntur in hortis et scdm aliquos sinū pro vase est gñis nutriti prima longa. Seruus tamē et greci dicūt sinū/q. semp est masculini generis sed pro vase est prima longa/et pro gremio prima breuis/iuxta illud. Replet mās sinū lactis coagula sinū/et est semper quarte declinationis/ vt in sinu abrahe et pro vase sinū est vas in quo colatur lac mulsum. Dicit ergo thyris ad deum hortorū pyape satis expectasti sinū lactis et liba et fuisti horti custos pauperis. Sed si mulleuerit mihi cōcedere quod postulo ego tibi faciam statuam auream. scilicet si sinū dñes/et si fetura. id est nutrimentum a fouendo suppleat gregem. id est amministret/et augeat gregem.

Acryne galathea thyma mihi dulcior hible **Corp.**

Candidior cygnis hedera formosior alba

Cum primum pasti repetent p̄sepia thauri

Si que te corydonis habet te cura venito.

¶ Con. Galathea. i. amica mea acryne. i. nerei filia est dulcior. i. suauior mihi corydo in thimo. i. illa herba/hible. i. illius oppidi/et galathea est mihi candidior cygnis illa auibus/et formosior. i. pulchrior hedera illa herba/alba. i. candida/et o galathea si quis cura. i. aliquis amor tui corydonis. i. tui amatoris habet te. i. te detineat venito. id est veni ad eum cum thauri. i. illa animalia pasti. i. saturati repetēt te. i. querēt vel redibunt ad p̄sepia. i. ad stabula sua. **¶ Acryne galathea.** hic loquitur corydō certando de pulchritudine amice/et dicit q. nerei. i. galathea filia neryne est sibi dulcior q. sit thymus apibus in illo oppido vbi est abundātia thymi herbe quam diligūt apes/et est nerei patronymica greci/quia femina patronymica terminantur in nescit neryne/aut in os sicut peltas/aut in is sicut colchis. **¶ Candidior.** i. albiior illa que scz cygno/et pulchrior q. hedera alba cui lignū est pulchrius q. hedere nigre

Bucco. Virgi.

E. ii.

Cum primū. Precatur corydon a micam suam nerynem vt veniat ad eum quā-
do thauri erunt pasti saltem si habeat curam corydonis vel diligat eum.

Immo ego sardonis bideat tibi amarior herbis **Thir.**

Horridior rusco prolecat vilior alga

Si mihi non hec lux tota iam longior anno est

Ite domum pasti si quis pudor sic iuuenti.

Co amica mea immo ego videar. id est videri possum tibi. i. a te amarior herbis sar-
donis. id est de sardonis et videar. id est aspiciat horridior rusco. i. illa herba ama-
ra. i. videar tibi vilior. i. turpior alga. i. illa herba proleca. i. contempta. Si hec lux.
id est dies ista non est iam longior mihi toto anno / o iuuenti pasti. i. saturati ite do-
mum si quis pudor vobis est. id est si quā habetis verecundiam. Immo ego. **Thir.**
sic contrarium loquitur de amica sua dicens. q. ipse bene diligit eam / sed non diligit
tur ab ea / immo ipse est amarior ei q. herbe sardonice / quia in sardonis sunt herbes
miles apiastro que mel faciunt amarissimum et contrahunt labia hominis edentis
ac si vellet ridere et interficiunt hominem ridendo. Et rursus est herba amara / et al-
ga etiam quam proficit mare super littora: ex qua stercozantur agri. **C** Si mihi non
hec lux. Ostendit se amare eam / quia vna dies est ei longior anno. **I**te domum. Lo-
quitur ad gregem vt redeat domū / quia pudor est tam diu morari in pascua / et hoc
dicit / quia sperat q. quando venient iuuenti de pascuis sicut prius dicit corydon q.
primum pasti veniet amica sua.

Muscoli fontes et summo mollior herba

Corp.

Et que vos rara viridis tegit arbutus umbra

Solstitium pecori descendit e iam venit estas

Torrida iam leto turgent in palmitate gemme.

Construe sic. Quos fontes muscoli scy herba muscosa cooperit / et tu herba mollior
id est dulcior somno / et arbutus viridis. id est illa arbor que tegit. id est cooperit vos
fontes umbra rara. id est parua defendite. i. prohibete solstitium. id est calorem solis
pecori. id est gregi / quia estas. id est calor torrida. i. vehemens venit et gemme. id est
botri turgent. i. instantur in palmitate leto. id est in ramis vinearū. **C** Muscoli fontes.
hic loquitur corydon et certat de alia delectatione tēporis est in precando q. crescit
herba que est mollis ad dormiendū / et q. fontes sunt muscoli. id est herba cooperit
eos et sunt arbuta frondosa orat ergo omnia ista sibi dari vt depellant solstitium quia
quando ista nascuntur / recedit solstitium hyemale / et accidit estas.

Hic focus et thede pingues hic plurimus ignis

Thir.

Semper et assidua potest fuligine nigri

Hic tantum bozee curamus frigora quantum

Aut numerum lupus aut torrentia flumina ripas.

Con. focus. i. locus ignis est hic. i. in patria mea semper et thede pingues. i. illa q.
bozes grosse sunt semper hic / et plurimus ignis. id est copiosus ignis est semper hic. id
est in patria mea / et postes. id est pillaria domorum facti sunt nigri. id est nigra fuli-
gine. id est fumo assiduo. id est continuo / et nos curamus. i. timeamus / tñ frigora bo-
zee. i. illius venti q. lupus timet numerum ouium / q. flumina torrentia. i. aque abun-
dantes timet ripas. i. littora. **C** hic focus. loquitur thursis dicens q. p. trarū in patria
sua semper sunt ignes et thede pingues / et postes domorū semper sunt nigri propter
ignem / et est fuligo nigra sordidies canini. hic tñ bozee. i. propter ignem quem feci-
mus non dubitamus bozeam / sicut nec lupus veretur numerum ouium / quia bene
comedit oues numeratas / vel sicut flumina torrentia nō verentur ripas quas tran-
scendunt et superuenient / vel econtra quas fluctuant.

Stant et iuniperi & castane hirsute

Strata iacent passim sua quoque sub arboze poma

Omnia nunc rident at si formosus alexeris

Montibus his habeat vides et flumina sicca.

¶ Construe sic. Et uniperi. i. ille arboris. / castaneae hirsute. i. spinosae stant. i. sunt in
venetia. / poma quocumque sua iacent. i. sunt si rata. i. demissa sub arboris. / et omnia rident. i.
sunt leta. / at si alexis. i. ille iuuenis formosissimus / abeat. i. recedat ab his montibus
videas. i. videbis lumina sicca. ¶ Stant et uniperi. hic coram don iterum laudat vene-
tiam et redit ad illud quod iam dixit surgent in palmitis gemme ibi etiam sunt casta-
nae hirsute. Juniperus est arbor thursifera / dura quasi gigneus py. i. igne quia in ei
ligno optime nutritur ignis. Castanea significat arborem et fructum: sicut aux et fi-
cis. Et dicitur castanea quasi caste nata per contrarium / quia eius fructus nascitur in folli-
culo ad modum duorum testiculorum absconditorum. Et est notandum quod iste versus est
hexameter sine dactilo in quinto pede / et vocalis non cedit vocali / nec fit collisio vo-
calium in fine de juniperi cum illa conunctione et / nec in fine de castaneae cum principio
de hirsute / et sic est ibi bis boetis sicut in doctrinali. o vltimam almae deus. &c.

Strata iacent. i. in venetia abundant fructus pomorum stratorum sub arboribus
Omnia nunc rident. i. ibi abundant herbe florentes. ¶ At si formosus. hic retor=
quet totam landē predictam in cesarem qui est bonus rector imperij. quasi dicat si
alexia. i. cesar abest ab illa patria ipsa manebit sterilis & inculta / quis bonus pastor
impinguet oues et flumina sicca. id est arida / est hyperbole ad ostendendū magnā
sterilitatem patrie que non habet bonum rectorem.

Aret ager vicio moriens litit aeris herba

Liber pampineas inuidit collibus bmbzaz

Phyllidis aduentu nostre nemus omne virebit

Jupiter et leto descendet plurimus ymbri

¶ Construe. Ager .i. camp⁹ aret .i. desicatur defectu aeris/ et herba mortens vicio .i. defectu aeris corrupti sinit .i. affligitur/ et liber .i. bacchus inuidit .i. propter inuidias detrahit ymbrias pampineas folia vitis ac collibus/ et omne nemus .i. silua virebit .i. frondebit adueniunt nostre phyllidis/ et iupiter .i. aer superior descendet plurim⁹ .i. absq̃ dāns ymbria .i. pluuio leto .i. dulci. ¶ Aret ager. hic thyrsis sub alijs verbis laudat celsorem dicens q̃ sine eius domnio tota patria est pestifera et aer corruptus/ et herba sit carens pluuia/ et bacchus non dat folia vitis. Sed si phyllis veniat .id est amica sua habeat gratiam celsaris omnia sibi bene succedent/ et virebit omne nemus/ et aer superior dimittet pluuia.

Populus alceae gratissima vitis iaccho

formose myrthus veneri sua laurea phebo

Phyllis amat corulos illas dum phyllis amabit

Nec myrthus vincet coryplos nec laurea phebi.

¶ Construe sic. Populus. i. illa arbor est gratissima alciade. i. herculi. i. vitis est gratissima iaccho. i. baccho. i. myrthus. i. illa herba est gratissima veneri. i. illi dee i sua laurea. i. propria laurea est gratissima phebo/et phyllis. i. amica mea amat corylos. id est illas arbores/et dum phyllis amabit illas corylos myrthus non vincet corylos/et laurea phebi non vincet corylos. ¶ Populus alciade. Pic corydon iterum laudat cesarem dicens qd hercules amat populi arbores sibi consecratam/et bacchus amat vitem/et phebus laurum/et venus amat myrthum. Sed phyllis per quam intelligitur cesar pulcher et delectabilis amat corylos arbores nuciferas id est matianos et qd in cesar amabis eos nulla gens superabit eos quod intelligitur. Nec myrthus vincet corylos. ¶.

Bucco, Vir.

E.iii.

**Fraxinus in siluis pulcherrima pinus in hortis Thy.
Populus in fluuiis abies in montibus altis
Sepius ad si me lycida formose reuisas
Fraxinus in siluis cedit tibi pinus in hortis**

¶ Construe. Fraxinus. illa arbor est pulcherrima in siluis. id est nemotibus / & pinus pulcherrima in hortis / et populus. id est illa arbor est pulcherrima in fluuiis & abies id est sapinus est pulcherrima in montibus altis / o lycida o puer formose / si reuisas me. id est si uenias ad uidendum me fraxinus cedit. i. dabit tibi locum in siluis / pinus cedit tibi in hortis. **¶** Fraxinus in siluis. Thyrsus iterum laudat cesarem qui intelligitur per lycidam / & dicit quod fraxinus naturaliter crescit in siluis & populus est pulcherrima iuxta fluuios / et abies est pulchrior in montibus. quolibet enim res melius se habet in loco naturali. Sed si lycidas dignetur reuisere vel uisitare thyrsim / tunc ipse thyrsus faciet ipsum pulchriorem quod si fraxinus in siluis vel pinus in hortis. id est laudabit eum super omnes principes / sed ista laudatio non est liberalis quia est conditio nalis et mercedaria sed si bene feceris laudabo te / et ideo condon liberalius cātaui id est laudauit quod thyrsus.

**Hec memini et victum frustra contendere thyrsim Me.
Ex illo corydon corydon es tempore nobis**

¶ Con. Ego memini hec carmina vestra / et memini thyrsim esse victum et frustra contendere cum corydone / & ex illo tpe est nobis amicus. i. ex illo tempore cepi amare corydonem propter victoriam. **¶** Hec memini. Nunc loquitur meliboeus qui erat electus iudex. Et quia prius dixit alternatos muse meminisse volebant. Ideo dicit se nunc meminisse carmina prius a se recedisse thyrsim. i. corniculum victum. et corydonem victorem et ex illo tempore corydon fuit sibi multum amabilis.

**Pastorum musam Damonis et alphesibei
Inmemor herbarum quos et mirata iuuenca
Certantes quorum stupefacte carmina linceus
Et mutata suos requierunt flumina cursus
Damonis musam dicemus et alphesibei
Tu mihi seu magni superas iam saxa timauit
Siue ozam illirici legis equoris an erit vnq
Ille dies mihi cum liceat tua dicere facta
Ea erit ut liceat totum mihi ferre per orbem
Solo sophocleo tua carmina digna cothurno
At te principium tibi desinet accipe iussis
Carmina cepta tuis atq; hanc sine tempora circum
Inter bictrices hederam tibi serpere lauros
Frigida bis celo noctis decesserat umbra
Cur ros in tenera pecori gratissima herba est
Incumbens tereti damon sic cepit oliue.**

¶ Construe sic. Nos dicemus id est cantabimus musam. i. cantilenā pastori scz da-
 monis et alpheisbei quos certantes scz pastores iuvenca immemor herbarum. i. ob-
 lita herbarum. id est pastus mirata est. id est admirata est. quorum. i. pastorum car-
 mine. id est cantilena. lynces. i. illa animalia fuerunt stupefacte. et quoru carmine fin-
 mina mutata. i. eque separate a loco/requierunt. i. dimiserunt proprios cursus suos
 et dicemus musam damonis et alpheisbei et tu pollio sen tu speras. i. vincia. mihi id
 est ad materiam mei carminis/sara. id est lapides timui magni. id est illi fluvij ve-
 netie/sine tu legis. i. transis oram. id est regionē/equoris illirici. id est maris dalmat-
 ie. En vnq̃ erit illi dies. i. nunquid veniet mihi tempus vt liceat. i. expediat mihi de-
 cere. id est decantare tua facta. id est gesta tua/an erit. id est certe erit. id est veniet di-
 es vt liceat mihi ferre. id est dicere per totum orbem scilz tua carmina sola. i. que so-
 la sunt digna cothurnio sophocleo. id est illo stilo tragico quo vsus est sophocles/præ-
 cipuum mufe mee erit a te augustinus/et musa desinet. id est finiet a te/et tu accipe car-
 mina cepta. id est incepta tuos iussus/sine. id est permitte hanc hederam. id est par-
 uam coronam meam circum ipsa serpere. id est late ire inter lauros victrices. i. inter
 maximos triumphos/et vincta frigida noctis vir decesserat a celo/cum id est quā-
 do/roo. i. pluvia est gratissimus pecori. i. gregi in herba tenera. Damon incumbens
 oliue. id est baculo oleastri. id est rotundo sic cepit loqui. ¶ Pastorū musam. Huic eg-
 loge preponitur talis titulus. Damonis et alpheisbei pastori contentio. Unde in ista
 egloga primo preponit poeta/deinde prosequitur ibi. Primo ergo proponit se dictu-
 rum carmina damonis et alpheisbei scilicet cornificij et virgilij/quam eglogā fecit vir-
 gilius in laudem pollionis de cuius puero prius dixit. Incipe parue puer. dicit ergo
 virgilius. Nos dicemus musam damonis et alpheisbei pastorum qui contendit de
 suis amoribus vt dicetur postea/et est eorū carmen tam delectabile q̃ iuvenca. i. m-
 uenioracca obliuiscitur pastum. et lynces feroces bestie sunt stupefacte in dulcedine
 illius carminis. Et incipit constructio in illo verbo dicemus. ¶ Tu mihi. hic virgilius
 effectat videre diem in quo possit laudare pollionem/et sperat illud fore statim/quis
 vntur aduerbio demonstratiuo scilz en/vel oprandi/quis vtramq̃ habet significatio-
 nem/et est timanui fluminis venetie. Et mare illiricum est mare dalmatie vbi pollio
 habuit multas victorias. ¶ Et sola sophocleo. Sophocles fuit vnus et optimus poe-
 ta et altiloquio. Humiliter ergo dicit virgilius/quis sensus meus non sufficiat dice-
 re laudes pollionis magnas que sunt digne sophocle/tamen proposse meo dicā lau-
 des tuas. ¶ A repincipium. id est ista egloga facta est ex tuo precepto/et finitur in
 laudibus tuis. ¶ Hanc sine tempora. hic est anastrophe/et quis pollio erat etiā poe-
 ta. Ideo celo. id est hora matutina Damon incepto loqui vt sequitur. Et dicitur teres
 illud quod est longum et rotundum sicut lancea vel arbores.

Nascere præq̃ diem veniens age lucifer alnum **Da.**
Conjugis indigno nysi deceptus amore
Dum quero et diuos/quamq̃ nil testibus illis
Profici:extrema moriens tamen alloquor hora
Incipe menalios mecum mea tibia versus
Menalus argutumq̃ nemus pinosq̃ loquentes
Semper habet semper pastorum ille audit amores
Panaq̃ qui primus calamos non passus inertes
Incipe menalios mecum mea tibia versus
Mopso nysa datur:quid non speremus amantes
Jungantur iam griphes equis euo quoq̃ sequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damme
Bucco. Virgi. **E. iiii.**

Fraxinus in siluis pulcherrima pinus in hortis **Thy.**
Populus in fluuiis abies in montibus altis
Sepius ad si me lycida formose reuifas
Fraxinus in siluis cedit tibi pinus in hortis

¶ Construe. fraxinus. i. illa arbor est pulcherrima in siluis. id est nemoribus. et pinus pulcherrima in hortis. et populus. id est illa arbor est pulcherrima in fluuiis et abies id est sapinus est pulcherrima in montibus altis. o lycida o puer formose / si reuifas me. id est si venias ad videndum me fraxinus cedit. i. dabit tibi locum in siluis. pinus cedit tibi in hortis. **¶** Fraxinus in siluis. Thyrsis iterum laudat cesarem qui intelligitur per lycidam. et dicit quod fraxinus naturaliter crescit in siluis et populus est pulcherrima iuxta fluuios. et abies est pulchrior in montibus. quolibet enim res melius se habet in loco naturali. Sed si lycidas dignetur reuifere vel visitare thyrsim / tunc ipse thyrsis faciet ipsum pulchriorem quam si fraxinus in siluis vel pinus in hortis. id est laudabit eum super omnes principes. sed ista laudatio non est liberalis quia est conditio nalis et mercenaria sed si bene feceris laudabo te. et ideo coudon liberalius cantauit id est laudauit quam thyrsis.

Hec memini et victum frustra contendere thyrsim **Me.**
Ex illo corydon corydon es tempore nobis

¶ Con. Ego memini hec carmina vestra. et memini thyrsim esse victum et frustra contendere cum corydone. et ex illo tempore est nobis amicus. i. ex illo tempore cepi amare corydonem propter victoriam. **¶** Hec memini. Nunc loquitur melibens qui erat electus in dex. Et quia prius dixit alternatos muse meminisse volebant. Ideo dicit se nunc meminisse carmina predicta et receset thyrsim. i. conuicium victum. et corydonem victorem et ex illo tempore corydon fuit sibi multum amabilis.

Pastorum musam damonis et alpheisbei

Immemor herbarum quos et mirata iuuenca
Certantes quorum stupefacte carmina lince
Et mutata suos requierunt flumina cursus
Damonis musam dicemus et alpheisbei
Tu mihi seu magni superas iam sacra timaui
Siuc oram illirici legis equozis an erit vnq
Ille dies mihi cum liceat tua dicere facta
Tu erit ut liceat totum mihi ferre per orbem
Solo sophocleo tua carmina digna cothurno
A te principium tibi desinet accipe iussis
Carmina cepta tuis atq; hanc sine tempora circum

Inter victrices hedera tibi serpere lauros

Frigida vir celo noctis decesserat umbra

Cur ros in tenera pecori gratissima herba est

Incumbens tereti damon sic cepit oliue.

¶ Construe sic. Nos dicemus id est cantabimus musam. i. cantilenā pastoriū scz da-
 monis et alpheisbei quos certantes scz pastores iuvenca immemor herbarum. i. ob-
 lita herbarum. id est pastus mirata est. id est admirata est/ quorum. i. pastorum car-
 mine. id est cantilena/lynceos. i. illa animalia fuerunt stupefacte/ et quotū carmine fin-
 mina mutata. i. eque separate a loco/requerunt. i. dimiserunt proprios cursus suos
 et dicemus musam damonis et alpheisbei tu pollio sen tu speras. i. vincis/ mihi id
 est ad materiam mei carminis/ sara. id est lapides tumani magni. id est illi fluvij ve-
 netie/ sine tu legis. i. transis oram. id est regionē/ equotis illirici. id est maris dalmat-
 tie. En vnqz erit illi dies. Nunquid veniet mihi tempus vt liceat. i. expediat mihi de-
 cere. id est decōtare tua facta. id est gesta tua/ an erit. id est certe erit. id est veniet di-
 es vt liceat mihi ferre. id est dicere per totum orbem scilz tua carmina sola. i. que so-
 la sunt digna corthurnio sophocleo. id est illo stilo tragico quo vsus est sophocles/ pri-
 cipium muse mee erit a te augusto/ et musa desinet. id est finiet a te/ et tu accipe car-
 mina cepta. id est incepta tuis iussis/ et sine. id est permitte hanc hederam. id est par-
 uam coronam meam circum ipsa serpere. id est late ire inter lauros victrices. i. inter
 maximos triumphos/ et vmbra frigida noctis vir decesserat a celo/ cum id est quā-
 do/ ros. i. pluuia est gratissimus pecori. i. gregi in herba tenera. Damon incumbens
 olivæ. id est baculo oleastri. id est rotundo sic cepit loqui. ¶ Pastorū musam. huic eg-
 loge preponitur talis titulus. Damonis et alpheisbei pastoriū contentio. Unde in ista
 egloga primo preponit poeta/ deinde prosequitur ibi. Primo ergo proponit se dictu-
 rum carmina damonis et alpheisbei scilicet cornificij et virgilij/ quam eglogā fecit vir-
 gilij in laudem pollionis de cuius puero prius dixit. Incipe parue puer. dicit ergo
 virgilij. Nos dicemus musam damonis et alpheisbei pastorum qui contendit de
 suis amoribus vt dicitur postea/ et est eorū carmen tam delectabile q. iuvenca. i. in-
 uenit vacca obliuiscitur pastum/ et lynces feroces best. efunt stupefacte in dulcedine
 illius carminis. Et incipit constructio in illo verbo dicemus. ¶ Tu mihi. hic virgilij
 effectat videre diem in quo possit laudare pollionem/ et sperat illud fore statim/ quis
 vntur aduerbio demonstratio scilz en/ vel optandi/ quis vtramqz habet significatio
 nem/ et tumani fluvij venetie. Et mare illiricum est mare dalmatie vbi pollio
 habuit multas victorias. ¶ Et sola sophocleo. Sophocles fuit vnus ex optimis poe-
 tis et altiloquis. humiliter ergo dicit virgilij/ Quis sensus meus non sufficiat dice-
 re laudes pollionis magnas que sunt digne sophocle/ tamen proposse meo dicā lan-
 des tuas. ¶ A te principium. id est ista egloga facta est ex tuo precepto/ et finitur in
 laudibus tuis. ¶ Hanc sine tempora. hic est anastrophā/ et quis pollio erat etiā poe-
 ta. Ideo celo. id est hora matutina Damon inceptit loqui vt sequitur. Et dicitur teres
 illud quod est longum et rotundum sicut lancea vel arbores.

Nascere preqz diem veniens age lucifer alnum **Da.**
Conjugis indigno nysi deceptus amore
Dum queroz et diuos/ quamqz nil testibus illis
Proficit: extrema moriens tamen alloquor hora
Incipe menalios mecum mea tibia versus
Menalus argutumqz nemus pinosqz loquentes
Semper habet semper pastorum ille audit amores
Panaqz qui prius calamos non passus inertes
Incipe menalios mecum mea tibia versus
Mopso nysa datur: quid non speremus amantes
Jungantur iam griphes equis euo quoqz sequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damme
Bucco. Virgi. **E. iiii.**

Popule nouas incide faces tibi ducitur bro:
Sparge marite nuces tibi deserit hesperus oetam
Incipe menalios mecum mea tibia versus
O digno coniuncta viro dum despicias omnes
Dumq; tibi est odio mea fistula dumq; capelle
Hirsutumq; supercilium prolixaq; barba
Nec curare deum credis mortalia quemq;
Incipe menalios. &c.

Sepibus in uolstris te paruam roscida mala
Dux ego vester et am vidi cum matre legentem
Alter ab vndecimo tum me iam ceperat annus
Nam fragiles poteram a terra contingere ramos
Ut vidi vt perii vt me malus abstulit erro:
Incipe menalios. &c.

Nunc scio quid sit amor duris in cotibus illum
Almarus aut rhodope aut extremi garamantes
Nec nostri generis puerum nec sanguinis edunt
Incipe menalios. &c.

Seuus amor docuit natozum sanguine matrem
Commaculare manus crudelis tu quoq; mater
Crudelis mater magis an puer improbus ille
Improbus ille puer crudelis tu quoq; mater
Incipe menalios. &c.

Nunc et oues vitro fugiat lupus aurea dure
Mala ferant quercus narcisso floreat alnus
Pinguia corticibus sudent electra mirice
Certent et cygnis blule sit tyrtus orpheus
Orpheus in siluis inter delphinos arion
Incipe menalios. &c.

Omnia vel medium fiant mare viuite silue
Preces aerii specula de montis in vndas
Deferat extremum hoc munus morientis habeto

**Desine menalios iam desine tibia versus
Hec damon bolq; responderit alpheibeus
Dicite pyerides non omnia possumus omnes.**

¶ Construe. O lucifer. i. stella preueniens. i. ante veniens nascere/age. i. duc/vel fac diem alium. i. clarum/ego damon deceptus amore indigno quasi non sim dignus amore nysa. i. illius puelle coniugio mee/queror deos. i. lamentor apud deos qd id est quis nil profeci. i. quis nullu fructu feci illis testibus id est ipsis dñs sciētibz/ramen ego moriens. i. statim moriturus alloquor. i. diuos cōuenio in extrema hora mea tibia. id est mea fistula incipe. i. canta mecum versus menalios. i. versus archadicos menalios. id est ille mōs semper habet nemus argustum. i. siluam resonantem/et habet pinos. illas arbores loquentes. id est sonū facientes/et ille scilicet menalus audit semper amores pastorum. id est carmina ex amore facta ipsorū pastorū/et ipse audit panem. id est solum deum qui non est passus pumus. i. qui primus non permisit calamos inertos. i. fistulas sine arte. ¶ Incipe menalios 12. Et nysa. i. puella mea dat in vxorem mopso. i. illi pastori quid non speremus amantes. i. quid est quod non debeamus sperare. quasi dicat omnia. et griphes. i. illa animalia iunguntur. i. coniunguntur equis. i. est equus/sam. i. deinceps et euo sequenti. i. etati sequenti. damme timidi. i. illa animalia timentia/venient. i. accident cum canibus ad pocula. i. ad siumum o mopse o tu deformis incide. i. incidas nonas faces. i. redas. Nā vxor. i. coniunx datur. i. datur tibi/o marite. i. mopse/sparge. i. infunde nucez/hesperus. i. illa stella deserit. i. dimittit tibi oetam. i. illū montē thessalie. ¶ Incipe menalios 12. o coniuncta id est vxor viro. i. marito digno. i. nobili/dum tu despicias. i. spernis omnes homines/et dum mea fistula est tibi nysa/odio. i. in odium habes/et dum capelle sunt tibi odio et dum supercilii hirsutum indum grauiter pilosa est tibi odio/et dum barba prolapsa. i. magna est tibi odio/tu non credis quēq; deum. i. aliquem deorū curare mortalia insollicitum esse de rebus humanis. ¶ Incipe menalios 12. Er ego vidi te nysam paruam. id est iuuenem legentem. id est colligentem cum matre tua mala. i. poma rosida. id est rose sparsa in nostris sepibz. id est clausuris nostris/et o capelle tūc ego eram vester dux. i. ducebam vos/et alter annus. i. secundus ab undecimo anno/tum id est tunc cēperat me. id est attigerat/et tunc ego poteram contingere. id est attingere ramos fragiles. id est faciles a terra. id est stans in terra/vt vidi. i. mor vel post qd vidi vt perii. id est qualiter perii/et vt malus error. id est amor abstulit. i. arripuit me. ¶ Incipe menalios 12. et tūc scio. i. cognosco qd sit amor ysmarus. id est ille mōs et rhodope. id est alius mons/et gara amantes extremi. i. illi populi longinqui generāt amorem illum in coribus duris. id est inter saxa aspera/et illi non edunt. i. non paritū illum puerum. id est amorem nostri generis vel sanguinis. id est amor ipse nō est natus ex hominibus mansuetis. ¶ Incipe menalios 12. et amor senus crudelis docuit matrem. id est medeam maculare manus sanguine natorum. id est puerozum et tu mater. id est medea es crudelis/an. id est vitrum/mater. id est medea sit magis crudelis/an puer. id est amor improbus. id est crudelis fuerit in agis dico ille puer. id est amor fuit improbus/et tu mater. id est medea es crudelis. ¶ Incipe menalios 12. Nunc lupus. id est illud animal fugiat vitro. id est sponte/oues. id est agnos et queruas. id est ille arbores/dure. id est rigide/ferant. id est producant/mala. id est poma aurea. id est matura/et alnus. id est illa arbor floreat narcisso. id est producat illū florem/et myrice. id est ille arbores/sudent. id est emittant electra pingua. id est gemmas succinas pro corticibus suis/et vlule. id est volucres ille/certent. id est contēdāt cygnis. id est cum illis animalibz et tyrtius. id est ille pastor sit orpheus. i. bonus mus sicut fuit orpheus/sit inq; orpheus in siluis/et sit arion. id est alius cytharedus inter delfinas. id est inter illos pisces marinos. ¶ Incipe menalios 12. Et omnia fiant. id est efficiant mare medium/et o silue vinite. id est valete/quia nolo plus habitare siluas/et ego preces deferat. id est deorsum ferat/despectula. id est de altissimo montis aeris id est mōtis altissimi in yndas. id est in aquas/et tu nysa habeto. id est accipe hoc munus. id est donum extremum. id est vltimum mei damonis morientis/et o mea tibia desine. id est cessa cantare versus menalios. id est archadicos et damon dicit hec carmina/et o pyerides dicite. id est canite carmina que alpheibeus. id est ille pastor responderit. id est cantauerit/et nos omnes non possumus cantare

omnia carmina. ¶ Nascere pieq̄ diem. hic p̄sequitur quod p̄miserat sc̄z dāmonia
malam/ & introducit dāmon faciens cōquestionē ad deos sup̄ impietate sue con-
iugis que ipsam dimisit & aliū desponsauit/ & nomen illi nysa fuit. ¶ Quid queror. p̄-
ma syllaba de queror est breuis & est deponens/ sed q̄n̄ est passiuū producit primam
syllabam. Dicit ergo huius ego conquestus sum ad deos de deceptione mee con-
gis et nihil mihi profecit/ tñ tanq̄ desperatus dicā verba vitima. dicit ergo cōiugis
non quam habebat sed quam habere sperabat. ¶ Nū profeci. hic loquitur secundū
ep̄y cureos qui non sperant post hanc vitā premium nec suppliciu. Juxta illud. Nec
bene p̄ merito capis nec ita tāgitur extrema ira sicut in iulij enei. Incubuitq̄ thora.
dicitos nouissima verba mouens. ¶ Statum mouiturno. ¶ Incipe menalios. hic est
ctio none persone et loquitur ad rem irrationabilem per p̄tiosopopeam figuram.
ad fistulam quam vocat tibiam que est nutrimentū longum ad modum tibie. dicit
ergo ad suam magistrum musicum. Incipe inecū dicere carmina menalta. i. optima
quia menaltus est mons vbi fuerūt op̄um poete qui locuti sunt de amoribus pas-
tum/ et dicitur iste versus interscalaris sicut sunt aliqui dies in kalendario qui sepe
resumuntur sicut est dies iulij. Mopso nysa datur. hic incipit carmen miserabile
& dolorosum/ quia nysa vxor sua datur alteri marito. i. mopso. ¶ Quid nō speremus
amantes/ quia amatores sperant omnia fieri possibilia/ immo etiam sperāt illa que
sunt contra naturam/ est enim contra naturam q̄ illa speciosa nysa deat illi rustico
sc̄z mopso/ sicut etiā est cōtra naturā q̄ gr̄phes et equi diligāt se muticem et q̄ dā-
me timidi canum eant simul cum canibus/ est autē gr̄phes volatilis habens corpus
sicut leo/ & caput & pedes aquile/ & naturaliter odit equos. Damma est dubij generis
et est animal cornutū timens canes. Gr̄phes habet vitimam breuem sicut nomina
greca. ¶ Mopse nouas. quia antiquitus vxores nocte ducebantur ad maritos cum
facibus. ¶ Sparge marite. quia cōsuetudo erat spargere nuces q̄n̄ sponsa erat cum
sponso vt pueri vacantes raptui nucum cum magno strepitu cassando & colligendo
illas nuces impedirent audiri colloquium sponsi cū sponsa et est oeta mons in the-
cia vel thessalia vbi videntur stelle occidi/ sicut in yda videntur oiri. Et est vesp̄r
stella prima noctis. Juxta illud vesp̄rus est stella. ¶ Incipe menalios. Iterum
resumit versum interscalare. ¶ O digno cōiuncta viro. Nūc insultat & obiurgat illi
se que dimisit omnes alios maritos pro illo rustico mopso. Et est sarcasmus hostis
derisio quasi diceret tu es miserrima que diligis illū rusticum/ & dimittis me et mei
fistulam qui habeo supercilia aspera et pilosa et barbā longā/ que sunt signa fe-
tis viri et robusti. iuxta illud. Et homo pilosus fortis vel luxuriosus. ¶ Nec curam
deum. id est non putas deos habere curā de rebus inferioribus/ et sequitur secundū
stoicos qui dixerunt q̄ deus circa cardines celi perambulabat et natura non con-
siderat dicentes q̄ non est cura deo de bobus & alinis/ itaq̄ nysa putat q̄ dū eam non
punit. ¶ Sepibus in nostris. hic dāmon aggrauat suum dolorem et increpat cu-
pidinem deum amoris necdum fecit hoc malum matrimonium/ immo multa alia.
Loquitur ergo ad nysam dicēs. q̄ ipse es a pueritia cognouit ab illo tempore quā-
do mater sua colligebat poma rosida. id est humida sicut ros et viridia/ pueri talia
amant. ¶ Dux ego vester. Loquitur ad captas suas quarum iam erat pastor. Ubi
loquitur ad nysam vel ad matrem suam quas ad poma ducebat. ¶ Alter ab ynde-
cimo. id est erat annorū tridecim/ quia duodecim non est alter ab yndecimo/ im-
mo est primus/ et tunc incipit pubertas/ et tunc etiam dāmon incepit amare/ & iam
erat magnus/ quia iam attingebat ad ramos arbores/ & est parenthesis dixit ego
vna clauula cōmiscetur cum alia. ¶ Ut vidi vt perij. Notandum q̄ istud aduerbiū
vt/ aliquando est temporis/ et aliquando est similitudinis/ vt vidi. i. mor vel possē
vidi vt perij. id est qualiter perij vt me malus. id est qualiter amor fecit me errare
et est boethesio/ sed nec cedit vocalis vocali illius verbi perij. ¶ Nūc scio quid sit
amor. hic diffinit amorem describens eius naturā/ quia nūq̄ fuit natus ex ho-
minibus mansuetus/ sed fuit natus ex montib⁹ asperimis/ sicut sunt ysmarus & r̄po-
dope vel ex hominibus siluestribus seductis ab humana cōuersatione/ sicut sunt ga-
ramantes populi extranei finibus affrice. ¶ Genus amor docuit. Narrat mala que
fecit amor/ quia medea videns se cōtempta a iasone interfecit pueros suos. ¶ Cru-
delis tu quoq̄. Increpat etiam ipsam medeam vt non videatur p̄tiosus exulari ne
sit tota culpa libidinis/ homo etiam qui est animal rationale debet habere ratio-
nem dominantē super insultum amoris/ vt iunctum puer scilicet cupido fuit cru-

delis incitando/et mater fuit crudelis obediendo. ¶ Nunc et oues. hic tanq̃ desperans optat perueriti totum ordinem nature/quia postq̃ nyfa quam ipse cognouit a pueritia queritur ab eo optat vt lupus timeat oues/et quercus ferat poma rubra et alius ferat narcissum florem optimum/et geneste ferant electrum gummi precio sum. ¶ Certent ⁊ cygnis vltile. id est hyppupe que sunt aues turpes cantant sicut cygni/et tyrtus pastor videtur in siluis cantare sicut orpheus optimus lyrista et videatur in mari inter delphinas optimus cytarista sicut fuit arion qui cum fuisset deprehensus ab pyratibus rogauit eos vt diceret vnu carmen in cytara/et statim congregati sunt delphines circa nauem ad audiendum sonum/ipse autem salit super vnu delphinem/et sic euasit a pyratibus/et est delphinas accusatus grecus et corripit as. ¶ Omnia vel medium. hic tanq̃ desperans optat q̃ non sint amplius herbe/immo omnia sint in medium. i. in mari sicut dicit Ouidius in primo methamorphosorum. Omnia pontibus erat. Ware igitur dicitur medium/quia tenet plusq̃ medium mundi. ¶ Unite silue. Vno verbum est cum desperatione recedens ac si diceret valete ⁊ vinite ⁊ ad deum sitis. Preceps aeris. hic optat precipitari in mare de cacumine altius montis et sic mori/et vult q̃ nyfa habeat istud carmen pro munere ab ipso moriente. ¶ Desine menalios. id est non vult amplius cantare post mortem. ¶ Hec damon. hic loquitur poeta dicens q̃ damon dicit que dicta sunt sed illa que dicta sunt non sunt verba humana/sed potius diuina. Ideo requirunt deas carminis quasi diceret omnia preterita sunt vt cumq̃ dicta/sed ad sequentia necesse est inuocare diuinum auxilium vbi homines non sufficiunt per seipsos/q̃ nō oia possum⁹ oēs.

Effer aquam et molli cinge hec altaria bitta
Verbenaſq; adole pingues et mascula thura
Coniugis vt magicis sanos aduerrere sacris
Experiat sensus nihil hic nisi carmina desunt
Ducite ab h̃be domum mea carmina ducite daphnim
Carmina vel celo possunt deducere lunam
Carminibus cyrce socios mutauit blivis
frigidus in pratis cantando rumpitur anguis
Ducite ab h̃be. ⁊c.
Terna tibi hec primum triplici diuersa colore
Licia circundo terq; hec altaria circum
Effigiem duco numero deus impare gaudet
Ducite ab h̃be. ⁊c.
Pecte tribus nodis ternos amarylli colores
Pecte amarylli modo et teneris dic vincula necto
Ducite ab h̃be. ⁊c.
Linus vt hic dureſcit et hec vt cera liqueſcit
Uno eodemq; igni sic nostro daphnis amore
Sparge nolam et fragiles incende bitumine lauros
Daphnis me malus h̃it ego hanc in daphnide laurum

Alphe.

Ducite ab vrbē. ꝛc.

Talis amor daphnim qualis cum fessa iuuentum

Per nemoꝝ atqꝫ altos querendo baccula lucos

Propter aque riuum hirci pꝛocumbit in herba

Pꝛedita nec sera meminit decedere nocti

Talis amor teneat nec sit mihi cura mederi

Ducite ab vrbē. ꝛc.

Has olim exuias mihi perfidus ille reliquit

Dignoꝝ certa sui que nunc ego limine in ipso

Terra tibi mando debent hec pignoꝝa daphnim

Ducite ab vrbē. ꝛc.

Has herbas atqꝫ hec pontho mihi lecta venena

Ipse dedit meris nascuntur plurima ponto

His ego sepe lupum fieri ꝫ se condere siluis

Merum sepe animas pꝛimis exire sepulchꝛis

Atqꝫ sathas alio bꝛidi traducere menses

Ducite ab vrbē. ꝛc.

Fer cineres amaryllꝫ foꝝas riuoꝝqꝫ fluenti

Transqꝫ caput iace nec respexeris hic ego daphni

Aggrediar nihil ille deos ni carmina curat

Ducite ab vrbē. ꝛc.

Alpice coꝝrꝛipiunt tremulas altaria flammis

Sponte sua dum fere moꝝos cinis ipse bonum sit

Nescio quid certe est et hylas in limine latrat

Credimus an qui amant ipsi sibi somnia fingunt

Parcite ab vrbē venit iam parcite carmina daphnis.

¶ Cōstrue. Effet. i. deferat aqua / et cinge. i. circūda / hec altaria vitta. i. fascia mollis / senil / et adole. i. incende / verbenas. i. herbas illas / pingues. id est crassas / et adole thura mascula. i. fortia vt ego experiar auertere. i. peruertere sensus sanos. id est nō amantes cōiugio meis sacꝛis magicis. i. arte magica et nihil deest in isto loco nisi carmina. i. cantationes desunt. i. desiciunt / o mea carmina ducite daphnim. i. meū masculū / ab vrbē. i. a ciuitate domū. i. ad domū rusticū / et carmina. i. incantationes possunt deducere. i. deoꝝ sum ducere lunam ex celo. i. de celo / et cyce. i. illa mulier mutauit carminibus. i. incantationibus socios vltima. i. illius nobilis / et anguis. i. serpens frigidus. i. nocuus in pratiis. i. per prata rūpitur. i. amittit vim suam cātando. i. dū incantatur. Ducite ab vrbē. ꝛc. ¶ Daphni ego circūdo. i. cerno tibi terna lycis. id est tria fila hec diuersa colore triplici primum. i. in primum / et ego duco. id est traho est

giem. i. ymaginem coniugio/ter. i. triplice circa hec altaria dens gaudet numero in
pari. Ducite ab ybe. i. o amarylli nocte. i. liga ternos colores. i. illos triplices colo-
res tribus modis. o amarylli nocte id est colliga modo id est istos colores et dic ego
nocto vincula veneris. id est deo amoris. Ducite ab ybe. i. et vt. i. sicut limus. id est
terra durefcit. id est fit dura. vt. id est sicut hec cera liquefcit. id est fit liquidum vno simi-
et eodē igni. id est per ipsum solent fit. id est eodem modo daphnis durefcit et lique-
cat amore nostro. O amarylli sparge. i. infunde molliam. i. fer et sale et incende. i. com-
bure lauros fragiles bitumine. i. diuino igne et daphnis malus. i. amoris anxi⁹ vult me
et comburam hanc laurum. i. arborem daphnide. i. propter amorem daphnidis. Du-
cite. i. talis amor teneat daphnim qualis amor fuit cum vaccula id est parua iunen-
ca prociūbis id est quiuit in herba viridi perdita. i. vaccula propter amorem pro-
pter. i. iuxta riuū aque querendo muenium suū per nemora et per lucos altos. i. siluas
magnas. et ipsa vaccula non meminit decedere. i. recedere nocti sere id est tarde et
talis amor teneat daphnim. nec cura. i. sollicitudo mederi. i. dandi medicinam sit mi-
hi. Ducite ab ybe. i. ille scy daphnis perfidus. i. malus reliquit mihi has exuias
. i. vestes tanq̃ pignora. id est munera cara sui que. i. pignora o terra ego mando tibi
in ipsolime. i. in introitu domus. et ipsa pignora debent ipsius daphnim reducere ab
ybe. ¶ Ducite ab ybe. i. ipse meris. ille magicus homo dedit mihi has herbas/
et dedit mihi hec venena mihi lecta. i. collecta pontho. i. in illa silua. et ego vidi merim
id est illum magicum sepe fieri. id est mutari in lupum hio. i. herbis. et vidi se conde-
re. i. abscondere in siluis. et vidi animas exire. i. extra ire sepulchris ymis. i. profundis
et vidi ipsum traducere. i. transmutare. alia. i. ad aliū agrum. messes. i. blada. satae. i.
seminatas. Ducite ab ybe. i. o amarylli fer. id est porta cineres foras. et lace id est
proscellas trans caput. id est retro caput. riuo fluenti. id est in aquam currentem. et
caue ne respereris retro te. et ego aggrediar id est adouar daphnim his artib⁹ ma-
gicis. et ille daphnis nū curat deos. et nū curat carmina. i. incantationem. Ducite ab
ybe. i. o amarylli aspice. ipse cinis. corripuit. i. rapuit altaria sua sponte flammis tre-
mulis. id est cuius flammis tremantibus. dum mozo. i. tardo. ferre. id est portare et vti-
nam hoc sit bonum certe nescio quid est hoc. et hylas id est ille canis latrat id est cla-
mat illumine. i. in illo loco credim⁹. i. ita iudicam⁹. an. i. vtrū q̃ amāt fingunt. i. cogitāt
sonnia sibi. et o carmina mea parcite quia nolo amplius cantare q̃ iam daphnis ve-
nit ab ybe. Effert aquam. Loquitur alpheus in persona yrori tulius vel daphnidis
loquentis ad ancillam suam amaryllidam vt afferat sibi aquam. et alia que requirū-
tur ad fascinum construendo pro marito suo qui repudiāt eam et vult facere incanta-
tiones et carmina ad mouendū et mutandū animā mariti sui vt conuertatur ad eā
et precepit ancille sue afferre aquam et circū dare altare de vitta. i. fascia vītenda. et
debet vitta scribi per duplicem t. ¶ Verbenasq̃. Verberna a verberando dicta est. q̃
est congrua in sacrificiis amoris. q̃ est generatiua lactis et respicit mammillas. et in
de potest dici vberina. q̃ confortat vbera. vel verberna quasi veruena. quia viridis si-
cut herbe caste dicuntur a virtute virides. quia virtus non senescit. Antiquē vō glo-
se habent verbenas. i. herbas illas vel folia oline. ¶ Adole. i. incende vel inflamma
mascula thura. i. fortia que sunt ad modum testiculorū. ¶ Coniugio vt magis. id est
da mihi predicta vt possim pervertere sēsus sanos coniugio mei. ¶ Sanos. id est nō
amantes. q̃ per contrarium amantes dicuntur insani et non amatores sunt sani si-
cut erant daphnis et tulius ad vxores suas repudiatas. Nihil hic nisi. non dubito q̃
reuocem amorē meum daphnim si sicut incantationes vel carmina. Ducite ab ybe
i. ad scio q̃ carmina repellent daphnim redire a ciuitate ad domum rusticā et pasto-
ralem huius vxorem suam. Carmina vel celo. facit argumentum ad pbandū a forti-
ori q̃ carmina possunt mutare inētes hominū. q̃ carmina possunt facere q̃ luna descēdat de
celo. q̃ fortilegi dicunt q̃ q̃ luna est in defectu ipsa non est amplius in celo. sed descē-
dit in terram per incantationes mulierū. Luna enī h̃y p̃tāt in celo super terram et in
ferno. ideo dicitur in eneide. tria virginis ora dyane. et dī luna quasi lucentius vna.
Carminibus certe. facit aliud argumētum. q̃ cyce filia solis mutauit socios vitris
in bestias per suas incantationes et per sua carmina. ¶ Frigidus in pratis. Carmi-
na edum mutant sensum hominis immo faciunt seroentes venire ad incantatorē
ita etiam faciam amatorem meum venire ad me. ¶ Terna tibi. dic itipit facere fasci-
num circūdando altare triplici litio. Et dī litium quasi ligatum p̃ q̃d ligantur stā-
na textorum intricata. iō conuenienter ytitur litio ad incantando amatores et ad in

tricandū eoa/et erant ter tria litia tribus coloribus. I. tria roſes & tria alba & tria ni-
 gra/et ſic erāt nouē ſicut in principio mūſe nomies ſi: hyticleyſon. &c. dyabolus enim
 vult ſuū ſacrificiū fieri ſicut diuinū. Effigie duco/quia incantatrices & malefici facie-
 bant duas ymagines vnā de luto/et aliam de cera quas ymagines ducebant cer-
 ca altare. ¶ Numero deus. Aſſignat cauſam quare dicit ter/quia deus gaudet nu-
 mero ternario vel impare cuiuſmodi eſt ternarius/qui eſt decimus numerus et per-
 ſectus/habet enim principium medium et finem/ ſed poete hoc dixerunt de equa
 vel luna que habet tres poteſtates vt dictum eſt propter perfectionem dicti nume-
 ri ternary. ¶ Recte tribus. Loquitur iterum vxor iulij ad ancillam ſuam dicens
 ſcias in quolibet colore predicto tres nodos/et ſic erunt tres nodi/et dicas ego nec
 vincula amoris/et eſt modus incantandi ſortilegarum. ¶ Lunus vt hic. Ponit aliud
 myſterium ſacrificiorum paganorum. Prims enim dictum eſt qd ſiebat vne yma-
 gines/vna de luto/et alia de cera-nunc facit orationem deprecando qd ſicut vnus et
 idem ſol dare facit lutū et liquefacit ceram/ita vnus et idem amor reddat ſua
 amatoris molle et tenerum/et poſtq conuerſum fuerit cor amatoris in amorē mei
 poſſit confirmari et ſolidari ſicut lutum ſolidatur a ſole. ¶ Sparge molam. Tangit
 illud myſterium quod ſiebat a maleficiis antiquorū/ quia ſiebat quoddam pulmen-
 tum ex ſale et farina quod dicebatur mola ſaſſa que aſpergebatur ſup ſacrificium
 ignē holocauſti/ignis autē ille ſiebat ex lauro que eſt arbor viridis ſicut amor/et ei
 ſulphure quod eſt vehementer ardens et ſtāabile/et intelligitur per bitumē quod
 generat ex ſumine circa babilonē vbi cadūt multa flumina/et eſt quedā terra tenax
 ad ſignificandum tenacitatē amoris. ¶ Daphnis me malus. Verba ſunt ipſius qui
 faciebat maleficiū. I. ſicut ego votoi amore daphnidis/ita ego propter eū vitam mē
 laurū. ¶ Talis amor. Loquitur optatiue. I. yrinam daphnis habeat talē amorem
 cui buccula. I. parua vacca vel iuuenca que eſt ſeſſa querendo aurum per nemora
 et laſſa p̄cumbit in riuo frigido et ibi remanet tota nocte/ſic cōtingat daphnidi ama-
 re me ardentē/et ego noli ſibi dare remediū per artem magicam nec me ſibi in-
 gendo/qd iſti ad duobus modis refrigerat amor. Has olim eximias. Dicit qd daphnis
 ſibi dimiſit quedā veſtimenta ſua in pignus ſui amoris que ipſa vult nunc ſepelire in
 introitu domus qd eſt locus ſacer et dedicatus veſte. I. deo ignis/et ſi qd iſta veſtimen-
 ta debent ſibi daphnidem reddere in virtute artis magice/et facit proſopopeā lo-
 quendo ad rem irrationalē/cum dicit terra tibi mando. ¶ Has herbas. Ponit ſci-
 ciam in ore ſuo opere/qd herbe ſunt collecte in peromo inſula vbi ſūt optimæ ynenæ.
 ¶ Ipſe dedit meris. I. ille qui ſuit optimus magicis docuit illam. ¶ His ergo. Con-
 firmat p̄ experientia qd ars ſua eſt efficax cū ipſa iā mutauit hoies in lupos/ipſa enī
 vidit qd meris paſtor magicis reuocabat alas a ſepulchris et reſuſcitabat mortuos
 et tranſſerebat ſegetes vnus agri in alium agrum. ¶ Fer cineres. Poſtq lauros et
 ymagines predicte ſunt redacta in cinerem illa domina precepit ancille ſue aſſerre
 cineres/et proſicere eos retro caput ſuum in riuum ſluentē et non reſpiciat retro ad
 ſignificandum qd malicia daphnidis ſit deleta et nunq̄ redeat amplius in ſuum er-
 rorem/nec amplius dimittat vxorē ſuam/vel iubet qd non reſpiciat retro ne videat
 deos qui ſunt in ſacrificio/hi enim ab hoſibus nolūt videri niſi miraculoſe et ſupernu-
 turaliter. ¶ Nihil ille deos. ad eſt daphnis dicit deos nō curare de iſtis inferioribus
 ſicut opinantur ſtoici nec credit qd carmina poſſint immutare mentes hominū ſed
 ego probabo ſibi cōtrarium et ipſum reducam ad me. ¶ Aspice contripuit. Loquitur
 ancilla ad dominam dicens vidi quomodo ille cito ſponte ſua ſine igne inflammuit
 altaria qdū ego retardo ipſum proſicere retro me ſicut inſiti/nescio quid ſigni-
 cat quia hylas catulus noſter fortiter clamat in lumine vbi ſunt abſcondita veſtimen-
 ta in terra quando dictum eſt terra tibi mando. ¶ Credimus an qui amant ipſi ſibi
 omnia ſingunt. Iſte tertius reperitur varius/ quia quidam habent enī qui amant
 aliq̄ habent an qui amant/et videtur eſſe metris capiendo an diſiunctiue pro vel/et
 eſt trocheus in ſecūdo pede verſus hexametri/nam an que eſt prima de amant facit
 unt trocheum faciendo ſynalimpham non obſtante doctrinalis regula. Sedes mū-
 la datur. et cetera. Quia iſte liber factus eſt multo ante alexandrum qui locutus eſt
 ſecundum vſum metrificandi modernū. ¶ Et nota qd trocheus coſtat ex prima lon-
 ga et ſexta breui/et audit. Et vult ſibi dicere ancilla vel poeta ſub eius pſona quia
 nescit quid eſt de illis magicis et de viſionibus que illic ſunt/ ſed credit qd ipſi amato-
 res eſtimation et ſomniant tales viſiones fantaſticas in quo notatur qd virgilius per-

gat se a talibus magicis incantationibus. ¶ Parcite ab ybe venit iam parcite car-
mina daphnis id est nolo amplius carminare/quia iam certa sum q daphnis venit
ab ybe ad me. Et hec de octava egloga.

¶ Sequitur nona egloga.

Quo te meri pedes: an quo via ducit in ybe. **Li.**

¶ Construe sic. O meri. id est o pastor/quo. id est ad quē locum pedes
tui ducunt te / an quo. id est ad quem locum via ducit te / an in ybem.
¶ Quo te meri pedes / an quo via ducit in ybe. Hec est nona egloga in qua narra-
tur calamitates mātue civitatis de qua fuit virgilius que civitas erat iuxta cremo-
nam civitatem que cremona fovebat anthonio contra augustum sed capta fuit ab
augusto violenter / et dedit eam augustus militibus suis. Et quia illa possessio non
erat satis ampla data est eis mantus quam dure tractaverūt sic q arrius centurio
voluit interficere virgilium volentem defendere agros suos & coactus est virgilius
relinquere locum / et dimisit procuratorem suum cui ordinavit facere de possessioni
bus quod melius est obedire illi tyranno donec fieret aliqua alia bona promissio. Et
singuntur hic duo pastores scilicet lycidas et meri procurator virgilii / et querit lyci-
das meri quo vadis / vel ad quem locum pedes tui portant te vtrum ne portant te
ad ybem.

O lycida viui pervenimus advena nostri
Quod nunq̃ veriti sumus vt possessor agelli
Diceret hec mea sunt veteres migrate coloni
Nunc victi tristes quoniam loys omnia versat
Hos illi quod nec bene vertat mittimus hedos.

Me.

¶ Construe sic. O lycida nos viui. id est diu viuentes pervenimus ad istā miseriam
quod id est quā miseriam nunq̃ veriti sumus. id est nunq̃ dubitavimus vt advena
possessor. id est extraneus possessor nostri agelli. id est agri dicere. id est auderet di-
cere hec mea sunt / & vos coloni. id est habitatores veteres. i. antiqui / migrate. id est
cedite / et nos ergo tristes victi mittimus hos hedos illi advene scilicet istud donū
hedorum quod non bene vertat. id est proficiat / quia forte. id est fortuna versat. id est
mutat omnia. O lycida viui pervenimus advena nostri. Respondet meri. o lycida
vt vivimus vsq̃ ad istā miseriam quā nunq̃ speravimus scilicet q extraneus ho-
mo auderet dicere veteres migrate coloni ab isto agro / quia nō est vester sed noster
Et dicitur notanter q nunq̃ veriti sumus / quia iacula premissa minus ferisit & levius
ledit quicquid previdimus ante. Ideo victi tristes portamus hedos et dona illi ad-
vene tyranno quod donum non vertat sibi in bonū sed sibi male proficiat / quia for-
tuna omnia versat sed vltimā istud vertatur in peius.

Certe equidem audieram qua se subducere colles
Incipiunt molliq̃ iugum dimittere cliuo
Vsq̃ ad quam veteris iam fracta cacumina fagi
Omnia carminibus vestrum servasse menalcam.

¶ Construe. Equidem. id est certe ego audieram menalcā vestrum servasse. id est
reminisse omnia scilicet p̃dicta carminibus ea parte scilicet qua colles incipiunt sub-
ducere. id est in campos dissolui / et que montes incipiunt dimittere. id est deorsum
mittere / iugum. id est summitates / cliuo molli. id est assensu dulci vsq̃ ad aquam / et
vsq̃ ad cacumina. id est summitates fagi. id est illius arboris antiquae. ¶ Certe equi-
dem audieram qua se subducere colles. Respondet lycida / et querit quomodo pos-
set fieri / quia ego audieram q vester menalcas. id est virgilius turbatur totā man-
tam et descripsit illam patriam et fines eius et situationem eius.

**Audieras et fama fuit sed carmina tantum
Nostra valent lyrida tela inter martia quantum
Chaonias dicunt aquila veniente columbas
Quod nisi me quacumq; nouas incidere lites
Ante sinistra cana monuisset ab ilice cornix
Nec tuus hic meris nec biueret ipse menalcas**

¶ Construe. Verum est q tu audieras et fama. Tramor fuit sed nostra carmina tan-
tum valent. i. pnt inter tela martia. i. inter facta bellicosu. qm hostes dicunt colu-
bas. i. illas aues chaonias. i. egypticas valere ipsa aquila. i. aue illa veniente qm
si cornix. id est illa auis monuisset sinistra ab ilice. id est a quereu. causa. id est concan-
me meris incidere. i. abscondere lites nouas. i. magnas lites contra centurione qui
cuiusq; ratione nec tuus meris viueret hic. i. in mantua. nec ipse menalcas viueret
hic. i. in mantua. **¶** Audieras. Respondet meris bene potuisti audire et veru fuit q
virgilinus erat bene dilectus ab augusto propter sua carmina et erat ei mantua arto
mendata per virgilium sed nunc in furore belli carmina nihil profunt sicut non valit
paruum augurii adueniente maiore na in chaonio silus gre in q columbe dant riu
et auguria si superueniat aquila tunc cessat augurium colube. **¶** Qd nisi me. i. si ego
non preuidissem mihi ego et menalcas fuissetis nunc mortui sed per augurium co-
gnouimus q non debeamus resistere. arrio centurioni. Et ponit modu augurii qui
cornix q est auis garrula. i. que aliqui inuadat alias aues descendit a sinistro latus
concauam quod fuit nobis augurium q armigeri garruli descenderent sup dicem.
sup mantua patriam fertilem et q descendit a sinistro ideo erat malum signu car-
bor cōcana significabat mecolas esse frustratas bonis suis. i. q moli est contra augu-
riu recalitrare. ideo cognouerunt meris et menalcas q non debebat resistere luto
inimo recedere iuxta illud chatonio. Cede locum. rē.

**Deu cadit in quemq; q̄tum scelus hec tua nobis
Pene simul tecum solatia rapta menalca
Quis caneret nymphas q̄s humum florentibus herbis
Spargeret aut viridi fontes induceret vmbra
Vel que sublegi tacitus quis carmina nuper
Cum tu ad delicias ferres amaryllida nostras
Tytire dum redeo breuis est via pasce capellas
Et potum pastas age tytire et interagendum
Occursare capro cornu ferit ille caueo.**

¶ Construe. Deu. i. pro cholo tantum scelus. i. nymphas cadit. i. incidit in quod q̄
o menalca tua solacia sunt pene. id est quasi simul tecum. i. cum teipso. rapta. i. rē-
pta a nobis quis caneret. id est cantaret nymphas. i. carmen bucolicum si virg
illet mortuus et quis spargeret. i. cooperiret humum. i. terram herbis florentib
quis induceret. i. tegeret fontes vmbra viridi aut quis caneret carmina que ego
citius sublegi. id est furatus sum tibi nuper cum. i. quando ferres. i. duceres amaryl-
lida id est amecam nostram ad delicias nostras o tytire pasce capellas dum redeo. id
est reuertar. et via scilicet est breuis. Et o tytire age. i. duc capellas pastas saturatas
potum. i. ad potandum et interagendum. i. dum tu ducis caueo. i. caueas occursu-
re id est obuiare capro. id est arrio quis ille armis ferit. i. nocet cornu. id est gladio.
¶ Deu cadit. Lucidas ad. i. quando condoler quomodo potest esse tyrannus tam cru-
delis q interficeret tyrannam solemnem sicut erat virgilinus qui nō finerat adq̄

carmina sua immo fuissent motus et co. ¶ Quis caneret. I. Virgilius fuisse motus
quis fecisset bucolica et georgica et agricultura. ¶ Vel que subleget. Fingit
enim se subtiliter virgilio sua carmina quando virgilius ibat ad amaryllidam. i. res
mam que dicitur amos transponendo litteras. ¶ Tytre dum. hic virgilius recom-
mendat suas possessiones suo procuratori / quia virgilius vadit romam et statim re-
dit / quia vicius via est et sperabit habere provisionem et remedium ab augusto ces-
sare contra tytannum artium. Et inter agendum. Iterum debes agere illud quod se-
quitur scilicet occurrere vel obviare capto. Sarriso / sed caute agendum est et blan-
diendo / nō rigore in faciendo: quia ille caper cornupetit vel ferit. Quia percutit de
gladio. O curiare est frequentatuum de occurrere.

Immo hec que varro nedum perfecta canebat. **Me.**

Varre tuum nomen superet modo mantua nobis

Mantua ve misere nimium vicina cremone

Cantantes sublime ferent ad sydera cygni.

¶ Construe. Immo quis cantasset hec carmina que ipse virgilius canebat. i. compo-
nibat varro. i. illi duci nedum perfecta. i. que non erant completa / o varre. i. o dux /
cygni. id est poete cantantes / ferent. id est portabunt tuum nomen sublime. id est no-
bile ad sydera modo. i. dummodo mantua. i. nostra civitas superet. i. supersit nobis
mantuanis / dico mantua vicina. i. propinqua nimium cremone. i. illi oppido. ¶ Im-
mo hec. Prins dicit lycidas quis caneret nymphas: sic dicit meris quis caneret car-
men quod ego incepti varro amico meo quod non est adhuc limitatum nec perfectum
et intelligit eundem quam facere proposuerat in honorem cesaris. ¶ Varre tuum
nomen. i. nunc maneat tuum nomen nobis propitium / vt tantummodo nobis red-
datur mantua. ¶ Mantua ve misere. i. desce misera mantue que nullo modo ma-
le fecit contra augustum / sed patitur multa damna propter vicinitatem cremone ciui-
tatis que tenebat partem antionis. ¶ Cantantes. O varre fac reddere mantuanam et
cygni. id est poete candidi leuabunt nomen tuum vsq. ad astra.

Sic tua cyzneas fugiant examina taxos

Ly.

Sic cytisio paste distendent vbera vacce

Incipe si quid habes et me fecere poetam

Perides: sunt et mihi carmina me quoque dicunt

Vatem pastores sed non ego crudelis illis

Nam neque adhuc varro video: nec dicere cyzna

Digna sed argutos inter strepere anser olores.

¶ Construe. O meri incipe cantare si quid habes / et sic. i. eo pacto oro vt tua examina
tuæ apes fugiant taxos cyzneas. i. illas arbores sic dictas / et oro q. vacce paste
id est saturate distendent. id est repleant vbera. id est mamillas lacte. Incipe ergo
si quid habes / et perides. id est ille muse me fecere poetam / et carmina sunt mihi
id est apud me habeo carmina / et pastores dicunt. id est nominant me vatem. id est
poetam / sed ego non sum credulus illis / quia ego nō video: dicere carmina que sunt
digna varro. id est illo poeta / vel cyzna. i. illo poeta / sed ego tanq. anser video: stre-
pere. id est strepitum emittere inter olores. id est cygnos argutos. i. sonoros. ¶ Sic tua
dicyzidas adiurat merim vt dicat vnum carmen / et est mos loquendi ac si diceret
sedens te adiunget / tua. id est exoro q. omnia tua prosperent / et q. omnes apes tue
fugiant taxos cyzneas. id est cyzne regionis. i. partis grece vbi sunt multe tati or-
dores pestifere apibus. Deprecor etiam vt vacce tue post pastum repleantur lacte:
Et ideo incipe si quid habes. i. dic si scis aliquod carmen / quia ego libenter audiam
nam etiam ego sum poeta / et muse fecerit me poetam / et me quoque dicunt. Loqui-
tur humiliter nec audet dicere se poetam sed solum quia pastores reputant esse po-

Bucco. Vir.

J. J.

lem nec audet dicere q̄ viri sapientes reputabant eū vatem. Virgilius enī fuit poeta verecundus sicut dictum est in principio huius libri. Sed non .i. non credo pastoribus / nam neq̄ .i. varro fuit magnus poeta. Ideo sibi magis crederem q̄ pastoribus / nec video: esse dignus dicere carmina digna cytha qui fuit altiloquus poeta sed video: inter strepere. id est discordanter canere vel imperfecte sicut anser canit inter olores / vel cygnos qui optime cantant. Et dicit argutos olores. id est sonoros sicut prius / forte sub arguta.

Id quidē ago ⁊ tacitus lycida mecū ipse voluto. Dei.

Si valeam neq̄ est ignobile carmen

Huc ades o galathea quis est nam ludus in vndis

Hic per purpureum barios hic flumina circum

Fundit humus flores hic candida populus antro

Imminet et lente texunt vmbraacula bites

Huc ades insani feriant sine listora fluctus.

¶ Con. Id quidem ago. i. cogito apud me fecere aliquod carmē. i. o lycida ipse tacitus cogit abundus voluto. i. considero mecum si valeā. i. si possum meminisse illorum carminum / et carmen meū non est ignobile. i. inutile o galathea. i. o amica huc ades id est venias quis ludus. i. que delectatio est in vndis. i. aquis / ⁊ hic ver. i. ip̄s purpureum. i. delectabile est apud nos / et humus. i. terra fundit. i. spargit varios flores. i. circum flumina. i. in circuitu fluminum / et populus. i. illa arbor candida imminet antro in fovea / ⁊ bites lente. i. flexibiles texunt. i. componunt vmbraacula / o huc ades. id est venias / et sine. i. permittit vt fluctus insani. i. magni feriant. i. tangant listora. ¶ Id quidē. Loquitur meris. Ego etiā cogito apud meipsum aliquod carmē gloriificū in memoria mei et cesaris si possum memorari / q̄ tribulationes mundane impediūt memoriam. huc ades. Nūc invocat galatheā q̄ fuit vna nympharū quā amavit cyclops / et vocavit eā vt dimissa fluctibus veniret ad ipsum super terrā. Dicit ergo: O galathea amica mea. i. cesar huc ades. i. respice nos mantuanos / quia nō est delectatio in vndis sicut in terra vbi sunt flores et flumina / ⁊ arbores ⁊ vmbrosae bites veni ergo et permittit fluctus furiosos vberare listora.

Quid que pura solum sub nocte canentem Ap.

Audieram numeros memini si verba tenerem.

¶ Construe. O meri quid facis de illis carminibus que ego audierā hoc dico te canente sub nocte pura. i. serena / et ego memini numeros. i. metra si tenerem. i. si habere in mente verba. ¶ Quid que. Loquitur lycidas. o meri quid facis de illis carminibus que ego audivi te facere tota nocte / quia bene audivi sonum et numerū. q̄ faciebas versus exаметros: sed non potui distincte percipere verba tua vbi notat q̄ metra melius sunt in tempore sereno / et sub silentio.

Daphni quid antiquos signorū suspicis ortus Dei.

Ecce dyonei processit cesaris astrum

Astrum quo segetes gauderent frugibus: et quo

Duceret apzicis in collibus bua colorem

Insere daphni puros carpent tua poma nepotes

Omnia fert etas / animum quoq̄ sepe ego longos

Cantando puerum memini me condere soles

Hinc oblita mihi sunt carmina vox quoq̄ merini

**Iam fugit ipsa lupi merim videre priores
Sed tamen ista satis referet tibi sepe menalcas.**

¶ Construe. O daphni quid id est quare inspicio ortus antiquos signorum id est stellarum ecce astrum id est stella cesaris dyoneti id est veneris processit id est ortum est et dico astrum quo scilicet astro segetes instrumenta gauderent id est maturefcerent frugibus id est fructibus suis et quo astro vna duceret id est haberet in collibus apicis id est amenis colorem o daphni misere id est planta pios id est illas arbores neptes id est successores carpent tua poma etas id est tempus fert id est aufert et inuient etas aufert animum id est memouam ego sepe id est plerumque meminisse me puerum id est cum essem puer condere id est finire longos soles id est magnos dies cantando et nunc tot carmina sunt oblita mihi id est mea ipsa vox fugit me merim et lupi priores videre id est viderunt merim tamen menalcas id est ille pastor referet id est cantabit tibi sepe ista carmina que oblita sunt **¶ Daphni quid.** hic loquitur meris ad daphnidem et querit quare respiciebas stellas Et potest responderi quod respiciebat astrum cesaris dyoneti id est de genere dyones quia fuit filius veneris **¶ Astrum quo segetes.** hic est anadiplosis quia versus incipit sicut precedens finit et est effere gestis expositio prioris et est illud astrum quedam stella noua quam vidit augustus quando faciebat ludos funebres patrio sui et fuit visa in mense quintili quando segetes et vince maturefciunt et ille mensis sortitur nomen iulij cesaris et in hoc laudatur augustus cesar et post istam laudem postulat ab eo prosperitas in terra mantuanorum non solum pro presentibus sed etiam pro futuris nepotibus cum dicit Insere daphni priores **¶ Omnia fert etas id est aufert per prothesim.** Et est sensus Nemo est perpetuus immo nec memoria est perpetua nisi per pulchra gesta et magna beneficia Ideo orat cesarem vt in vita sua faciat aliqua digna memoria post mortem **¶ Sepe ego.** Ego virgilius cantavi multis diebus blandiendo cesari sed memoria tribulationis conturbauit sensus meos et oblita sunt carminum que feci et non possum cantare **¶ Ille qui efficitur raucus quem prius lupi viderant.** Philosophi enim dicunt quod quando lupus prius videt hominem quod videatur ab illo efficit hominem visum raucum unde tractum est illud proverbium Lupus est in fabula quando prius aduenit ille de quo fit sermo quia tunc tacemus et efficiamus muti **¶ Sed tamen ista satis referet tibi sepe menalcas.** Locutus est virgilius de seipso sub persona meris Nunc id est facit sub persona menalce et dicit o meri ego non possum cantare carmina oblita sed menalcas ea cantabit

Causando nostros in longum ducis amores Ly.
Et nunc omne tibi stratum silet equorum et omnes
Aspice ventosi ceciderunt murmuris aure
Hinc adeo media est nobis via namque sepulchrum
Incipit apparere byanosis hic ubi densas
Agricole stringunt frondes hic meri canamus
Hic hedos deponere tamen veniemus in bybent
Aut si nox pluuiam ne colligat ante veremur
Cantantes licet vltimus minus via ledet eamus
Cantantes ut eamus ego hoc te fasce leuabo.

¶ Construe. O meri tu ducis in longum id est differo nostros amores id est nostram voluntatem causando id est allegando et omne equorum id est mare stratum id est tranquillum silet id est facies tibi aspice omnes aure id est venti murmuris id est tumultus ventosi ceciderunt hinc id est ab illo loco media via est nobis et sepulchrum byanosis id est aditoris mantue incipit apparere et videri a nobis et o meri canamus hic ubi id est postquam agricolae stringunt id est concutunt frondes densas id est folia magna et o meri deponere hic hedos tamen

Bucco. virgi.

f. ij.

uos veniemus in vrb 2. i. mantiam / aut si peremur .i. ante timeamus ne nos colligat .i.
habeat pluviam .i. ymbrem vsq; eamus cantantes .i. leti licet .i. honestum est q; via
id est iter minus ledet / et vt eamus .i. si eamus cantantes ego lenabo .i. alleuiabo te
hoc fasce .i. id est ouere hedoum .i. Causando. Loquitur lycidas ad merum dicens tu
occupas tempus causando et allegando / et differis amores nostros .i. illud qd deside-
ro .i. audire carmina / et nunc tempus est acceptabile ad cantandū / q; mare est placa-
tum qd est signum serenitatis in quo significat spem salutis et recuperandi agros mi-
tuanos et venti cessauerunt / et breuis est via vsq; ad mantiam .i. tribulatio finietur
in breui. ¶ Nāq; sepulchrum. Probat q; breuis est via ac si diceret ego iam video el-
pandiam ciuitatis sepulchrum byanotis fundatoris māne super cuius tumulū eras
structa alta pinus. ¶ Hic ybi densas. Dicit hic est locus frondosus et delectabilis ad
cantandum. Ideo o meri depone hedos tuos et quiescamus. Veniemus in vrbem.
id est non obstante carmine habemus satis temporis et veniamus de die in vrbem.
¶ Aut si .i. id est si timeas noctem que adducit pluviam vadamus semper cantando
sic erit via breuis / et ego portabo onus tuum.

Desine plura puer et quod nunc instat agamus 19c.
Carmina tum melius cum venerit ipsa canemus.

¶ Construe. O puer desine .i. id est cessa plura querere / et agamus illud quod nunc instat
id est quod est necessarium non canemus carmina tum melius .i. multo meliora cū
ipse .i. id est cesar venerit. ¶ Desine plura. Loquitur meris ad lycidam dicens q; non
est tempus cantandi donec venerit cesar qui est impediens in bello attico.

¶ Finis nonne egloge.

Et extremum hunc arethusa michi concede laborem
Pauca meo gallo sed que legat ipse lycoris
Carmina sunt dicenda neget quis carmina gallo
Sic tibi cum fluctus subter labere sic anas
Doris amara suam non intermisceat vndam
Incipe sollicitos galli dicamus amores
Dum tenera attondent sine virgulta capelle
Non canimus surdis respondent omnia silue
Que nemoza aut qui vos saltus habuere puelle
Nayades indigno cum gallus amoze periret
Nam neq; perna si vobis iuga nam neq; pindi
Vlla mozem facere neq; aonie aganippe
Illum etiam lauri etiam fleuere mirice
Pinifer illum etiam sola sub rupe iacentem
Menalus et gelidi fleuerunt saxa licei
Stant et oues circum nostri nec penitet illas
Nec te peniteat pecoris diuine poeta
Et formosus ouis ad flumina paut adonis
Venit et opilio tardi venere subulci

Uulsdus hyberna venit de glande menalcas
Omnes vnde amor ille rogant tibi venit apollo
Galle quid infantis inquit tua cura lycopis
Perq; nives alium perq; horrida castra secuta es
Venit et agrestis capitis silvanus honore
Florentes ferulas et grandia lilia cassans
Pan deus archadie venit quem vidimus ipsi
Sanguineis ebulli baccis nimioq; rubentem
Et quis erit modus inquit amor non talia curat
Nec lachrymus crudelis amor nec gramina cuius
Nec cytiso saturantur apes nec fronde capelle
Tristis at ille tamen cantabitis archades inquit
Montibus hec vestris soli cantare peristi
Archades o mihi tum q; molliter ossa quiescent
Vestra meos olim si fistula dicat amores
Atq; vtrinam ex vobis vnus vestriq; fuisset
Aut custos gregis: aut mature vinitor; bue
Certe siue mihi phyllis siue esset amintas
Seu quicunq; furo; quid tum si fusc? amyntas
Et nigre viole sunt et vaccinia nigra
Necum inter salices lenta sub vite iaceret
Serta mihi phyllis legeret cantaret amyntas
Hic gelidi fontes/hic mollia prata lico;e
Hic nemus hic ipso tecum consumeret euo
Nunc insanus amor duris me martis in armis
Tella intremedia atq; aduersos detinet hostes
Tu procul a patria nec sit mihi credere tantum
Alphinas ah dura nives et frigo;e rheni
Ne sine sola vides/ah te ne frigo;e ledant
Ah tibi ne teneras glacies secet aspera plantas
Ibo: et calchidico que sunt mihi condita versu
Carmina pastoris siculi modulabor auena

Bucco. Virgi.

F.iii.

Certum est in silvis inter speles ferarum
 Male pati tenerisq; meos incidere amores
 Arboribus crescent ille: crescetis amores
 Interes mixtis lustrabo menala nymphis
 Aut acres venabo aprios non me vlla detabunt
 Frigora parthenios canibus circumdare saltus
 Jamq; mihi per rupes video: le scosq; sonantes
 Ire: libet partho torquere sydonia cornu
 Spicula tanq; hec sint nostri medicina furois
 Aut deus ille malis hominum mitescere discat
 Jam neq; amadiades rursus nec carmina nobis
 Ipsa placent: ipse rursus concedite silue
 Non illum nostri possunt mutare labores
 Nec si frigoribus medus ebrumq; bibamus
 Schytoniasq; nives hyemis subeamus aquose
 Nec si cum moriens alta liberaret in vltimo
 Ethiopum versemus oues sub sydere cancri
 Omnia vincit amor et nos cedamus amori
 Hec saterit diue vestrum cecinisse poetam
 Dum sedet et gracili fuscillam terit hibisco
 Pyrides vos hec facietis maxima gallo
 Gallo cuius amor tantum mihi crescit in horas
 Quantum vere nouo viridi se subicit alnus
 Surgamus/ solet esse grauis cantantibus vmbra
 Iuniperi grauis vmbra: nocent et frugibus vmbre
 Ite domum sature venit hesperus ite capelle.

Construe sic. O arethusa. id est o musa concede mihi hunc laborem extremum. q
 pauca carmina sunt dicenda. id est cantanda meo gallo. id est amico meo. Sed car
 mina que ipsa lycoris. id est amica ipsius galli leget quis neget carmina gallo. id est
 in honorem galli facta. / sic id est sicut me iunabis doris mater aquarum se adiunget
 quando labere. id est quando laberis/ sicut fluctus ycanos. id est subter mare sicut
 ense/ et doris. id est mater aquarum/ amara. id est salia non inter misceat vnam suam
 am. id est mare salum tibi o arethusa thepe mecum et dicamus. id est cantemus
 motes sollicitos. id est anticos galli. id est illius porte dum capelle sine. id est habes
 tes uares pressos/ et rudent. id est movent virgulas teneras/ id est frutices teneros
 et non canimus. id est cantamus/ surdis. id est non audientibus/ siue respondent. id
 est cantabunt nobis omnia o puella nayades que nemora aut qui saltus. id est can-

pi habuere. i. tenere vos cum gallus periret. i. moteretur indigno amore nam neq
nga. id est summitates pernaſi. i. illius montis/et pindi. i. alterius montis non fecer
re. id est non fecerūt vobis vllam motam. i. aliquam retardationē nec aganippe ao
ne. i. ille ſons boetie non fecit vobis motam/et lauri. id est ille arbores/et intrice. id
est alie arbores ſcuerunt illū gallū/et menallus. i. mons puiſer. i. ferens puiſu ſcuiſt
illum iacentem. i. quieſceſe ſub ſola rupe. i. deſerto ſcopulo/et ſara. i. lapides/lucei. i.
montis archadie/gelidi. i. frigidi ſcuerunt illum/et oues ſtant. id est ſunt circū illum
gallum/nec penitet illas. id est oues noſtri o poeta diuine. id est o virgii/nec peni
teat te virgiliū pecoris. id est ſcribere buccolica/et adonia. id est ille paſtor formoſus
id est pulcher/pauit. i. nutriuit oues ad ſumma/et opilio. id est ductor bouum venit/
et ſubulci. id est cuſtodes porcorum/tardi. id est leni venere/et menalcaſ vuidus. id
est pinguis de glande hiberna. id est hyemali venit/et omnes rogant. id est interro
gant vnde iſte amor proceſſit/et apollo. id est ille deus venit tibi. id est ad te/et ipſe
apollo inquit. id est dixit/o galle quid iſtius lyncos. id est amiaſia tua exiſtens tua
cura. id est tunc amor/ſecuta eſt illum ſcilicet marcum anthonium per nines. i. tem
pore frigido/et per caſtra horrida. id est aſpera/et ſiluanus. id est ille deus venit caſ
ſus lylia grandia/pan deus archadie venit. id est acceſſit/quem. id est pan ipſi. id
est nos vidimus rubentem. id est rubicundum baccis ſanguineis. id est fructibus ta
lem colore habentibus ebullit illius herbe/et ipſe pan inquit. id est dixit/quis modus
erit amor amor non curat talia/et amor non ſaturatur lachrymis. id est gemitibus
nec gramina. id est herbe ſaturantur riuo. id est aquis/nec apes ſaturantur citiſo.
id est illo flore/nec capelle ſaturantur fronde. id est folijs/tamen ille ſcilicet gallus/
tristiſ. id est meſtus inquit/o archades vos paſtores cantabitis/vos inq archades
paſtores qui eſtis ſoli periti. id est docti cantare hec carmina in veſtris montibus/
o id est opto q̄ molliter oſſa quieſcent. id est q̄tum molliter ego cibabo/tum. id est
tunc ſi ſiſtula veſtra dicat. id est canat olim. id est futurū meos amotes. id est meos
voluptates/atq̄ vtiuam ego gallus fuiſſem vnius ex vobis paſtoribus/aut cuſtos
veſtri gregis/aut vinitor. id est collector vne mature. Certe ſine philis. id est amica
mea ſine amyntas. id est ille puer eſſet mihi ſine quicumq̄ furor. id est amor iaceret
id est quieſceret mecum inter ſalices. id est illas arbores ſub vite. id est ſub vinea len
ta. id est flexibili quid tuſſi amyntas ſuſcus. id est niger/et viole. id est flores nigre
ſunt/et vaccinia. id est illi flores ſunt nigra/philis. id est amica mea/legeret. id est
colligeret ſerta. id est coronas mihi/et amyntas cantaret/o lyncos fontes gelidi. id
est frigidi ſunt hic. id est in hoc loco/et prata mollia. id est dulcia ſunt hic/et nemus
eſt hic/et ego conſumerem eio. id est tecum conſumerem etatem meam nunc amor
iſtius. id est magnus martis. id est dei belli duri. id est crudelis/derinet. id est ino
ratur me gallum in armis. id est in preſſis inter tela media. id est in medio bellorum
et etiam detinet inter hoſtes. inimicos/aduerſos. id est contrarios/o lyncos tu es pro
cul a patria. i. a roma nec ſit mihi credere tantum. i. vtiuam non poſſem credere q̄
illud eſſet verum. ab interiectione dolentis/dura. id est crudelis vides nūc alpinaſ
vides frigora rheni. id est illius fluminiſ tu ſola ſine me vides/et ego metuo talia me
frigora ledant te/et ne glacies aſpera ſerret. id est ſemdas tibi plantas molles. id est
teneros/et ego medulabor. id est canam carmina paſtoris ſiculi. id est theocriti aner
na. id est ſilo ſenui que carmina ſunt mihi condita. id est compoſita verſu. id est me
tro calchidico quo vſus eſt euphorio/certum eſt. id est deſertum eſt/me malle pati
id velle magis tolerare in ſiluis. id eſt in nemoribus/inter ſpela. id est cubacula ſer
rarum. id eſt beſtiarum/et certum eſt mihi. id eſt magis volo incidere. i. inſculpere
meos amotes. i. carmina de amoribus ſicta arboribus. i. cornibus arborū/teneris
id eſt recentibus/et ille arbores creſcant. i. ſurgant/et vos amotes creſcant/et inter
rea ego luſtrabo. id eſt circūdabo menala. id eſt illum montem cum nymphis mite
tis concomitantibus/aut ego venabor. id eſt agnabo apios aeres. i. ſerces/et non
vlla frigora vtabunt. id eſt prohibebunt me circūdere ſalſus partibentes. id eſt in ſil
uis archadicas cum canibus/et ego videri mihi ire per rupees. id eſt per ſara et per
lucoſ ſonantes. id eſt per nemota reſonantia/quia liber. id eſt p̄aces mihi torquere
id eſt emittere ſpicula ſydonia. id eſt tela cretenſia coini partib. id eſt arce quo vte
bantur partib/et hec ſpicula ſunt medicina noſtri furoris/aut me teno. id eſt amor
dicat miſcere. id eſt miteme eſſe malis hominum ſoliciſiſtibus hominum. Jam
acp amadryades. id eſt dee ſlorum/nec carmina ipſa placet nobis/et ipſe ſilue. id

est vos nemota rursus. id est iterum/concedite. id est recedite a me/mec nostri labo-
res possunt mutare. id est variare illum amorem. Etiam si bibamus hebrum. id est
illum sumentem frigidius medius. id est in medio hyemis sive subeamus id est sub
tremas nives scythias. id est illius motis itacae hyemis aquose plene aquis nec
si versemus. id est pascamus onco ethiopum sub lydere cancri. id est illius signi cum
id est quando liber. id est cortex mouens. id est deficiens aret. id est defleatur in via
mo alta a moi vultu omnia/et nos cedamus. id est demus locum amori/o vult id est
musefat erit. id est sufficit vobis vestrum poetam. id est virgilium cecinisse hec carmina
bucolica/dum sceler. id est quiescat et teret. id est componit scitellam. id est illud ma-
stramentum hibisco. id est illa herba gracili. id est fragili/o pyerides muse vos facio
tis hec carmina matris gallo cuius amor tantum crescit michi virgilio in hoc. id
est singulis horis/et tum quies. id est illa arbor aridis se subicit. id est surgit noue
re id est quando nouum ver incipit venire. Burgamus. id est nos passiores recedat
mus quia vmbra solet esse grana. id est molesta concutibus/et vmbra impetret
grauis/et vmbra nocent frugibus. id est segetibus/o vos capelle ire satore id est sat-
are domum/quia heperus. id est stella venit. id est appropinquat/et iterum ite. Ex-
tremin. hec est decima egloga cui preponitur talis titulus conquestio de agris et
gallo conchis. Ubi sciendum est qd hic tangitur de amate immemorato galli con-
silij ad lycorim meretricem per quem amorem excessum potest etiam intelligi amor
excessus virgilij ad agros mantuanos/capitur hic lycor. vna meretrix pro alijs
scilicet pro cytheride. Unde iste gallus fuit primus pfectus egypti in principio fu-
it multum carus cesari sed postea fuit suspectus de falsa conspiratione contra augu-
stum. Et ideo tandem occisus est. Iste gallus fuit magnus poeta qui transiit eu-
phrouonem de greco in sermonem latinum. Sed impatienter amabat cytheridem
meretricem que ipso sperto secuta est anthoum autem ad gallum unde multos
doluit gallus et ipsum solatur virgilius/quia ipsum thelurim diligebat tantum
q quartus liber georgicorum a medio vsq ad finem factus est in honorem eius. Et
tubente cesare virgilius mutauit laudes suas in fabula de aristeo. Ista tamen eglo-
ga remansit integra/quia si bene respiciatur magis vituperat gallum q laudet pro
pter amorem superfluum/vituperat etiam anthoum qui contra statuta roma-
num tenuit in castris suis meretricem illam. Exeritus enim dicebatur castru/et eius
milites dicebantur castrenses a castitate quam debebant obseruare/mec erat licitum
ducere mulieres in arma. Orat ergo virgilius musam sicilie erathusam/et petit auxi-
lium theocriti qui fuit sicilius. Iuxta illud carthonia. Burdus a notis re. Unde are-
thusa fuit nympa mutata in fontem qui sub his mare defuit in alpheum fluminem
elyde in insule grece/vel secundum alios fuit contra scilicet q ille fons defuit ab al-
pheo/et est penultima longa in hoc nomine arethusa sicut cerusa/quia secundum ra-
tionem latinam ita res se habet/sed secundum grecos corripitur vt dicit serus. Vi-
cit ergo virgilius/o arethusa musa da mihi potestatem facendi hunc extremum la-
botem. id est vltimam eglogam non q carmen sit poetelaboriosum/sed quia ny-
phe sunt caste. ideo facere carmen de superfluo amore meretricis videtur eis contra
nam naturam laboriosum. Ideo non rogat ab illa nympa nisi pauca carmina/et
dicit pauca meo gallo amico meo que carmina nolo legi a lycori. id est a cytheride/
que est nunc communis sicut olim fuit lycoris/quia neget carmina gallo qui libet
dedit alijs carmina/quia fuit poeta sicut dictum est. Et sic tibi cum finctis. Hic
recunde coniarat illum nympam arethusam dicens/o arethusa si uelis me adiu-
uare sicut est propicia deo mater aquarum/et est femini generis pro dea/sed pro
simio est masculini generis. Illa col deus te adiuvat quando laboras. defuit sub
ter mare siciliense ventendo de elyde in siciliam vt dictu est/quia deo mater aqua-
rum no permittit mare salum permisceri tibi. Incipe. id est o arethusa incipe me
cum et dicamus amores curiosos et impatientes galli. Dum tenera. id est qdum co-
peti nostre pascuntur virgulta tenera vocat autem capras simas/quia habent naves
depressas. Non canimus fundis id est non debemus dimittere carmen propter defec-
tum audientium/quia sicut audient illud quod probatur/quia respondet ad omnia
carmina nostra per sonum qui dicitur echon qui est vox reflecta. Que nemota. Hic
loquitur tanq suprafactus de hoc q tantus poeta sicut erat gallus sic impatienter
amauit/quia muse poetice que amant castitatem debuerunt preseruasse suum vir-
tem ab immersione in amorem superfluum. Ideo fingens illas abesse gallo dicit ydi

erant tunc quādo gallus tantus poeta submersus est in amore tantum / et dicitur aya
des capiendo vnam speciem pro alia / quia oreades sunt dee montium / et nayades
sunt dee fontium. ¶ Indigno amore. i. iniusto vel indigno tali viro. Nam neq. parna
si. vbi erat tunc / q. non erat in mōte parnaso thessalie / neq. in mōte pindo thea
cie / nec vos detinebant aliq. mōtes theacie scz aonie aganippe. ¶ Illum etiam lauri.
id est quō dimissis eum perire quem desent arbores silue pecora et pastores mag
ni et parui et montes archadie. i. cyceus. 12. Stant et ones. id est oues etiam circūdāt
gallum plangentes eum / nec illud est sibi verecundia. i. fuisse pastorem ouium / vel se
culse carmina bucolica / q. etiam ego virgilinus non verecundor. si iustia fecisse ergo gal
leo diuine poeta non te debet penitere. ¶ Et formosus. arguit a fortiori quia ardo
nis amasus veneris pulcherrimus pastor seruauit oues iuxta flumina et fecit buco
lica carmina. ¶ Venit et opilio. i. pastor ouium circūdedit gallum plangendo ipsū
et subulci. i. pastores porcorum / et dicit subulcos esse tardos / quia potci tarde vadunt
ad campos. ¶ Quidus. id est plenus humoris sicut vna humore plena dicitur vuida
et sic menalcas pastor rusticus venit ad siluas hibernas vbi sunt plenus glandes.
¶ Omnes vnde amor. omnes isti pastores interrogabant gallum vnde venit sibi iste
amor impatiens / et nedum venerunt pastores ad eum / sed etiam quid am. dū qui fu
erunt amatores. Venit enim apollo dicens. galle quid insanis / q. lycoris que est tua
cura / tuus amor sequitur alium in gallia / et sic fatue agis eam diligendo / q. ipsa non
te diligit. ¶ Et per horrida castra. hoc dicit in detestatione anthoni apollo fuit ama
tor dānes pan deus archadie amant syringam / et siluanus deus nemorum amauit
cupressum. Ideo venerunt ad consolandum gallum amatorem. Siluanus vero ve
nit sine via per frutices quasi ans sub pedibus ferulas et leuteola / et est ferula arbu
sum cuius fructus vocatur capsia. Pan etiam venit cum illis dijs. ¶ Sanguineis. i.
habeat faciem tinctā rubeo colore sicut pellicarij et bursarij tingūt pelles suas et bac
cas ebulo. i. anglice (wal wortee). Et cū quare pan sic describit et pingit dicta fuit pri
us cū dicebatur pan priuus calamos. 12. Pan igitur interrogat quis erit finis ipsius
amoris / vel quō sanabitur ipse amans / quia cupido deus amoris nō potest satiaris se
ebus sicut nec priata riuulis / nec apes cytis / nec amor curat carmina vel incantatio
nes. ¶ Tristis. i. gallus tristis respondet ad pana deus archadie dicens / quis amor
non curet carmina / tamē ego volo q. vos dij archadie vel poete optimi per antono
masam soli cantare periti canatis carmina de amore meo / et tunc me mortuo dul
cius quiescent ossa mea. Atq. vnam. Nunc detestatur morari in vrbibus / et extol
lit vitam pastoralē dicens. quid mihi prodest habitare in vrbibus vbi sunt pulchre
sed fallaces meretrices / sed si fuisset sicut vos habuisset lycotim castam cō iugē me
am et amyntham filium qui cantasset mihi carmina leta et vxor mea fecisset fertur
violaceum / ah vnam fuisset agricolā mecum inter salices iaculisset coniunx mea.
¶ Hic gelidi fontes. Loquitur ad lycotim quasi diceret quid queris in gallia. Quia
hic in italia sunt gelidi fontes / et priata virentia / et silue ymbrose vbi vixissem tecū
perpetuo. ¶ Nunc insanus amor. Ab isto loco vsq. ad finem describitur amor / et nunc
tibi placet quod statim displicet et econuerso. dicit ergo nūc apparet sibi q. sua am
ca est in periculis inter tela armatorū in exercitu anthoni procul a patria yrealia scz
in gallia / nec sit mihi credere tibi. i. ytinā esset sola visio ymaginaria / et non esset peri
culi existentia realis. id est q. ipsa apparet esse in gallia / et q. veraciter non existeret
ibi non tamen est ita immo re vera tu es ibi / et ponit interiectionem metuentis ah
vela / quasi dicat timeo ne ledas pedem tuum ad lapidem durum sicut blandiuntur
fuit amatores pellicibus suis / et plus procurant eis q. sibi ipsis / ergo ne silues alpi
ne te ledant multum timeo / et dicuntur alpine ab alpihus. id est montane. ¶ Et rhe
ni. Rhennus est fluuius gallie belgie. ¶ Ibo et calchidico. Calchis est insula in endo
ea regione de qua fuit euphorion cuius librum transfudit gallus in latinum vt dictū
est / et ipsum metrificauit secundum stilum theocriti poete siciliensis dicit ergo q. ipe
dicit carmina pastoris siculi que sunt condita versu calchidico / et cantabit illa stipu
la anene quod est contra illud quod mper dixerat supplē amor non carmina curat.
¶ Certum est in silua. hic mutat propositum et dicit q. non placet sibi cantare immo
placet sibi ire ad siluas vel spelea ferarum. id est cauernas / et est spelea nomen grecū
actio ptalis aptote forme / et in siluis scriberet amores suos in arborib. i. in corticib.
bus earum vbi crescunt amores sicut arbores. ¶ Interea mixtus. Nunc habet aliud
propositum / quia cantaturus cum nympis circūdabit menala montes archadie.

Aut aerea. vel venabuntur apros/et non timebit aliqua frigora buccens canes per
 nas parthenias. Parthenus est mons archadie vbi virgines solebant venari. ¶ Mihi per rupes. id est videtur mihi qd sim ibi et torqueam sagittas sydonias/quia in
 sydone civitate sunt optime sagitte et iacula/et inde dicta est sydonea/dico et in par
 thia sunt boni arcus coinei. ¶ Tandem hec. i. hac si ista essent remedia sint amotis/et
 forte deus amoris miserebitur eius contra illud qd prius dixerat nec lachrimis tra
 delis amor. ¶ Jam neq am adryades. Mutat iam propositum/quis non ampli pla
 cent sibi nymphe nec am adryades que sunt dec floium quasi amantes dyas. id est
 florea nascuntur eni cum floribus et occidunt cum ipsis. Sed dyades habitant inter
 arbores et sunt dec arborum. Ideo dicit eis recedite/quis non curo amplius de vo
 bis. ¶ Non illum. Mutat propositum quod dixerat tandem hec nostri. et. qz non am
 plius sperat salutem vel remedium immo si biberet ebru fluvium thracie frigidissimi
 vel nives cythoniae in hyeme non posset refrigerari/et est cytho mons thracie hu
 mois. Nec si mouens. i. sicut non potest sedari sitis in ethiopia calidissima in insula
 sub sydere cancri quando liber. i. cortex in edius vitis aret. i. moritur in vino. ¶ Om
 nia vincit amor. hic reddit se victum ab amore. ¶ Hec saterit. Loquitur virgilius ad
 nymphas dicens sufficiat vobis istud carmen de gallo nostro quando poeta. i. virgi
 lius facit scecellam. i. vas de virgis ad faciendum caseum. Et est hydisum arbutum
 flexibile sicut viburnus vbi virgilius notat se fecisse bucolica sub stilo humili facien
 do humile negotium. ¶ Pyrides. Iterum loquitur ad nymphas de monte pyreo
 dicens ¶ Ius ista carmina sint parva vos muse per gratiam vestra publicabit ista
 per omnes vides amoris galli. ¶ Sallo cui amor. hic latenter dicit virgilius se amas
 se gallum/sed non audebat ostendere amorem timore cesaris augusti qui oderat ei
 Sicut igitur in vere parva arbor crescit sub umbra magne arboris/sic latebat amor
 virgilij ad gallum sub cere. ¶ Surgamus. hic ponit finem sui libri dicens dimittas
 mus bucolica/qz umbra iuniperi solet pastoribus nocere. i. amor galli posset mihi no
 cere/sicut umbra nocet frugibus. ¶ Ite domus satire. Fugit pastor qz pecora sunt sa
 tura/et iam apparet hesperus stella vespertina/ideo tempus est recedendi. Cetera
 videantur super textum.

¶ Ad iuvenio huius Marontis operis commendatio.

¶ Nunc licet ipse Maro gracili moduletur aena
 Et pecus et silvas/prataqz leta sonet.
 ¶ Hic tamē altisona tandem resonante camena
 Troiam cum dansys/arma virumqz canet.
 ¶ Sed quamqz arma strepant rabido comitata furore
 Plus pecus/et silve/prataqz leta placent
 ¶ Ingratus ne sis iuvenio: qui in pectore toto
 Dicti gratos/qui tibi prestat agas.

Publii Maronis bucolica carmina ut
 cuqz exposita. Impressa per Wynanduz de
 Worde Londontis comorantē in vico angli
 ce nūcupato (the flete strete) in signo solis
 Anno dñi. M. cccc. xliij. Die vo. xxj. No.

erit
36
am
par
et
cu
pla
dch
mer
yo
am
im
ch
die
Om
ead
virgi
tum
ien
rreo
nta
ma
ted
moi
sta
pno
nta
tera

ot
de
hi
is
o

